

منابع طبیعی و اسلام

یکی از موهبت‌های الهی در زمین، جنگل‌ها و مراتع هستند که گیاهان در آن‌ها خودرو در دامنه کوه‌ها، دشت‌ها و صحراها سر از زمین برمی‌آورند و زمین را به سبزه‌زارهای دل‌انگیز و با طراوت مبدل می‌سازند. پوشش گیاهی زمین اعم از جنگل‌ها و مراتع در حفاظت از آب و خاک، این دو نعمت بزرگ الهی، در بقای حیات بشر سهمی بسزا دارند. وقتی باران‌های پیاپی و تند بر زمین‌های بی گیاه یا کم گیاه می‌بارد، جریان‌های باریک آب به هم پیوسته و به سیل‌های ویرانگر و زیان‌بار تبدیل می‌شود و با شستن و حمل خاک‌های حاصلخیز، فرسایش آبی‌خاکی را پدید می‌آورد و در یک جمله، باران که رحمت و نعمت الهی است به نعمت بدل می‌شود.



به جنگل‌ها و مراتع در قرآن با واژه‌هایی چون شجر، نبات، زوج کریم، زوج بهیج، جنات معروشات، جنات الفافأ، حدائق غلباً، اب و مرعی اشاره شده است. در آیه ۱۰ سوره لقمان می‌فرماید: فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ «در روی زمین انواع گوناگونی از جفت‌های پرارزش رویانیدیم». کریم از نام‌های خداوند متعال است. خداوند کریم، قرآن کریم، زوج کریم. این صفت ارزش بسیار بالای گیاهان و درختان را می‌رساند. نتیجه بررسی آیات قرآن و گروهی از روایات درباره جنگل‌ها و مراتع عبارت‌اند از:

۱. جنگل‌ها و مراتع در زمره نعمت‌ها و موهبت‌های بزرگ الهی قرار دارند تا آدمیان در برابر این نعمت‌ها شکرگزار باشند و در صیانت، نگهداری و احیای آن‌ها که حیات موجودات زنده و بشر به آن‌ها بستگی دارد، بکوشند.
۲. از دیدگاه قرآن، جنگل‌ها و مراتع اهمیت فراوانی دارند. صرف‌نظر از آیاتی که به‌طور مستقیم به واژه‌هایی از قبیل «نبات» که شامل مراتع و «شجر» که شامل جنگل‌هاست اشاره می‌کنند، دست‌کم ۶ آیه از قرآن به جنگل‌ها و ۶ آیه نیز به مراتع اختصاص دارد و نزدیک به ۷۵۰ آیه، مستقیم و غیرمستقیم به موضوع طبیعت اشاره دارد. درباره هر یک

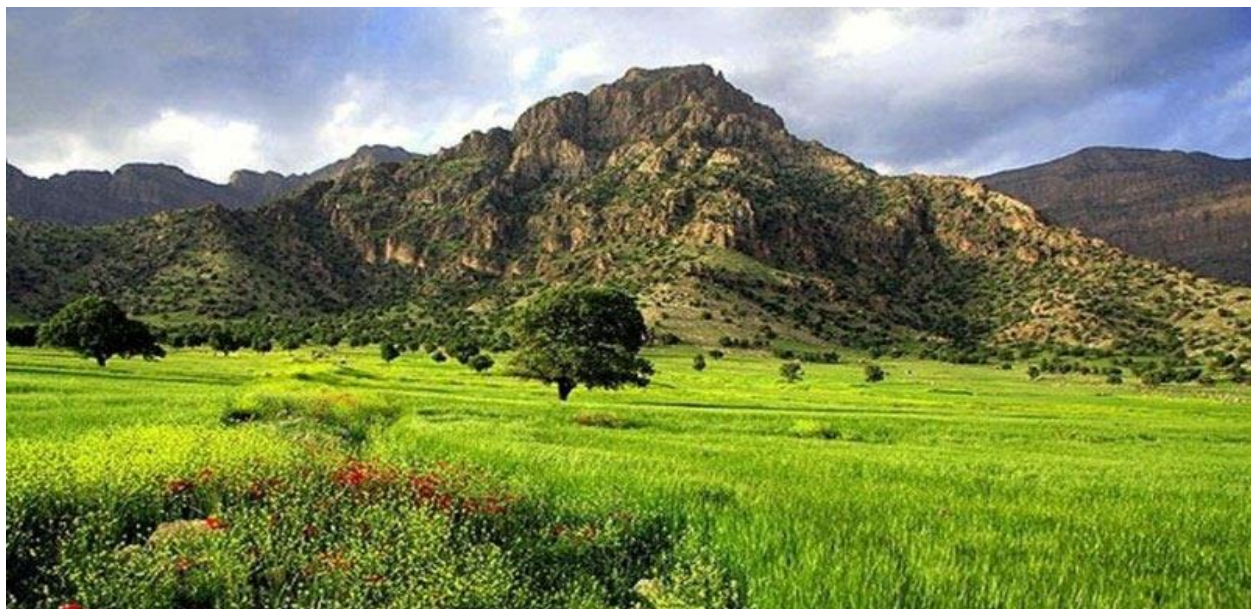
از این دو، روایات متعددی از معصومین^ع نیز وارد است و این همه نشانگر اهمیت خاصی است که در قرآن و روایات به جنگل‌ها و مراتع داده شده است.

۳. جنگل‌ها و مراتع بستر و به تعبیر قرآن متاع زندگی آدم‌ها و حیوانات هستند (مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ) (عبس/۳۳) و آنان نیز در جنگل‌ها و مراتع سهم دارند. جنگل‌ها کانون تنوع زیستی حشرات، حیوانات و پرندگان‌اند و شرایط آن‌ها به گونه‌ای است که همه ی نیازهای این موجودات را برآورده می‌کنند. از واژه "مرعی" که دو بار در قرآن آمده، چنین برمی‌آید که در نام‌گذاری مراتع حق حیوانات نیز در نظر گرفته شده است. از این رو نابود کردن مراتع درواقع تجاوز به حقوق دام‌ها و حیوانات بی‌زبانی است که در برابر انسان‌های مقتدر و ستمگر نمی‌توانند از خود دفاع کنند.
۴. برخی آیات مرتبط با جنگل‌ها، گیاهان و محصولات کشاورزی، به شدت از اسراف و زیاده‌روی در بهره‌برداری از آن‌ها نهی می‌کنند. در آیه ۱۴۱ سوره انعام با جمله «وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ» به آدمیان هشدار می‌دهد که زیاده‌روی در مصرف این نعمت‌های الهی، از گناهان است و خداوند اسراف‌کاران را دوست ندارد.
۵. جنگل‌ها و مراتع نشانه هستی، حکمت، قدرت و علم لایزال الهی‌اند و زیبایی، نظم حیرت‌آور، شگفتی‌ها، رمز و راز و هزار و یک نکته نهفته در آن‌ها از وجود دانش و تدبیر ناپیدایی حکایت دارد که در پشت پرده آفرینش، خدایی می‌کند.
۶. رویش گیاهان از موجودات بی‌جان نوعی ایجاد حیات در مردگان و نشانگر درستی معاد است. خدایی که قدرت دارد از موجودات بی‌جان، یعنی دانه‌ها چنین مجموعه‌های عظیمی از جنگل‌ها و مراتع بیافریند، می‌تواند مردگان را نیز زنده کند.



شیوه تعامل با منابع طبیعی در اسلام

بنا بر جهان‌بینی اسلامی، همه آنچه که در طبیعت و روی زمین وجود دارد، نعمت‌های خداست که به بشر ارزانی شده است و انسان وظیفه دارد تا در قبال آن‌ها شاکر خدا باشد. اگر نعمت خدا شکر گزاری شد، افزایش پیدا خواهد کرد. این شکرگزاری، همان تعامل درست و منطقی با نعمت است. اگر کسی با نعمت مثل طبیعت تعامل درست و منطقی داشته باشد، طبیعت، خود را در اختیار او می‌گذارد؛ یعنی طبیعت ضربه نمی‌خورد و افزایش نیز پیدا می‌کند. نقطه مقابل آیه ۷ سوره ابراهیم است: «ولئن کفرتم ان عذابی لشدید»؛ اگر نعمت‌های الهی کفران شوند، پشت سر آن عقوبت الهی است. کفران نعمت در خصوص منابع طبیعی چیست؟ عبارت است از تخریب، ضایع کردن، درست نشناختن و یا درست به کار نبردن آن‌ها. اگر این کفران اتفاق افتاد، به دنبالش عقوبت الهی خواهد بود. عقوبت الهی چیست؟ انواع بیماری‌ها، نابسامانی‌ها، کمبودها و مشکلات، نشانه‌هایی از عقوبت الهی هستند که ناشی از تخریب منابع طبیعی و محیط‌زیست می‌باشند. این در حالی است که در اسلام، جامع‌ترین دیدگاه و صحیح‌ترین شیوه تعامل با طبیعت و محیط‌زیست مطرح است. خداوند، جهان هستی و همه پدیده‌ها را زیبا، متقن و موزون آفریده و انسان‌ها باید روابط خود را با آن‌ها تصحیح کنند و با تصرفات نادرست خود، آن‌ها را ویران و جامعه را با بلا و مصیبت مواجه نسازند. نگاه اسلام به منابع طبیعی، عاطفی، اخلاقی، معنوی و هدایت‌گرانه است و برخورداری از مواهب طبیعی نیز بر پایه اصول متین، عادلانه، حکیمانه، متوازن و سازنده استوار است. هدف متعالی اسلام برخورداری از نعمت‌های الهی و ایجاد جامعه‌ای سالم و به دور از فاصله طبقاتی و مستعد رشد و شکوفایی است و الزامات شرعی حفظ تعادل و توازن در استفاده از مواهب طبیعی با پرهیز از زیاده‌روی و مقید به اضرار نرساندن به غیر، فراهم می‌گردد.



بهره‌برداری بی‌رویه منابع طبیعی (جنگل‌ها و مراتع) و کفران نعمت

انسان همواره می‌بایست بر نعمت‌هایی که خداوند به او داده است سپاسگزار و شکر این نعمت‌ها را به‌جا آورد.

شکر نعمت نعمت افزون کند کفر، نعمت از کفت بیرون کند.

سعدی در بیت خود از آن بهره گرفته و سروده:

از دست و زبان که برآید کز عهده شکرش به درآید.

امام هادی^ع فرموده‌اند: **اَلشَّاکِرُ اَسْعَدُ بِالشُّکْرِ مِنْهُ بِالنَّعْمَةِ الَّتِي اَوْجَبَتِ الشُّکْرَ لَآنَّ النِّعَمَ مَتَاعٌ وَ الشُّکْرُ نِعْمٌ وَ عَقِبُ «شکرگزاری از نعمت، از خود نعمت بهتر است چون نعمت متاع دنیای فانی است ولیکن شکر، نعمت جاودانه آخرت است».**

از مهم‌ترین نعمت‌هایی که خداوند سبحان به ما عنایت فرموده است منابع طبیعی است که نقش تعیین‌کننده‌ای در زندگی انسان‌ها دارند. بی‌گمان، اسراف در این نعمت الهی که بخش عظیمی از نیازهای انسان را برآورده می‌سازد، ناروا و مورد غضب خداوند متعال خواهد بود. بی‌شک مصرف بدون محاسبه و بی‌رویه منابع طبیعی توسط انسان‌ها از بارزترین مؤلفه‌های اسراف و تضییع حقوق آیندگان محسوب می‌شود و زیربنای جلوگیری از اسراف باید در منابع طبیعی مستحکم شود؛ زیرا منابع طبیعی عامل توسعه پایدار و ادامه حیات بشر است و اگر اسراف شود دچار عذاب الهی نیز خواهیم شد. از آن جهت که انسان خلیفه‌الله بر روی زمین است. به‌هرحال، مرکزیت آدمی بر روی زمین سبب می‌شود که اگر انسان در انتخاب خود در پیروی از اراده الهی گام نگذارد، به جاده ناهموار حق‌ناشناسی و کفران نعمت و عصیان کشیده شود و در جهان آفرینش به‌صورت اغتشاش‌گر درمی‌آید. حقیقت کفران نعمت، تنها ناسپاسی خدا نیست؛ بلکه هرگونه بهره‌گیری انحرافی و سوءاستفاده از نعمت، کفران نعمت است و ناسپاسی در درجه دوم قرار دارد.

قطعاً از بین بردن، تخریب و تصرف بی‌اندازه‌ی منابع طبیعی از مؤلفه‌های اسراف است که مورد رضایت حق تعالی و امام زمان^ع نخواهد بود. بهره‌برداری بی‌رویه از منابع طبیعی مصداق آیه «ان الله لایحب المرفین» نه تنها اسراف و تبذیر است که عملی حرام به شمار می‌آید، بلکه خیانت در امانت بزرگ الهی نیز محسوب می‌شود که نشان می‌دهد انسان از قدرت خود در تسخیر طبیعت سوء استفاده نموده است. از آنجا که انسان خلیفه، بنده و امانت‌دار خداوند است نه قیّم مطلق طبیعت که به‌دلقخواه در آن تصرف کند، فلذا خداوند بنده‌ای را دوست خواهد داشت که وظایف بندگی خود را به نحو احسن انجام داده و امانت‌دار خوبی باشد.



منابع طبیعی به‌عنوان انفال

منابع طبیعی تجدیدشونده (جنگل، مرتع، آب و خاک) نقش مهم و حیاتی در زندگی موجودات زنده جانوری و گیاهی دارند. بی‌تردید بدون وجود این نعمات خدادادی انسان نیز نمی‌تواند به حیات خود ادامه دهد. دین مبین اسلام به آن‌ها به‌عنوان انفال و موهبت الهی، اهمیت زیادی می‌دهد. انفال، یعنی بخشش‌های الهی و ثروت‌های خدادادی که در راه خدا و مردم باید مصرف شوند به‌طوری‌که در اولین آیه سوره مبارکه انفال، خداوند متعال به پیامبر گرامی می‌فرماید: **يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ**: «ای پیامبر از تو درباره انفال سؤال می‌کنند، بگو انفال مخصوص خدا و پیامبر است» (انفال/۱).

انفال، ثروت‌های طبیعی مثل زمین‌های موات یا رهاشده، معادن، دریاها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و سایر آب‌های عمومی، کوه‌ها، دره‌ها، جنگل‌ها، نیزارها، بیشه‌های طبیعی و مرتعی را که حریم اشخاص نیستند، شامل می‌شود و در اختیار حکومت اسلامی است تا بر اساس مصالح عامه نسبت به آن‌ها عمل کند. شناسایی مالکیت امام مسلمین و حکومت اسلامی بر منابع طبیعی یادشده علاوه بر تعادل اقتصادی جامعه، کمک می‌کند تا حکومت ثروت ناشی از بهره‌وری انفال را در کاهش فاصله طبقاتی، عدالت اقتصادی و اجتماعی به کار گیرد. این امر در حفظ تعادل محیط زیست نیز مؤثر است؛ زیرا حکومت با وضع مقررات و اعمال آن‌ها در منابع طبیعی و موجودات زیست‌محیطی می‌تواند از تجاوز به حریم طبیعت جلوگیری کند و با برنامه‌ریزی همه‌جانبه به توسعه‌ی محیط زیست مبادرت ورزد. لذا طراحی انفال در نظام اقتصادی اسلام برای حکومت اسلامی یک روش بنیادی حفظ محیط‌زیست، قبل از آلودگی و تخریب آن‌ها تلقی می‌شود.

مواد ۲۵ و ۲۶ قانون مدنی نیز بر مالکیت و تصرف دولت بر اموال عمومی بر اساس مصالح عمومی و منافع ملی اشاره دارد. بنابراین، انفال در عصر غیبت امام زمان در اختیار ولی فقیه و حکومت اسلامی قرار می‌گیرد تا نحوه صحیح استفاده عموم را از آن‌ها تعیین کند و بهره‌برداری از آن‌ها را تحت یک نظم خاصی در آورد؛ از این رو انفال در اختیار حکومت اسلامی است تا طبق مصالح عمومی از آن‌ها بهره‌برداری نماید.

نظر مراجع معظم تقلید از جمله آیات عظام بهجت^{ره}، مکارم شیرازی، نوری همدانی، صافی گلپایگانی و موسوی اردبیلی^{ره} درباره بهره‌برداری از انفال چنین است: هرگونه تصرف غیرمجاز و آسیب رساندن به منابع طبیعی به‌عنوان انفال شرعاً جایز نیست و بهره‌برداری از این منابع باید با نظر و اذن ولی امر مسلمین و یا حاکم شرع انجام پذیرد؛ بنابراین تخریب، تجاوز و بهره‌برداری غیرمجاز و خلاف، نه تنها از نظر قانونی درست نبوده و جرم محسوب می‌شود بلکه مورد رضایت خداوند و امام زمان (عج) نیز نمی‌باشد، پس اگر فردی مسلمان باشد نباید دست به چنین اعمالی بزند.

از آنجا که در احادیث شریفه ائمه (ع) مواردی بیشمار درباره انفال و ضرورت صیانت از آن‌ها آمده و با عنایت به قاعده (لاضرر) که در احادیث پیامبر(ص) و ائمه (ع) مورد تأکید است در دین مبین اسلام ضرر رساندن به دیگران به شدت مورد نکوهش است. همانطور که امام خمینی^{ره} معتقدند قاعده لاضرر بر احکام حکومتی هم دلالت دارد. پیامبر اسلام ص در این خصوص می‌فرمایند: در حوزه حکومت اسلامی ضرر زدن به مؤمنان و مشکل‌آفرینی برای آنان ممنوع است.

با توجه به مطالب یاد شده، این‌گونه می‌توان نتیجه گرفت تخریب و تصرف انفال نوعی ضرر و زیان رساندن به عموم مردم است. برای مثال، تخریب جنگل‌ها و مراتع و آلودن خاک‌ها و آب‌ها باعث راه افتادن سیل‌های ویرانگر می‌گردد و باعث می‌شود خاک‌ها شسته شوند و بخشی از زمین‌های کشاورزی از بین می‌روند و بالطبع باعث نابودی جان انسان‌ها و دیگر موجودات خواهد شد. نهایت الامر تخریب و از بین بردن منابع طبیعی، مورد رضایت خداوند، پیامبر و امامان نمی‌باشد.

در اصول ۴۵ و ۵۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به این امر نیز اشاره شده است. لیکن وظیفه صیانت از اراضی ملی و منابع طبیعی به‌عنوان انفال مطابق قانون بر عهده سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور است که این وظیفه حاکمیتی را به قائم‌مقامی از سوی رهبری و ولایت‌فقیه انجام می‌دهد که در صورت بروز هر نوع تخلف و تعدی در اراضی ملی، با متخلف برابر قانون رفتار می‌شود.



منابع طبیعی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

اصل چهل و پنجم: انفال و ثروت‌های عمومی از قبیل زمین‌های موات یا رها شده، معادن، دریاها، دریاچه، رودخانه‌ها و سایر آب‌های عمومی، کوه‌ها، دره‌ها، جنگل‌ها، نیزارها، بیشه‌های طبیعی، مراتعی که حریم نیست، ارث بدون وارث، و اموال مجهول‌المالک و اموال عمومی که از غاصبین مسترد می‌شود در اختیار حکومت اسلامی است تا بر طبق مصالح عامه نسبت به آنها عمل نماید. تفصیل و ترتیب استفاده از هر یک را قانون معین می‌کند.

اصل پنجاهم: در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسل‌های بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می‌گردد. از این رو فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است.

مشارکت تعاونی‌ها و تشکل‌های محلی در اجرای پروژه‌های منابع طبیعی

تعاونی‌ها و تشکل‌های محلی بر اساس **بند ماده ۲۹ قانون احکام دائمی** برنامه‌های توسعه کشور می‌توانند در اجرای پروژه‌های منابع طبیعی و آب‌خیزداری مشارکت کنند.

تشکل‌های محلی

گروه‌های محلی روستایی و عشایری هستند که تمام یا بخشی از معیشتشان به منابع طبیعی وابسته است و برای تحقق اهداف مشخص و مشترک مرتبط با حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری پایدار از منابع طبیعی در چهارچوب قوانین و مقررات سازمان جنگل‌ها، مراتع و آب‌خیزداری کشور تشکیل می‌شوند. برای ثبت این تشکل‌ها باید به ادارات کل منابع طبیعی و آب‌خیزداری استان مراجعه شود.

تعاونی‌ها

تعاونی‌ها در منابع طبیعی بر اساس قوانین و مقررات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و وزارت جهاد کشاورزی (سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران) تشکیل می‌گردند.

چه کارهایی واگذار می‌شوند؟

پروژه‌ها یا عملیات مرتبط با حفاظت، احیاء، اصلاح و بهسازی محیط زیست و منابع طبیعی

تعیین صلاحیت تشکل‌ها چگونه انجام می‌شود؟

۱. مراجعه متقاضی به اداره کل منابع طبیعی و آب‌خیزداری استان و ثبت تقاضا در دبیرخانه اداره کل
۲. اخذ مستندات و مدارک توسط دبیرخانه کارگروه صدور مجوز فعالیت
۳. بررسی مدارک و انجام استعلامات توسط کارگروه
۴. صدور گواهی تعیین پایه و صلاحیت تشکل‌ها و تعاونی‌ها

شرایط برای انعقاد قرارداد با منابع طبیعی

- بومی بودن ۵۰ درصد اعضاء تشکل یا تعاونی
- داشتن تحصیلات دانشگاهی ۲ نفر از اعضاء هیئت مدیره تعاونی یا تشکل که یکی از آنها تحصیل کرده رشته‌های منابع طبیعی، کشاورزی، محیط‌زیست یا عمران آب باشند.
- داشتن سابقه به عنوان مجری طرح‌های منابع طبیعی و آب‌خیزداری
- دریافت گواهی عدم سوء پیشینه برای اعضاء و هیئت مدیره

همه با هم کشورمان را سبز کنیم



معرفی آفت جوانه خوار بلوط *Tortrix viridana*

شکل شناسی

- عرض حشره با بال‌های باز ۹ تا ۱۱ میلی‌متر و حشره ماده بزرگتر از نر
- بال‌های جلویی سبز رنگ یکنواخت
- رنگ بال جلویی در پروانه‌های خارج شده از ازشفیره، سبز مغز پسته‌ای
- حاشیه خارجی بال‌ها دارای یک نوار زرد رنگ
- بال‌های عقبی خاکستری مایل به تیره
- تمایز حشرات نر و ماده از طریق *Ferenulum* (فرنولوم در حشرات نر تشکیل شده از یک مو و در ماده‌ها ۳ تائی)
- شاخک‌ها در حشرات کامل نر و ماده نخ و ش



زیست شناسی

- جفت‌گیری پروانه‌های نر و ماده پس از خروج از شفیره، در هنگام غروب آفتاب و اوایل شب روی درختان آلوده به مدت ۲ ساعت انجام می‌گیرد.
- تخم‌گذاری حشرات ماده به صورت تکی و به ندرت دوتایی، در زیر محل افتادگی برگ در شاخه‌های یک ساله، زاویه شاخه‌ها و فرورفتگی پوست شاخه‌ها (حشره ماده در طول عمر خود ۵۰ تا ۶۰ عدد تخم می‌گذارد) انجام می‌گیرد.
- خروج لاروهای نئونات در دهه اول فروردین ماه از تخم انجام می‌گیرد.
- تغذیه لاروها از محتویات جوانه‌ها انجام می‌گیرد.
- ترک جوانه توسط لارو پس از تغییر جلد و ورود به سن دوم لاروی انجام می‌گیرد.
- تغذیه لاروهای سنین ۲، از نوک جوانه نو رسته و برگ‌های روی هم تا خورده انجام می‌گیرد.
- جابجاشدن لاروهای سن ۳ از شاخه‌ای به شاخه دیگر و یا از درختی به درخت مجاور با تنیدن تار صورت می‌گیرد.
- لاروهای سن آخر به پشت به منظور شفیره شدن روی سطح برگ قرار می‌گیرد.
- قراردادن دو لبه برگ روی هم به صورت تاخوردگی و تبدیل به شفیره در میان آن‌ها
- ظهور تدریجی پروانه‌ها معمولاً اوایل تا اواخر خرداد ماه است.



لارو پروانه جوانه خوار بلوط



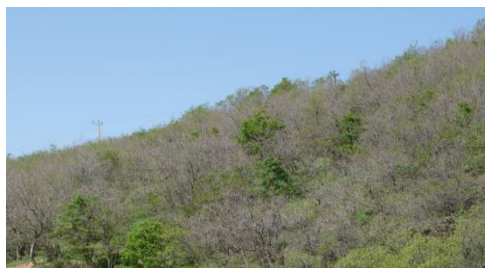
لاروهای سن آخر پروانه جوانه خوار بلوط

درختان میزبان

بلوط، گاهی درختان زردآلو، درختچه های تمشک، زغال اخته و گزنه

نحوه ایجاد خسارت

- تغذیه لارو باعث از بین رفتن جوانه ها می شود.
- باعث ایجاد ظاهر خزان مانند درختان در اوایل فصل رشد می شود.
- باعث عاری شدن درختان از برگ می شود.
- لارو سن ۱ و ۲ از جوانه تغذیه کرده و پس از خروج از جوانه در سن ۳ لاروی به برگها خسارت می زند.



خسارت آفت بر روی درختان بلوط



تغذیه لارو از برگ ها

مناطق پراکنش

دامنه انتشار آفت در استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، فارس، چهار محال و بختیاری، آذربایجان غربی، کردستان، لرستان، اصفهان، کرمانشاه، ایلام، خوزستان و همچنین در جنگل های بلوط استان‌های مازندران و گلستان می باشد.

شناسایی زمان ظهور حشره بالغ

- ۱- تله های نوری: جلب حشرات بالغ
- ۲- تله فرمونی: علاوه بر مانیاتورینگ و جلب حشرات نر بالغ می شود.

روش کنترل

روشهای کنترل این حشره بصورت شیمیایی و به دوشکل زیراست:

الف) پودر دروتابل ۲۵ درصد دیمیلین به نسبت نیم گرم در یک لیتر آب و یا ۵۰۰ گرم در هکتار

- موثر روی لارو سن ۲ در زمان خروج از داخل جوانه ها و سایر سنین لاروی

- موارد احتیاط

- امکان شسته شدن دیمیلین از روی جوانه ها و برگ ها در زمان بارندگی

ب) حشره کش میکروبی *Bacillus thuringiensis* به نسبت یک و نیم در هزار

- موارد احتیاط

- زمان کوتاه تاثیر این سموم به مدت هفت روز و امکان شسته شدن آن در اثر بارندگی



محللول پاشی حشره کش میکروبی



محللول پاشی هوایی

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا



اهمیت دانش بومی در منابع طبیعی

دانش بومی در اصطلاح به دانشی گفته می‌شود که از حوزه جغرافیایی خاصی سرچشمه گرفته و بطور طبیعی تولید شده باشد در طی سال‌ها دانش روستائیان مطالبی به آن افزوده و یا از آن متاثر شده و یا بوسیله دانش خارج از آن حوزه جغرافیایی از میان رفته است.

در واقع دانش بومی دانشی است که سال‌های متمادی، سینه به سینه از نسلی به نسل دیگر منتقل شده و با فرهنگ و اعتقادات و زندگی مردم عجین شده است. امروزه به دلیل ضعف‌های اساسی دانش امروزی در حل مشکلات متعدد جامعه انسانی، توجه به دانش بومی، مجدداً افزایش یافته است.

در حال حاضر در راستای توسعه پایدار به دانشی نیاز داریم که کل نگر و جامع باشد دانش بومی بر خلاف دانش رسمی که جزء نگر و تخصص گراست با شناخت روابط بین اجزای طبیعت به صورتی کل گرا، نیروهای طبیعی کره زمین را بهتر به ما می‌شناساند و راه را برای همکاری با طبیعت هموار می‌سازد.

دانش و مهارت روستائیان و دیگر بومیان جهان درباره محیط طبیعی و اجتماعی خود و توانایی آنان در بهره برداری بهینه از منابع طبیعی، حاصل قرن‌ها تجربه است طبق این دید فعالیت‌های ترویج باید بر اساس شناخت و رفع نیازها و موانع روستائیان و نه بر اساس اشاعه تکنولوژی بروز عمل کند.

مروجان بعنوان یکی از عوامل مهم توسعه باید این واقعیت را بپذیرد که حرکت به سوی توسعه پایدار بدون بهره گیری از دانش بومی میسر نیست.



شکست تکنولوژی‌های انتقالی به جوامع روستایی، لزوم توجه به مردم بومی و دانش آنها را آشکار کرد. روی آوردن به دانش بومی برای کمک به دانش رسمی از آن جهت ضروری است که حضور خبرگان بومی در کنار متخصصان و بهره گیری متخصصان از آنها حائز اهمیت است. مطرح شدن الگوی دو طرفه ترویج بر مبادله دو جانبه افکار و اطلاعات بین زارع و مروج، تاکید می‌کند و در نهایت جایگاه دانش بومی کشاورزان نیز در این مبادله حائز اهمیت تلقی می‌شود چرا که در این ارتباط مروجان نیز از دانش، اندوخته‌ها و تجربیات کشاورزان بهره می‌گیرند و متقابلاً بهره برداران نیز از دانش، اطلاعات و دیدگاه‌های مروجان درباره کشاورزی استفاده می‌کنند.

نقش رهبران محلی در منابع طبیعی

مشاهدات و پژوهش‌های تجربی نشان می‌دهند که برخی از افراد می‌توانند بر رفتار دیگران در جهت دلخواه تاثیر گذارند، این افراد را رهبری می‌نامند به عبارت دیگر فرایند تاثیرگذاری فرد یا افراد بر روی دیگران را رهبری می‌گویند و این نفوذ در مردم به منظور جلب همکاری همگان و یا عده‌ای از آنان در جهت نیل به آرمان‌های مشترک و یا هدف‌هایی که برای آن مردم و یا آن گروه خاص مطلوبیت دارد را رهبری گویند.

رهبری محلی مجموعه ای غیررسمی و خودساخته است که در آن افراد مستعدی به عنوان رهبر، کار مشکل یابی و مشکل گشایی و هدایت و ارشاد مردم را بطور غیر ارادی و یا ارادی بر عهده دارند. این مجموعه غیر رسمی و متشکل در یک جامعه روستایی است که در آن چهار عنصر رهبر، پیروان، مسأله و مشکل، راه حل و رفع مسائل و مشکلات جامعه وجود داشته باشد. رهبر می تواند یک کشاورز ماهر، یک معتمد محلی، یک پیشوای مذهبی، یک معلم و یا یک ریش سفید مجرب باشد.

رهبریت محلی در روستاها منتج از تجارب ناشی از ارتباطات روزمره مردم با یکدیگر در طول زمان است. کسی که در جریان این ارتباطات بیشترین قابلیت در مسأله یابی و مهارت و صداقت در مشکل گشایی و حل مسائل زندگی و یا اشتغال اعضای جماعت متبوع یا جامعه روستایی را از خود نشان دهد در طول زمان در مقام یک مشاور مستعد رهبری آن جماعت یا جامعه قرار می گیرد.

این مجموعه غیررسمی و ساده می تواند منشأ تحرکات و اقدامات اصیل و بسیار مفید و موثری بخصوص در جوامع روستایی در جریان توسعه اجتماعی و فرهنگی باشد زیرا در چنین نظام طبیعی و پایدار، نیروی جمعی روستائیان عملاً تحت تاثیر و هدایت راهنماییانی در می آید که می تواند و می باید منشأ یک سلسله تحولات مطلوب در محیط مربوط به آن جماعت باشد.

نحوه دخالت رهبران محلی در برنامه های ترویج را می توان به عنوان عامل تعیین کننده در موفقیت و یا شکست برنامه های مزبور محسوب نمود. این امر از آن جهت می باشد که رهبران محلی نقش حافظین افکار و اعمال مردم روستایی را ایفا می نمایند و از این لحاظ از جمله مناسب ترین افرادی هستند که می توانند مورد تعلیم قرار گیرند تا بعنوان مبلغین و مفسرین ایده های نوین روستا به فعالیت بپردازند.



یکی از وظایف و نقش های رهبری، توانایی شکل دهی به یک سلسله حرکت ها و عکس العمل هاست تا انگیزه لازم را در مردم به خاطر انجام کارهای جمعی و فعل و انفعالات عمومی به وجود آورد.

وظیفه دیگر رهبران محلی نقش هماهنگ کنندگی آنهاست آنها ضمن هماهنگ ساختن نظرات خود با کارگزاران و نمایندگان دولتی در ارتباط با تکنولوژی و روش های جدید مدیریت منابع طبیعی، ضعف این ماموران را که ناشی از عدم اطلاع و آگاهی نمایندگان و کارگزاران از برخوردهای اجتماعی مخصوص می باشد را جبران می کنند.

از وظایف رهبران محلی ایجاد و تنظیم پیشرفت های فنی برای افراد می باشد که بتوانند از آنها بعنوان الگو پیروی کنند. رهبران نقشی دو جانبه دارند که از یکسو مانع تغییرات نابهنجار در فرهنگ مردم منطقه می باشند و از سوی دیگر سعی در پیشرفت زندگی و بهسازی محیط در آن محدوده می کنند.

در زمینه کار و ارتباط با رهبران محلی چهار جنبه اصلی و اساسی وجود دارد که باید همواره آنها را در نظر داشت :

- ۱- آگاه کردن و مطلع ساختن رهبران محلی از فعالیتهای ترویجی و پیشنهادها و رهنمودهایی که در زمینه برنامه های جدید وجود دارد
- ۲- دیدار و ملاقات با آنها در مواقع مورد لزوم تا جایی که اطمینان حاصل شود که آنها به حال خود رها نشده اند.
- ۳- آموزش رهبران در زمینه هایی از فعالیت های ترویجی که ممکن است با آنها آشنایی نداشته باشند.
- ۴- تشویق و ترغیب رهبران محلی به اینکه از خود ابتکار و خلاقیت نشان دهند.



اهمیت حفاظت از منابع طبیعی از نظر اسلام

براساس آیات مبارک قرآن، انفال از آن خدا و رسول خدا و در زمان امام زمان (عج) انفال در اختیار حکومت اسلامی است و هرگونه تصرف و تجاوز به منابع طبیعی از نظر مراجع تقلید حرام است و منوط به اجازه از حکومت اسلامی است. خداوند در قرآن در موار زیادی به درخت و طبیعت اشاره کرده است. در ذیل به چند آیه از قرآن کریم و حدیث در این زمینه اشاره می شود:

سوره مبارکه هود آیه ۶۱: خداوند شمارا از زمین خلق کرد و شمارا مأمور آبادانی آن نمود.

سوره مبارکه نحل آیه ۱۰: اوست خدایی که آب را از آسمان فرو فرستاد که آن را بیاشامید و از آن آب، درختان را پرورش دهید.

امام علی (ع): پرهیز از قطع درختان سرسبز بر طول عمر انسان می افزاید.

پیامبر اکرم (ص):

اگر تا برپایی قیامت به اندازه کاشتن یک نهال فرصت دارید و مرگ شما قطعی باشد آن را بکارید. از زمین محافظت کنید به درستی که زمین مادر شماست.

خداوند درخت را برای انسان آفرید، از اینرو او باید درخت را بکارد، آن را آبیاری کند و در حفظ آن بکوشد.

امام خمینی (ره): منابع طبیعی تجدید شونده یکی از سرمایه های حیاتی این مملکت به شمار می رود.

مقام معظم رهبری:

پیام من به همه ی مردم عزیز ایران این است که درختکاری، ایجاد فضلی سبز، حفاظت از محیط زیست، حفظ جنگل ها و دیگر منابع حیاتی کشور را یک وظیفه اسلامی، انقلابی، وجدانی و انسانی به حساب آورند.

حفظ منابع طبیعی یک مسئله تجملاتی نیست، یک مسئله درجه دو نیست، بلکه یک مسئله حیاتی است و از الویت های توسعه پایدار است. توسعه یافتگی پایدار هر کشوری به توسعه یافتن منابع در اختیار ما، جنگل ها و مراتع است.

آیت الله مکارم شیرازی:

حفاظت از منابع طبیعی به استناد ادله اربعه ضروری است، استفاده بهینه از منابع طبیعی باعث مبارزه با فقر است، باعث ایجاد اشتغال است، باعث خودکفایی و روی پا ایستادن ودم از استقلال همه جانبه زدن است.

آیت الله نوری همدانی:

خداوند متعال یک امانتی داده به هر ملتی، آن هم منابع طبیعی و مراتع، معادن، جنگل ها، نزارها، دریاها است. در برابر این ها مسئولیت داریم، باید این منابع را حفظ و نگهداری کنیم و آن را گسترش بدهیم.

آیت الله صافی گلپایگانی:

مردم باید توجه کنند اصلاً تخریب جنگل حرام است و اگر کسی بخواهد برای استفاده های شخصی جنگل را تخریب کند و یا منابع طبیعی را به صورتی در آورد که مردم نتوانند از آن استفاده های صحیح بکنند، مسئولیت دارد.



مستندات قانونی حفاظت از منابع طبیعی ویژه دهیاران و اعضای شوراهای اسلامی

اصل چهل و پنجم قانون اساسی:

انفال و ثروت های عمومی از قبیل زمین های موات و رها شده، معادن، دریاها، دریاچه ها، رودخانه ها و سایر آب های عمومی، کوه ها، دره ها، جنگل ها، نیزارها، بیشه های طبیعی، مراتعی که حریم نیست، ارث بدون وارث، و اموال مجهول المالک و اموال عمومی که از وارث، و اموال مجهول المالک و اموال عمومی که از غاصبین مسترد می شود، در اختیار حکومت اسلامی است تا بر طبق مصالح عامه نسبت به آن ها عمل نماید. تفصیل و ترتیب استفاده از هریک را قانون معین می کند.

قانون حفظ و بهره برداری از جنگل ها و مراتع کشور:

ماده ۲- حفظ، احیاء، اصلاح، توسعه و بهره برداری از جنگل ها و مراتع و بیشه زارهای طبیعی و اراضی جنگلی ملی شده متعلق به دولت به عهده ی سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور است.

ماده ۴۲- بریدن و ریشه کن کردن و سوزانیدن نهال و درخت و تهیه ی چوب وهیزم و زغال از منابع ملی و توده های جنگلی بدون اخذ پروانه از سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور ممنوع است.

ماده ۴۳- بریدن و ریشه کن کردن بوته ها و خارها و درختچه های بیابانی و کویری و دهستانی در مناطق کویری و دهستانی در مناطق کویری و بیابانی ممنوع است.

ماده ۴۴- چرانیدن بز در جنگل ها و مراتع و مناطقی که از طرف سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور تعیین و آگهی شده ممنوع است.

قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع کشور:

ماده ۴۴ مکرر- چرانیدن دام در منابع ملی مذکور در ماده یک قانون ملی شدن جنگل های کشور بدون اخذ پروانه مطلقاً ممنوع است. سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور مکلف است دام افرادی را که بدون پروانه مبادرت به چرای دام می نمایند به نفع خود ضبط نموده و بدون رعایت تشریفات مزایده به فروش برسانند.

ماده ۴۶- هرکس مبادرت به کت زدن یا روشن کردن آتش در تنه درخت جنگلی نماید به حبس تأدیبی از سه ماه تا یکسال و برای هر درخت که کت یا پی زده و یا در آن آتش روشن کرده باشد به پرداخت جریمه نقدی محکوم خواهد شد.

ماده ۴۷- هرکسی که در جنگل عمداً آتش سوزی ایجاد نماید به حسب مجرد از سه تا ده سال محکوم خواهد شد.

ماده ۴۸- حمل چوب و هیزم و زغال حاصل از درختان جنگلی در تمام نقاط کشور به استثنای داخل شهرها بدون تحصیل پروانه حمل از سازمان جنگل ها و مراتع و آبخیزداری کشور ممنوع است.

ماده ۵۳- دادسراها و دادگاه ها موظفند پرونده هایاجرائی ارسال شده از طرف سازمان جنگلبانی و واحد های تابعه را خارج از نوبت رسیدگی نمایند.



ماده ۵۴- مأموران سازمان جنگلبانی که دارای معرفی نامه از طرف سازمان مزبور می باشند با تحصیل نمایندگی از طرف دادستان مجازند کلیه کارخانجات چوب و انبارها را در هر موقع که لازم بدانند بازرسی و در صورت کشف چوب غیر مجاز نسبت به بازداشت آن اقدام نمایند.

ماده ۵۵- هرکس به قصد تصرف به منابع ملی مذکور در قانون ملی شدن جنگل های کشور تجاوز کند به یکسال حبس تأدیبی محکوم خواهد شد.

ماده ۶۹- هرکسی به وسیله ی صحنه سازی از قبیل پی کنی، دیوارکشی، تغییر حد فاصل مرز کرت بندی، نهرکشی، حفرچاه، غرس اشجار و زراعت و امثال آن به تهیه ی آثار تصرف در اراضی مزروعی اعم از کشت شده یا در آیش زراعی، جنگل و مراتع ملی شده، کوهستان ها، باغ ها، قلمستان ها، منابع آب، چشمه سارهاو... اشخاص حقیقی یا حقوقی به منظور تصرف مبادرت نماید به مجازات یک ماه تا یکسال حبس محکوم می شود.

وظایف قانونی دهیاران و شوراهای اسلامی در قبال حفظ از منابع طبیعی:

الف- شوراهای اسلامی روستا:

برابر بند ع الحاقی به ماده ۶۸ وظایف و اختیارات شوراهای اسلامی روستا مورخ ۸۲/۰۷/۰۶ نظارت بر حسن اجرای مقررات مربوط به حفظ و بهسازی محیط زیست روستا و بهره برداری از منابع طبیعی و جلوگیری از فرسایش خاک و حفظ و عمران مزارع، باغها، مراتع، جنگل ها و ... از وظایف شوراهای اسلامی روستاهاست.

ب- دهیاری ها:

مستند به بند (۸) ماده ۶۹: همکاری موثر با مسئولان ذیربط در جهت حفظ و نگهداری منابع طبیعی واقع در محدوده و حریم روستا از وظایف دهیاران است.

تشویق و ترغیب روستاییان به توسعه صنایع دستی و اهتمام به ترویج، توسعه و بازاریابی محصولات کشاورزی و دامی روستا

مساعدت و همکاری با کشاورزان در جهت معرفی محصولات کشاورزی و تولیدات صنعتی و صنایع دستی روستا در مراکز شهری و نمایشگاه های ذیربط

پیگیری و مساعدت در جهت ایجاد موسسات خیریه و صندوق های قرض الحسنه و موسسات فرهنگی

همکاری با واحدهای امداد رسانی در هنگام وقوع حوادث و سوانح غیر مترقبه و بلایای طبیعی

کمک به شوراهای در خصوص بررسی و شنات کمبودها، نیازها و نارسایی های اجتماعی و امور رفاهی روستا و تهیه طرح ها و پیشنهاد های اصلاحی و عملی در زمینه های یاد شده.

حریق در منابع طبیعی

یکی از پایه‌ها و بسترهای توسعه پایدار هر کشوری منابع طبیعی آن است که مشارکت مردم در حفظ این سرمایه ملی و ارزشمند و بی‌بدیل می‌تواند به حفظ و پایداری آن بیانجامد. پیش‌نیاز مشارکت مردم، آگاهی‌دادن به آنهاست. در این مرحله باید علت و ضرورت همکاری و نقش مردم به آنها آموزش داده شود. قدرت مردم محلی در خصوص ترویج فرهنگ منابع طبیعی و مقابله با حوادث ناگواری همچون آتش‌سوزی یک اولویت مهم و اساسی جوامع محلی است و می‌توان مردم محلی را سرمایه‌های اجتماعی و انسانی عرصه‌های جنگل و مرتع که پتانسیل و جایگاه ویژه‌ای در این زمینه دارند قلمداد کرد. همه ساله با شروع فصل گرما و بی‌احتیاطی‌های حاصل از حضور گردشگران در حاشیه جنگل‌ها و مراتع و گاه ناآگاهی مردم محلی، آتش‌سوزی‌های گسترده و پی‌در پی موجب وقوع خسارات زیادی به منابع طبیعی می‌شود که به اعتقاد متخصصان امور جنگل و محیط زیست، احیای عرصه‌های طعمه حریق شده حداقل ۱۰۰ سال زمان می‌برد.



به طور کلی سه عامل اصلی را می‌توان به عنوان علت آتش‌سوزی‌های جنگل معرفی کرد:

۱- علل طبیعی ۲- علل اتفاقی ۳- علل عمدی

۱- **علل طبیعی**: در این مورد آذرخش (صاعقه) را می‌توان مثال زد که چنانچه به درخت برخورد کند، آنرا به آتش کشیده، در نتیجه باعث آتش‌سوزی جنگل می‌شود. به طور معمول علل طبیعی کم‌ترین عامل وقوع حریق در جنگل به شمار می‌رود.

۲- **علل اتفاقی**: بعضی افراد با بی‌احتیاطی، اعمال و عدم رعایت نکات ایمنی، جنگل را به آتش می‌کشند.

۳- **علل عمدی**: متأسفانه همواره در گوشه و کنار جهان تعداد زیادی از آتش‌سوزی‌های جنگل به عمد توسط افراد ناآگاه و غیرمسئول صورت می‌گیرد.

سرانه جنگل در ایران یک سوم متوسط جهانی است یعنی این که باید برای حفظ و حراست عرصه‌های جنگلی از مشکلاتی نظیر آتش‌سوزی‌ها، خشکسالی‌ها و آفات تدبیری ویژه‌ای اتخاذ کرد تا این اکوسیستم برای آیندگان بماند. این در حالیست که به اعتقاد بسیاری از کارشناسان سرعت نابودی عرصه‌های جنگلی در ایران بسیار بالاست؛ ایران در بین کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا از نظر میزان نابودی مناطق جنگلی در اثر آتش‌سوزی‌ها، در رتبه چهارم قرار دارد.



آتش سوزی یکی از مهمترین و خطرناک ترین عوامل تخریب و نابودی جنگل ها و مراتع به شمار می رود که متأسفانه همه ساله سطوح وسیعی از این منابع ارزشمند را تهدید نموده و خسارات فراوانی به بار می آورد که جبران آن میلیاردها ریال ثروت ملی را هدر می دهد.

عوامل مهم آتش سوزی در جنگل ها و مراتع

علل بروز آتش سوزی در هر منطقه ای متفاوت است اما نکته قابل توجه این است که انسان ها در اکثر آتش سوزی ها سهیم می باشند. شناخت علل بروز حریق در جنگل ها و مراتع برای جلوگیری و تقلیل خسارت های ناشی از آتش سوزی بسیار الزامی بوده و از بین بردن این علل می تواند از بروز آتش سوزی در جنگل ها و مراتع جلوگیری نماید. لذا به طور کلی علل آتش سوزی را می

توان به دو دسته تقسیم کرد:

الف) آتش سوزی های طبیعی:

- ۱- آتش سوزی هایی که بر اثر آتش گرفتن گیاهان خشک به وسیله صاعقه ایجاد می شود.
- ۲- خودسوزی جنگل های شمال کشور که در اثر وزش بادهای گرم و ایجاد پدیده خاص (فون) اتفاق می افتد.
- ۳- آتش سوزی هایی که به علت وجود اجسامی مانند ته لیوان، استکان و یا بطری های شکسته ایجاد می شوند. زیرا این قبیل اجسام مانند ذره بین عمل نموده و باعث مشتعل شدن گیاهان می گردند.
- ۴- خودسوزی گیاهان در اثر شدت گرما و خشکی شدید گیاهان خصوصاً " علوفه مراتع.

ب) آتش سوزی های غیرطبیعی:

این نوع آتش سوزی که منشأ انسانی دارد به دو دسته تقسیم می گردند:

۱- **آتش سوزی های عمدی:** آن دسته از حریق هایی که توسط برخی از افراد برای دستیابی به اهداف موردنظر آنان صورت می گیرد مانند؛ تبدیل اراضی جنگلی و مرتعی به زمین های زراعی و تصاحب زمین های منابع طبیعی، تبدیل جنگل و مرتع به زراعت به منظور تامین علوفه بیشتر برای چرای دام، اختلافات قومی و قبیله ای، استفاده از آتش برای از بین بردن جانوران مضر و حیات وحش، فعالیت اشزار و گروهک ها و...

۲- **آتش سوزی های غیرعمدی:** این نوع از آتش سوزی ها در اثر بی توجهی و سهل انگاری افراد ایجاد می شود مانند؛ پرتاب سیگار یا کبریت روشن، انداختن ته استکان و لیوان شکسته، سهل انگاری افرادی که برای تفریح به طبیعت می روند، بروز آتش سوزی در اثر عملیات عمرانی، آتش زدن بوته ها در رسوم و فرهنگ های غلط مثل چهارشنبه سوری، تیراندازی و انفجار و... خسارات ناشی از آتش سوزی:

- * از بین رفتن پوشش گیاهی و زیبایی طبیعت.
- * عدم جذب ذخیره نزولات آسمانی در مناطق مورد حریق.
- * مساعد شدن زمینه فرسایش های آبی و بادی.
- * شیوع آفات و امراض گیاهی
- * از بین رفتن زمینه اشتغال مردم
- * از بین رفتن گونه های مختلف حیات وحش
- * در معرض خطر قرار گرفتن جان انسان ها در مناطق و روستاهای همجوار.

پیشگیری از حریق

با عنایت به اینکه در فعالیتهای پیشگیری از حریق عوامل وامکانات متعددی دخیل می‌باشد، می‌بایست در تعیین شرایط موجود و از سوی دیگر برآورد ظرفیت‌ها و امکانات موردنیاز از استانداردهای معینی پیروی نمود، تا انجام هر گونه اقدامی با بهره‌گیری از روش‌ها و فعالیتهای اثرگذار از بالاترین درصد موفقیت برخوردار گردد. مهمترین اهداف پیشگیری از حریق در جنگل‌ها و مراتع عبارتند از:

- کاهش وقوع دفعات حریق
- کاهش سطح حریق
- تأخیر در سرعت گسترش حریق



پایین بودن هزینه‌های عملیات پیشگیری نسبت به مجموع هزینه‌های اطفاء حریق و میزان خسارات وارده و هزینه‌های بازسازی و احیاء قطعاً **پیشگیری مناسب و اصولی باعث کاهش تعداد حریق، کاهش خسارت حریق، کاهش سطح مورد حریق می‌شود.**



اقدامات مورد نیاز پیشگیری که می‌بایست به صورت مستمر پیگیری شود

- شناسایی مناطق بحرانی حریق شامل تهیه نقشه منطقه و تعیین پارامترهای مؤثر (زمان وزش بادهای موسمی گرم، مناطق صعب‌العبور، منابع آب طبیعی و مصنوعی، راههای ارتباطی و ...).
- برگزاری کلاسهای ترویجی جهت دامداران، کشاورزان، بهره‌برداران و مجریان طرحهای منابع طبیعی با هماهنگی

ادارات آموزش و ترویج.

- برگزاری کلاسهای آموزشی به منظور ارتقاء سطح علمی همکاران حفاظتی و سایر نیروهای لشگری و کشوری.
- استفاده از پتانسیل بسیج دانش آموزی در ایام تعطیلات و فراغت از تحصیل.
- نصب تابلوهای هشدار دهنده در مناطق و معابر پرتردد و نیز عرصه‌های بحرانی و تفرجگاهی.
- صدور اطلاعیه‌های هشدار دهنده و آگاه کننده و بروشورهای تبلیغاتی پیش از آغاز فصل بحران.
- برگزاری مصاحبه‌های مطبوعاتی و رادیو و تلویزیونی و پخش از شبکه‌های استانی صدا و سیما و جراید محلی.
- هماهنگی با ائمه جماعات، روحانیون (به خصوص در ماه مبارک رمضان)، ریش سفیدان، معتمدین محلی، شوراهای اسلامی و ... جهت آگاهی و اطلاع رسانی در خصوص حریق در عرصه‌های منابع طبیعی و امداد به موقع در زمان بحران.
- استفاده از راهکارهای تبلیغی و ترویجی نظیر تهیه تقویم، خودکار، جاسوئیچی و ... با موضوعیت حریق.
- پیش‌بینی پایگاههای عملیاتی متعدد در مناطق بحرانی و تدارک برجهای دیده‌بانی در مناطق حساس.
- پیش‌بینی و طراحی آتش‌بر و جاده‌های دسترسی با هماهنگی دفاتر فنی جنگلداری، جنگلکاری، امور منابع جنگلی و امور مراتع.
- پاک‌سازی عرصه‌های بحرانی از تنه‌های افتاده، درختان سرپای خشک، توخالی و آفت‌زده در عرصه‌های جنگلی بعنوان کانون بحرانی.
- پیش‌بینی، تهیه و ایجاد امکانات و تجهیزات موردنیاز (مخازن ذخیره آب ثابت و متحرک، ادوات و تجهیزات انفرادی و گروهی و....)
- آماده به کار نگهداشتن ادوات و تجهیزات اطفاء حریق و چک کردن سلامت دستگاهها در مقاطع مختلف



قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخائر جنگلی کشور

ماده ۱ - از تاریخ تصویب این قانون گونه‌های درختانی از قبیل شمشاد، زرین، سرخدار، سروخرم‌ای، سفیدپلت، حرا و چنل، ارس، فندق، زیتون طبیعی، بنه (پسته وحشی)، گون، ششم، گردو (جنگلی) و بادام وحشی (بادامک) در سراسر کشور جزء ذخائر جنگلی محسوب و قطع آنها ممنوع می‌باشد.

تبصره ۱ - وزارت جهاد سازندگی موظف است مناطق استقرار گونه‌های یاد شده را مشخص و حفاظت نموده و متخلفین را به مراجع قضایی معرفی کند.

تبصره ۲ - در مواردی که قطع این گونه‌ها بر اساس طرح مصوب و بنا بر ضرورت و مسایل فنی و توسعه گونه‌های دیگر لازم باشد با تأیید وزارت جهاد سازندگی مجاز خواهد بود.

تبصره ۳ - متخلفین از این قانون برای بار اول علاوه بر پرداخت خسارتی که حسب مورد توسط کارشناسان مربوطه وزارت جهاد سازندگی ارزیابی خواهد گردید به حبس از یک ماه تا شش ماه و پرداخت جزای نقدی برای هر اصله درخت معادل یک برابر و نیم قیمت روز آن و در صورت تکرار به اشد مجازات محکوم می‌شوند.

تبصره ۴ - اجازه داده می‌شود که هرساله معادل ۳۰ درصد از درآمد حاصل از دریافت جراثم و فروش مواد بازداشتی ناشی از اجرای این قانون که از متخلفین مربوطه اخذ و به حسابی که توسط خزانه به همین منظور افتتاح می‌گردد واریز و جهت پرداخت حق‌الکشفه مأمورین کاشف سازمان جنگلها و مراتع کشور و مخبرین و مأمورین انتظامی در اختیار سازمان مزبور قرار داده می‌شود تا برابر آیین‌نامه نسبت به تقسیم آن اقدام نماید. سازمان برنامه و بودجه مکلف است هرساله ضمن لایحه بودجه اعتبار مربوط به ۳۰ درصد درآمد حاصل موضوع این تبصره را در ردیف جداگانه پیشنهاد و منظور نماید.

تبصره ۵ - در صورت همکاری کارگزاران و مأمورین سازمان جنگلها و مراتع با متخلفین به تناسب جرم به اشد مجازات مقرر در قوانین و مقررات مربوطه محکوم می‌شوند.



ماده ۲ - تشخیص منابع ملی و مستثنیات ماده ۲ قانون ملی شدن جنگل‌ها و مراتع بارعایت تعاریف مذکور در قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع با وزارت جهادسازندگی است که شش ماه پس از اخطار کتبی یا آگهی به وسیله روزنامه‌های کثیرالانتشار مرکز و یکی از روزنامه‌های محلی و سایر وسایل معمول و مناسب محلی، ادارات ثبت موظفند از انقضای مهلت مقرر در صورت نبودن معترض حسب اعلام وزارت جهادسازندگی نسبت به صدور سند مالکیت به نام دولت جمهوری اسلامی ایران اقدام نمایند.

تبصره ۱ - معترضین می‌توانند پس از اخطار یا آگهی وزارت جهاد سازندگی اعتراضات خود را با ارائه ادله مثبت جهت رسیدگی به هیأت مذکور در قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۶۷،۶،۲۲ مجلس شورای اسلامی تسلیم نمایند. صدور سند مالکیت به نام دولت جمهوری اسلامی ایران مانع مراجعه معترض به هیأت مذکور نخواهد بود.

تبصره ۲ - عبارت وزارت کشاورزی در ذیل ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۶۷،۶،۲۲ و تبصره ۶ ذیل آن به وزارت جهاد سازندگی تغییر یافته و کمیسیون موضوع ماده واحده همچنان به اعتراضات رسیده به اجرای ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع رسیدگی می‌نماید.

ماده ۳ - آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون ظرف مدت دو ماه توسط وزارت جهاد سازندگی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر سه ماده و هفت تبصره در جلسه روز یکشنبه پنجم مهر ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و یک مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۱،۷،۱۲ به تأیید شوراینگهبان رسیده است.





برنامه بهینه سازی پایش، حفظ، بهره برداری و مدیریت جنگل‌های کشور

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۹/۲۷ بنا به پیشنهاد شماره ۰۲۰/۳۲۸۵۰ مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۱ وزارت جهاد کشاورزی و به استناد تبصره ماده (۱۴۸) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۹ - برنامه بهینه سازی پایش، حفظ، بهره برداری و مدیریت جنگل‌های کشور را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱- در این تصویب نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

الف - بهره برداری از جنگل: استفاده از ظرفیت‌های قابل تحمل اکولوژیکی و اقتصادی در چارچوب مدیریت پایدار جنگل‌ها .
ب - پارک جنگلی: مجموعه جنگلی طبیعی یا دست کاشت با محدوده معین که به دلیل موقعیت مکانی مناسب و قابلیت‌های طبیعی و جذابیت‌ها برای تأمین هدف‌های تفریحی، گردشگری، تفریحی، زیست محیطی و حفاظتی، مدیریت و استفاده می شود و به سه دسته پارک جنگلی طبیعی، طبیعت و دست کاشت تقسیم می گردد .

ج - جنگل حفاظتی: جنگلی که به علت شرایط خاص رویشگاه از قبیل شیب، حساسیت خاک به فرسایش، استعداد زمین به لغزش و رانش، خطر نابودی ذخایر جنگلی و بوم ساخت‌های (اکوسیستم) جنگل، حفظ منظر، زمین آبی و نظایر آن تحت مدیریت خاص قرار می گیرد .

د- محصولات غیرچوبی: محصولاتی از قبیل ریشه، برگ، صمغ، مان، گال و پوست گونه‌های جنگلی .

هـ- برنامه ملی جنگلی: برنامه‌ای شامل محورهای کلی طرح‌های مدیریت منابع جنگلی و ارتباط آن با سایر فعالیت‌ها در سطح ملی و منطقه‌ای به منظور اعمال مدیریت پایدار جنگل .

و- طرح مدیریت منابع جنگلی: سند مدونی از مجموعه فعالیت‌های اجرایی مرتبط با هم که براساس شاخص‌ها و نشانگرهای مدیریت پایدار جنگل برحسب زمان و مکان برای محدوده‌ای از جنگل تهیه می گردد .

ماده ۲- وزارت جهاد کشاورزی موظف است بهره برداری از جنگل‌های کشور را در چارچوب طرح مدیریت منابع جنگلی براساس شاخص‌ها و نشانگرهای مدیریت پایدار جنگل به شرح پیوست که تأیید شده به مهر «دفتر هیأت دولت» است، ساماندهی نماید .

تبصره ۱- وزارت جهاد کشاورزی موظف است با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و وزارت صنعت، معدن و تجارت، بسته‌های اجرایی حصول شاخص‌ها و نشانگرهای موضوع این ماده را ظرف یک سال تهیه و اجرا نماید .

تبصره ۲- بهره برداری از جنگل‌هایی که تحت پوشش طرح‌های مدیریت منابع جنگلی نیستند تا زمانی که برای آنها طرح مدیریت منابع جنگلی تهیه و اجرا نشده است، تابع قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل‌ها و مراتع - مصوب ۱۳۴۶ - و اصلاحات بعدی آن می باشد .

ماده ۳- بهره برداری از محصولات غیرچوبی صرفاً براساس تبصره (۷) الحاقی به ماده (۳) قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل‌ها و مراتع - مصوب ۱۳۷۶ - مجاز می باشد .

ماده ۴- وزارت جهاد کشاورزی موظف است برنامه ملی جنگل‌های کشور را متناسب با شرایط رویشی مناطق پنجگانه (هیرکانی، ارسبارانی، زاگرس، ایران تورانی و خلیج فارس و عمانی) با تأکید بر اصل حفاظت و توسعه پایدار ظرف یک سال تهیه و به هیأت وزیران ارائه نماید .

ماده ۵- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است با همکاری سازمان های جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور و حفاظت محیط زیست نسبت به تعیین و ثبت یک منطقه در هر یک از مناطق رویشی پنجگانه جنگل های کشور به عنوان میراث طبیعی ملی و جهانی در چارچوب قوانین مربوط مبادرت نماید .

تبصره - سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است منابع مورد نیاز برای اجرای این ماده را از محل بودجه عمومی، ردیف های درآمد - هزینه و سایر منابع در اختیار تأمین نماید .

ماده ۶- سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور موظف است اجرای طرح های جنگلداری در شمال کشور را به نحوی برنامه ریزی و مدیریت نماید که چوب حاصل از بهره برداری جنگل، صرفاً از درختان آسیب دیده (شکسته، افتاده، ریشه کن، آفت زده) و عملیات پرورشی تأمین گردد .

ماده ۷- به منظور کاهش فشار جنگل نشینان و روستاهای حاشیه جنگل بر منابع جنگلی و جایگزینی سوخت های فسیلی به جای چوب و هیزم، وزارت نفت موظف است با همکاری سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور به نحوی برنامه ریزی نماید که واحدهای توزیع نفت و گاز مایع به منظور دسترسی آسانتر ساکنان روستاهای بالای بیست خانوار به سوخت های فسیلی در مکانهای مناسب مستقر شوند .

ماده ۸- وزارت جهاد کشاورزی موظف است نقشه جنگل های کشور را مبتنی بر استانداردهای حدنگاری (کاداستر) تهیه و با همکاری سازمان ثبت اسناد و املاک کشور نسبت به اخذ سند مالکیت آن با احداث خط تنسیق و تعیین مرز حایل انفال و مستثنیات اشخاص اقدام نموده و همزمان با همکاری وزارتخانه های راه و شهرسازی و کشور با ایجاد سامانه مناسب نسبت به کنترل مساحت جنگل ها و پیشگیری از تخلفات مربوط اقدام نماید .

ماده ۹- وزارت جهاد کشاورزی موظف است منابع مورد نیاز برای اجرای این تصویب نامه را از محل بودجه عمومی، ردیف های درآمد - هزینه و سایر منابع در اختیار تأمین نماید .

ماده ۱۰- وزارت جهاد کشاورزی به عنوان مسئول نظارت بر حسن اجرای این تصویب نامه موظف است گزارش روند اجرای آن را به صورت سالانه به هیأت وزیران ارائه نماید .



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

همیاران طبیعت و ارتقاء پوشش حفاظتی عرصه‌های منابع طبیعی

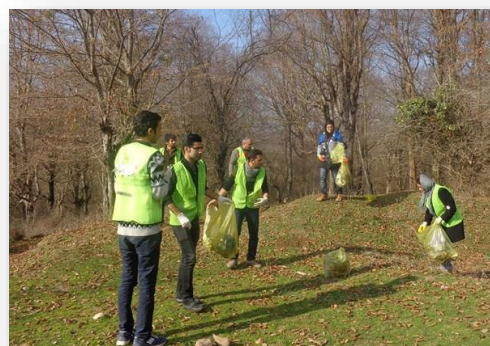
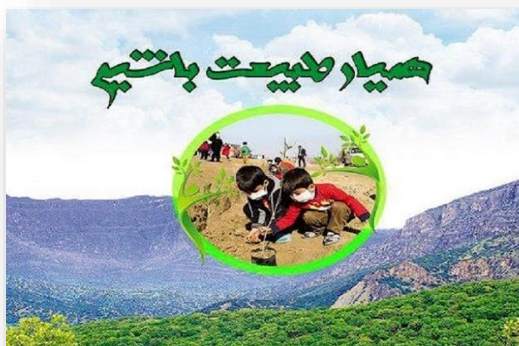
مقدمه

به منظور استفاده از نیروهای مردمی در حفظ، احیاء، توسعه منابع طبیعی و ترویج و تبدیل فرهنگ منابع طبیعی به معارف عمومی، افراد علاقمند و دوستداران منابع طبیعی بطور داوطلبانه و به قصد خدمت به منابع طبیعی کشور، تا از طریق آموزشهای لازم سطح دانش و بینش آنان افزایش یافته و بعنوان همیار مروج و همیار محافظ طبیعت بطور افتخاری همکاری نمایند.

اهداف کلی:

- ۱- ترویج و توسعه فرهنگ حفظ و احیاء منابع طبیعی در بین اقشار جامعه؛
 - ۲- جلب مشارکت مردم و دست‌اندرکاران با استفاده از ظرفیت همیاران طبیعت و برنامه‌ریزی در ارتقاء پوشش حفاظتی در راستای تحقق مدیریت پایدار منابع طبیعی؛
 - ۳- بهره‌برداری مناسب از ظرفیت همیاران طبیعت بر اساس الگوی بلوک‌بندی مناطق بحرانی، نیمه بحرانی و عادی به‌ویژه مناطق مستعد حریق با هدف پیشگیری و کشف به‌موقع حریق‌های احتمالی در قالب گروه‌های دیدبانی؛
 - ۴- ارتقاء سطح دانش همیاران طبیعت از طریق آموزش و ترویج علوم کاربردی با اولویت مقابله، پیشگیری و کشف به‌موقع حریق‌های احتمالی، شناسایی آفات و بیماری‌ها، و همچنین تسهیل‌گری در اجرای اقدامات پیشگیرانه عوامل تخریب؛
 - ۵- کمک به ایجاد ساماندهی و توانمندسازی همیاران طبیعت در حوزه‌های منابع طبیعی؛
 - ۶- شناسایی، تشویق و راهنمایی علاقه‌مندان و دوستداران طبیعت برای همکاری و عضویت در طرح همیاران طبیعت.
- انواع همیار طبیعت :

همیار طبیعت کیست؟ به فرد یا افرادی علاقه‌مند و دوستدار طبیعت از گروه‌های اجتماعی از جمله دانش‌آموزان، اساتید، دانشجویان، روحانیون، اعضای شورای اسلامی شهر و روستا کارکنان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، فعالان بخش‌های فرهنگی، اقتصادی و مجریان و بهره‌برداران عرصه‌های منابع طبیعی و کشاورزی و سایر اقشار جامعه اطلاق می‌گردد که به‌صورت انفرادی و یا گروهی و به‌صورت غیرانتفاعی، سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری را در پیشبرد اهداف «ترویج فرهنگ منابع طبیعی و جلب مشارکت مردم در امور حفاظت، احیاء و توسعه و بهره‌برداری صحیح از منابع طبیعی» یاری نمایند.





انواع همیار طبیعت.

همیار طبیعت مروج: کلیه علاقه‌مندان و دوستداران منابع طبیعی اعم از معلمان، دانشجویان، طلاب، اساتید و مدرسین، اعضای شورای اسلامی شهر و روستا کارکنان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و سایر اقشار جامعه که به صورت داوطلبانه و غیر/انتفاعی در زمینه ارتقاء فرهنگ منابع طبیعی کوشا بوده و آموزشهای لازم در این زمینه را فراگرفته باشند.

همیار طبیعت محافظ: کلیه اقشار جامعه به ویژه مجریان و بهره‌برداران طرحهای منابع طبیعی که تمایل به همکاری به صورت داوطلبانه و غیر/انتفاعی در کنترل عوامل تخریب و احیاء منابع طبیعی دارند و آموزشهای لازم در این زمینه را فراگرفته باشند.

همیار طبیعت مروج دانش آموز: کلیه سطوح دانش آموزی (ابتدائی - راهنمائی و دبیرستان) که علاقمند به طبیعت بوده و در زمینه ترویج فرهنگ منابع طبیعی فعالیت می‌نمایند.

شرح وظایف همیاران طبیعت:

۱. همکاری و ساماندهی نیروهای مردمی و تشکلهای ایجادشده در حوادث حوزه منابع طبیعی با هماهنگی اداره منابع طبیعی مانند پیشگیری از اطفاء حریق، مبارزه با آفات و بیماری‌ها و..
۲. اطلاع‌رسانی به موقع تخریب عرصه‌های منابع طبیعی، آتش‌سوزی و تصرف اراضی ملی به اداره منابع طبیعی و یگان حفاظت منابع طبیعی (سامانه‌های ۱۵۰۴ استانی و یا ۱۳۹ ملی)
۳. همکاری در شناسایی متصرفین و مخربین منابع طبیعی در منابع طبیعی به صورت نامحسوس و بدون دخالت فیزیکی (بر اساس آموزش‌های تخصصی توسط فرماندهان یگان حفاظت استان و شهرستان)

نحوه جذب همیاران طبیعت :

ثبت‌نام اولیه همیاران طبیعت با مراجعه به سامانه اینترنتی همیاران طبیعت به آدرس hamyartabiat.frw.ir صورت می‌پذیرد.

عهدنامه همیاران طبیعت

من در پیشگاه خدای متعال سوگند یاد می‌کنم که برای ترویج فرهنگ منابع طبیعی کوشا باشم و در راستای تحقق فرمایش مقام معظم رهبری تلاش کنم تا فرهنگ منابع طبیعی به معارف عمومی تبدیل شود. من متعهد می‌شوم حرمت سبز زمین را نگاهبان باشم و امانت‌دار و محافظ منابع طبیعی بوده تا به نحو شایسته به صاحب اصلی آن حضرت ولی‌عصر (عج) تحویل نمایم.

من سوگند یاد می‌کنم آموزه‌های دینی مرتبط با طبیعت و کاشت درخت را سرلوحه قرار داده و هرساله در جهت تلطیف هوا و تجدید عهد همیاران طبیعت درختی غرس نمایم.

من عهد می‌بندم در جهت حفظ منابع طبیعی افرادی را که باروش‌های مختلف از قبیل آتش زدن و قطع درختان و تخریب خاک به طبیعت آسیب می‌رسانند آگاه نموده و با فرهنگ منابع طبیعی آشناسازم.

من پیمان می‌بندم در صورت مشاهده هرگونه خسارت به منابع طبیعی موضوع را از طریق تماس با شماره ۱۵۰۴ اطلاع‌رسانی نمایم.

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

قانون حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی رویه درخت (بخش اول)

ماده ۱ - به منظور حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی رویه درختان قطع هرنوع درخت در محدوده قانونی و حریم شهرها بدون اجازه **شهرداری و در روستاها** در هر منطقه که دولت تصویب و آگهی نماید پس از آن بدون اجازه وزارت کشاورزی و منابع طبیعی ممنوع است.

ضوابط مربوط به چگونگی اجرای این ماده در روستاها از طرف وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و وزارت تعاون و امور روستاها تهیه و به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

تبصره - درخت از نظر این قانون هر درختی است که محیط بن آن از پنجاه سانتیمتر بیشتر باشد.

ماده ۲ - **شهرداری‌ها** در محدوده قانونی و حریم

شهر مکلفند ظرف مدت یک سال شناسنامه شامل تعداد و نوع درختان محله‌های مشمول این قانون را تنظیم کنند و این شناسنامه که هر پنج سال یک مرتبه قابل تجدید می‌باشد ملاک و سند اجرای این قانون خواهد بود. تنظیم شناسنامه محله‌های مشمول این قانون به شرح زیر خواهد بود:

الف - شهرداریها موظفند برگ شناسنامه را در دو نسخه جهت تکمیل به ساکنین محله‌های مشمول این قانون تسلیم دارند و مراتب را به طریق مقتضی به اطلاع ساکنین محل توزیع شناسنامه برسانند.

ب - مأمورین **شهرداری** موظفند ظرف سه ماه پس از توزیع برگ شناسنامه به محله‌های مربوط مراجعه و شناسنامه‌های تکمیل شده را در صورت لزوم رسیدگی و سپس گواهی نموده و یک نسخه از آن را به ساکنین محل تسلیم دارند.

ج - در صورتی که برگ شناسنامه به وسیله ساکنین محل تکمیل نشده بود مأمورین **شهرداری** با رعایت ماده ۳ این قانون در تنظیم و تکمیل شناسنامه اقدام و یک نسخه آن را به ساکنین محل تسلیم می‌نمایند. **شهرداری** موظف است پس از وصول برگ شناسنامه‌های مربوط به هر منطقه مراتب را برای اطلاع ساکنین محل آگهی نماید. در صورتی که پس از یک ماه ساکنین یا مالکین اعتراض نمایند شناسنامه ابلاغ شده تلقی می‌گردد. به اعتراضات واصله طبق مقررات آیین‌نامه مذکور در ماده ۱۲ رسیدگی می‌شود.



ماده ۳ - مأموران وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و **شهرداریها** بر حسب مورد می‌توانند برای تنظیم و یا تطبیق برگ شناسایی درختان با در دست داشتن معرفی‌نامه کتبی و نمایندگی دادستان وارد محلهای مشمول این قانون بشوند.

ماده ۴ - قطع درخت در محلهای مشمول این قانون از تاریخ ابلاغ شناسنامه ممنوع است مگر با تحصیل اجازه که طبق مقررات آیین‌نامه مذکور در ماده ۱۲ داده خواهد شد.

تبصره ۱ - از تاریخ اجرای این قانون تا ابلاغ شناسنامه قطع درختهای مشمول این قانون بدون تحصیل اجازه طبق مقررات آیین‌نامه مذکور در ماده ۱۲ ممنوع است.

تبصره ۲ - اراضی مشجر و اماکن مسکونی و محلهای کسب و پیشه و تجارت که مساحت آن از پانصد متر مربع تجاوز نکند از شمول این قانون مستثنی است. تفکیک قطعات اراضی مشجر و باغات بزرگتر از پانصد متر مربع با رعایت مقررات شهرسازی مجاز است ولی قطع درخت در قطعات تفکیک شده به هر مساحت که باشد بدون اجازه طبق مقررات این قانون ممنوع است.

تبصره ۳ - در پروانه‌های ساختمانی که بر اساس طرح جامع و یا هادی شهرها از طرف شهرداریها صادر می‌شود تعداد درختی که در اثر ساختمان باید قطع شود تعیین و قید خواهد شد. در صورتی که پس از دریافت پروانه و قطع درخت ظرف مدت مندرج در پروانه بدون عذر موجه اقدام به ساختمان نشود مرتکب مشمول مجازات‌های مقرر در این قانون خواهد شد.

تبصره ۴ - **شهرداریها** موظفند به ازاء درختهایی که در باغات و اماکن مشمول این قانون کاشته شده یا می‌شوند برای مدتی که طبق مقررات این قانون اجازه قطع آنها داده نمی‌شود مبلغی را که به پیشنهاد مشترک وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و وزارت کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد هر ساله به عنوان جایزه کاشت و حفظ و مراقبت از درخت به صاحبان آنها پرداخت نمایند. نصف این مبالغ از محل اعتبار عوارض نوسازی و نصف دیگر آن محل اعتباری که در بودجه وزارت کشاورزی و منابع طبیعی برای این کار منظور خواهد شد تأمین می‌گردد. آیین‌نامه اجرایی این تبصره طبق ماده ۱۲ تهیه و تصویب خواهد شد.

تبصره ۵ - به منظور تشویق در امر ایجاد و توسعه فضای سبز در شهر و روستا دولت اعتباراتی با شرایط مساعد و بهره نازل تخصیص خواهد داد و هر گونه کمک و راهنمایی به اشخاص و افراد مربوط می‌نماید.





قانون حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی رویه درخت بخش دوم

ماده ۵ - از بین بردن درختان واقع در معابر - پارکهای عمومی - میادین **داخل شهرها** و همچنین در **شاهراهها و راههای عمومی خارج شهر** به هر قطر ممنوع است، مگر طبق آیین‌نامه این قانون.

تبصره - کاشت و حفاظت و آبیاری درختان معابر و میادین و پارکهای عمومی از اهم وظایف **شهرداریها** می‌باشد.

ماده ۶ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی می‌تواند وظایف و اختیارات حاصل از این قانون را به سایر وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و **انجمنهای ده - شهر - شهرستان و استان** تفویض نماید.

ماده ۷ - در مورد قطع درختان در جنگل و مناطق دیگر منابع طبیعی کماکان طبق مقررات قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط عمل خواهد شد.

تبصره - اراضی جنگلی جلگه‌ای شمال که از طرف وزارت کشاورزی و منابع طبیعی برای اجرای طرح به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار یا منتقل شده است به هیچ عنوان و صورتی قابل تفکیک نیست و عدول از اجرای مفاد قرارداد مربوط نیز ولو بعد از انتقال قطعی، مجاز نمی‌باشد و هرگونه تغییری در طرح از نظر کشاورزی در جهت بهبود بهره‌برداری از اراضی مذکور موکول به ارائه طرح مجدد و موافقت وزارت کشاورزی و منابع طبیعی است. به هر حال مقررات دیگر ماده ۳۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع نیز به قوت خود باقی است. عدم رعایت مفاد این تبصره موجب خلع ید از اراضی واگذار شده یا منتقل شده در مقابل بازپرداخت عین وجوه دریافتی اولیه به علاوه هزینه‌های عاده‌انجام عملیات مندرج در طرح مصوب از طرف وزارت کشاورزی و منابع طبیعی می‌باشد. نحوه ارزیابی و بازپرداخت طبق آیین‌نامه‌ای که به موجب ماده ۱۲ این قانون به تصویب می‌رسد خواهد بود.

ماده ۸ - ضوابط مربوط به خزانه و جابجا کردن - جانشین ساختن و قطع درختان که ملازمه با بهره‌برداری از نهالستانها - قلمستانها و باغات و موارد دیگر دارد به موجب آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون تعیین خواهد گردید.

ماده ۹ - هر کس عمداً و بر خلاف مقررات این قانون مرتکب از بین بردن درختان مشمول این قانون بشود همچنین مالکان باغات که عمداً موجبات از بین رفتن درختان مشمول این قانون را فراهم نمایند به حبس جنحه تا سه سال و پرداخت جزای نقدی به شرح زیر محکوم می‌شوند:

در روستاهای آگهی شده یک هزار ریال برای هر اصله درخت.

در محلهای مذکور در ماده ۲ ده هزار ریال برای هر اصله درخت.

در محلهای مذکور ماده ۵ بر حسب نوع قطر و درخت از یک هزار تا یک صد هزار ریال.

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

تبصره - مجازات‌های مذکور در این ماده قابل تعلیق و یا تبدیل به جزای نقدی نیست و احکام صادره فقط قابل پژوهش خواهد بود.

ماده ۱۰ - گزارش مأموران وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و سایر مأموران دولتی و **شهرداری‌ها** مأمور اجرای این قانون که وظایف ضابطین دادگستری را در کلاس مخصوص تحت نظر دادستان شهرستان تعلیم گرفته باشند در این موارد به منزله گزارش ضابطین دادگستری است.

ماده ۱۱ - هر کس اعم از مأموران مجری این قانون و یا سایر اشخاص عالماً جرائم مذکور در این قانون را به خلاف حقیقت به کسی نسبت دهد یا گزارش خلاف واقع بدهد به مجازات حبس جنحه تا سه سال محکوم می‌شود مگر این که در قوانین جزایی مجازات شدیدتری پیش‌بینی شده باشد که در این صورت به مجازات اشد محکوم خواهد شد. رعایت مفاد تبصره ماده ۹ این قانون در این مورد الزامی است.

ماده ۱۲ - آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون به پیشنهاد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

تصویب‌نامه قانون ملی شدن جنگل‌های کشور (مصوب ۱۳۴۱/۱۰/۲۷ هیأت وزیران) بخش نخست

ماده یکم

از تاریخ تصویب این تصویب‌نامه قانونی عرضه و اعیانی کلیه جنگل‌ها و مراتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی کشور جزء اموال عمومی محسوب و متعلق به دولت است ولو اینکه قبل از این تاریخ افراد آن را متصرف شده و سند مالکیت گرفته باشند.

ماده دوم

حفظ و احیا و توسعه منابع فوق و بهره‌برداری از آنها به عهده سازمان جنگلبانی ایران است.
تبصره ۱- سازمان جنگلبانی مجاز است بهره‌برداری از منابع فوق را رأساً عهده‌دار و یا با انعقاد قراردادهای لازم به عهده اشخاص واگذار کند.

تبصره ۲- توده‌های جنگلی محاط در **زمین‌های زراعی** که در اراضی جنگلی جلگه‌ای شمال کشور و در محدوده اسناد مالکیت رسمی اشخاص واقع شده باشند مشمول ماده یک از تصویب‌نامه قانونی نیستند ولی بهره‌برداری از آنها تابع مقررات عمومی قانون جنگل‌ها و مراتع است.

تبصره ۳- عرصه و محوطه تاسیسات و **خانه‌های روستایی** و همچنین **زمین‌های زراعی و باغات** واقعه در محدوده اسناد مالکیت جنگل‌ها و **مراتع** که تا تاریخ تصویب این قانون احداث شده‌اند مشمول ماده یک این قانون نخواهند بود. ادارات ثبت مجازند با تشخیص و گواهی سازمان جنگلبانی ایران اسناد مالکیت عرصه و اعیانی جداگانه برای مالکین آنها صادر نمایند.

ماده سوم

به اشخاصی که دارای سند مالکیت به نام جنگل هستند و یا از مراجع قضایی حکم قطعی دال بر مالکیت آنها به نام جنگل صادر شده و یا دارای حکم قطعی از هیأت‌های رسیدگی املاک واگذاری به نام جنگل باشند وجوه زیر پرداخت می‌شود:
الف- مورد جنگل‌های شمال که از حوزه آستارا شروع و به حوزه گلیداغی ختم می‌شود برای هر هکتار پانصد ریال.
ب- مورد سایر جنگل‌ها و بیشه‌های کشور برای هر هکتار یک صد ریال.
ج- به اشخاصی که جنگل در محدوده اسناد مالکیت آنها یا در محدوده املاکی که به موجب احکام قضایی یا هیأت‌های رسیدگی املاک واگذاری به آنها تعلق گرفته قرارداد برای هر هکتار یک صد ریال.



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

ماده چهارم

در مورد **مراعات مشجر و غیر مشجر** به نحو زیر رفتار می‌شود:

۱- به اشخاصی که **مراعات مشجر** در محدوده اسناد مالکیت آنها قرار گرفته یا به نام **مرتع مشجر** دارای سند مالکیت رسمی جداگانه بوده و یا از مراجع قضایی حکم قطعی دال بر مالکیت آنها صادر شده و یا دارای حکم قطعی از هیأت‌های رسیدگی املاک و اگذاری باشند در مناطق شمال (از حوزه آستارا تا حوزه گلیداغی) برای هر هکتار ۱۰۰ ریال و در سایر مناطق ایران برای هر هکتار ۵۰ ریال پرداخت می‌شود.

۲- در مورد **مراعات غیر مشجر** به نحو زیر رفتار می‌شود:

الف- نسبت به **مراعات غیر مشجر** که به نام **مرتع** دارای اسناد مالکیت هستند چنانچه با توجه به قانون اصلاحات ارضی مصوب سال ۱۳۴۰ مراعات مزبور ضمن املاک زاید بر حد نصاب به دولت انتقال یافته و یا در آتیه انتقال یابد **مرتع** مزبور در اختیار سازمان

اصلاحات ارضی باقی می‌ماند که طبق آیین‌نامه مربوطه آن را **در اختیار کشاورزان یا شرکت‌های تعاونی محلی یا اتحادیه‌های شرکت‌های تعاونی** بگذارد قیمت **مراعات غیر مشجری** که به موجب این بند در آتیه به دولت منتقل می‌شود ده برابر عایدی علف چر یک ساله آن که در تصویب‌نامه شماره ۱۲/۲۴۳۲ مورخ ۱۳/۹/۱۳۳۹ مبلغ آن تعیین شده پرداخت می‌شود.

ب- **مراعات غیر مشجری** که با توجه به قانون اصلاحات ارضی مصوب سال ۱۳۴۰ در سهم اشخاص قرار گرفته و همچنین **مراعات غیر مشجری** که در تاریخ تصویب این قانون یا بعداً به موجب اسناد مالکیت یا آرای قطعی محاکم قضایی یا هیأت‌های رسیدگی به املاک و اگذاری در **محدوده املاک مزروعی** قرار گرفته یا بگیرند مشمول مقررات این قانون نخواهد بود.

تبصره- سازمان جنگلبانی می‌تواند به هر **خانواده جنگل‌نشین** تا چهار سر دام بزرگ یا معادل آن دام کوچک بدون دریافت حق التعلیف با توجه به ظرفیت چرا به مدت و در نقاط و طبق شرایطی که مقتضی بدانند در مراعات اجازه چرا بدهد هر دام بزرگ معادل سه دام کوچک محسوب می‌شود.

ماده پنجم

در مورد منابع طبیعی مندرج در ماده یکم که تا تاریخ تصویب این قانون اسناد مالکیت آنها به نام اشخاص صادر نشده ولی تقاضی ثبت پذیرفته شده و تشریفات ثبتی تا مرحله صدور سند مالکیت طی شده و یا بشود با ارائه گواهی اداره ثبت مربوطه مبنی بر بلامانع بودن صدور سند مالکیت به نام متقاضی طبق ماده سوم این قانون رفتار خواهد شد و گواهی اداره ثبت برای پرداخت وجه به منزله سند مالکیت تلقی می‌گردد. نسبت به منابع طبیعی مذکور در ماده یک که دعاوی آنها در محاکم قضایی یا هیأت‌های رسیدگی به املاک و اگذاری مطرح است پس از صدور رای قطعی محاکم قضایی یا هیأت‌های رسیدگی به املاک و اگذاری نیز طبق این قانون وجه به ذی حق پرداخت خواهد شد.



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

تصویب‌نامه قانون ملی شدن جنگل‌های کشور (مصوب ۱۳۴۱/۱۰/۲۷ هیأت وزیران) بخش نخست

ماده یکم

از تاریخ تصویب این تصویب‌نامه قانونی عرضه و اعیانی کلیه جنگل‌ها و مراتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی کشور جزء اموال عمومی محسوب و متعلق به دولت است ولو اینکه قبل از این تاریخ افراد آن را متصرف شده و سند مالکیت گرفته باشند.

ماده دوم

حفظ و احیا و توسعه منابع فوق و بهره‌برداری از آنها به عهده سازمان جنگلبانی ایران است.
تبصره ۱- سازمان جنگلبانی مجاز است بهره‌برداری از منابع فوق را رأساً عهده‌دار و یا با انعقاد قراردادهای لازم به عهده اشخاص واگذار کند.

تبصره ۲- توده‌های جنگلی محاط در **زمین‌های زراعی** که در اراضی جنگلی جلگه‌ای شمال کشور و در محدوده اسناد مالکیت رسمی اشخاص واقع شده باشند مشمول ماده یک از تصویب‌نامه قانونی نیستند ولی بهره‌برداری از آنها تابع مقررات عمومی قانون جنگل‌ها و مراتع است.

تبصره ۳- عرصه و محوطه تاسیسات و **خانه‌های روستایی** و همچنین **زمین‌های زراعی و باغات** واقع در محدوده اسناد مالکیت جنگل‌ها و **مراتع** که تا تاریخ تصویب این قانون احداث شده‌اند مشمول ماده یک این قانون نخواهند بود. ادارات ثبت مجازند با تشخیص و گواهی سازمان جنگلبانی ایران اسناد مالکیت عرصه و اعیانی جداگانه برای مالکین آنها صادر نماید.

ماده سوم

به اشخاصی که دارای سند مالکیت به نام جنگل هستند و یا از مراجع قضایی حکم قطعی دال بر مالکیت آنها به نام جنگل صادر شده و یا دارای حکم قطعی از هیأت‌های رسیدگی املاک واگذاری به نام جنگل باشند وجوه زیر پرداخت می‌شود:
الف- مورد جنگل‌های شمال که از حوزه آستارا شروع و به حوزه گلیداغی ختم می‌شود برای هر هکتار پانصد ریال.
ب- مورد سایر جنگل‌ها و بیشه‌های کشور برای هر هکتار یک صد ریال.
ج- به اشخاصی که جنگل در محدوده اسناد مالکیت آنها یا در محدوده املاکی که به موجب احکام قضایی یا هیأت‌های رسیدگی املاک واگذاری به آنها تعلق گرفته قرارداد برای هر هکتار یک صد ریال.



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

ماده چهارم

در مورد **مراعات مشجر و غیر مشجر** به نحو زیر رفتار می‌شود:

۱- به اشخاصی که **مراعات مشجر** در محدوده اسناد مالکیت آنها قرار گرفته یا به نام **مرتع مشجر** دارای سند مالکیت رسمی جداگانه بوده و یا از مراجع قضایی حکم قطعی دال بر مالکیت آنها صادر شده و یا دارای حکم قطعی از هیأت‌های رسیدگی املاک و اگذاری باشند در مناطق شمال (از حوزه آستارا تا حوزه گلیداغی) برای هر هکتار ۱۰۰ ریال و در سایر مناطق ایران برای هر هکتار ۵۰ ریال پرداخت می‌شود.

۲- در مورد **مراعات غیر مشجر** به نحو زیر رفتار می‌شود:

الف- نسبت به **مراعات غیر مشجر** که به نام **مرتع** دارای اسناد مالکیت هستند چنانچه با توجه به قانون اصلاحات ارضی مصوب سال ۱۳۴۰ مراعات مزبور ضمن املاک زاید بر حد نصاب به دولت انتقال یافته و یا در آتیه انتقال یابد **مرتع** مزبور در اختیار سازمان

اصلاحات ارضی باقی می‌ماند که طبق آیین‌نامه مربوطه آن را **در اختیار کشاورزان یا شرکت‌های تعاونی محلی یا اتحادیه‌های شرکت‌های تعاونی** بگذارد قیمت **مراعات غیر مشجر** که به موجب این بند در آتیه به دولت منتقل می‌شود ده برابر عایدی علف چر یک ساله آن که در تصویب‌نامه شماره ۱۲/۲۴۳۲ مورخ ۱۳/۹/۱۳۳۹ مبلغ آن تعیین شده پرداخت می‌شود.

ب- **مراعات غیر مشجر** که با توجه به قانون اصلاحات ارضی مصوب سال ۱۳۴۰ در سهم اشخاص قرار گرفته و همچنین **مراعات غیر مشجر** که در تاریخ تصویب این قانون یا بعداً به موجب اسناد مالکیت یا آرای قطعی محاکم قضایی یا هیأت‌های رسیدگی به املاک و اگذاری در **محدوده املاک مزروعی** قرار گرفته یا بگیرند مشمول مقررات این قانون نخواهد بود.

تبصره- سازمان جنگلبانی می‌تواند به هر **خانواده جنگل‌نشین** تا چهار سر دام بزرگ یا معادل آن دام کوچک بدون دریافت حق التعلیف با توجه به ظرفیت چرا به مدت و در نقاط و طبق شرایطی که مقتضی بدانند در مراعات اجازه چرا بدهد هر دام بزرگ معادل سه دام کوچک محسوب می‌شود.

ماده پنجم

در مورد منابع طبیعی مندرج در ماده یکم که تا تاریخ تصویب این قانون اسناد مالکیت آنها به نام اشخاص صادر نشده ولی تقاضی ثبت پذیرفته شده و تشریفات ثبتی تا مرحله صدور سند مالکیت طی شده و یا بشود با ارائه گواهی اداره ثبت مربوطه مبنی بر بلامانع بودن صدور سند مالکیت به نام متقاضی طبق ماده سوم این قانون رفتار خواهد شد و گواهی اداره ثبت برای پرداخت وجه به منزله سند مالکیت تلقی می‌گردد. نسبت به منابع طبیعی مذکور در ماده یک که دعاوی آنها در محاکم قضایی یا هیأت‌های رسیدگی به املاک و اگذاری مطرح است پس از صدور رای قطعی محاکم قضایی یا هیأت‌های رسیدگی به املاک و اگذاری نیز طبق این قانون وجه به ذی حق پرداخت خواهد شد.



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

تصویب‌نامه قانون ملی شدن جنگل‌های کشور (مصوب ۱۳۴۱/۱۰/۲۷ هیأت وزیران) بخش نخست

ماده یکم

از تاریخ تصویب این تصویب‌نامه قانونی عرضه و اعیانی کلیه جنگل‌ها و مراتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی کشور جزء اموال عمومی محسوب و متعلق به دولت است ولو اینکه قبل از این تاریخ افراد آن را متصرف شده و سند مالکیت گرفته باشند.

ماده دوم

حفظ و احیا و توسعه منابع فوق و بهره‌برداری از آنها به عهده سازمان جنگلبانی ایران است.
تبصره ۱- سازمان جنگلبانی مجاز است بهره‌برداری از منابع فوق را رأساً عهده‌دار و یا با انعقاد قراردادهای لازم به عهده اشخاص واگذار کند.

تبصره ۲- توده‌های جنگلی محاط در **زمین‌های زراعی** که در اراضی جنگلی جلگه‌ای شمال کشور و در محدوده اسناد مالکیت رسمی اشخاص واقع شده باشند مشمول ماده یک از تصویب‌نامه قانونی نیستند ولی بهره‌برداری از آنها تابع مقررات عمومی قانون جنگل‌ها و مراتع است.

تبصره ۳- عرصه و محوطه تاسیسات و **خانه‌های روستایی** و همچنین **زمین‌های زراعی و باغات** واقعه در محدوده اسناد مالکیت جنگل‌ها و **مراتع** که تا تاریخ تصویب این قانون احداث شده‌اند مشمول ماده یک این قانون نخواهند بود. ادارات ثبت مجازند با تشخیص و گواهی سازمان جنگلبانی ایران اسناد مالکیت عرصه و اعیانی جداگانه برای مالکین آنها صادر نمایند.

ماده سوم

به اشخاصی که دارای سند مالکیت به نام جنگل هستند و یا از مراجع قضایی حکم قطعی دال بر مالکیت آنها به نام جنگل صادر شده و یا دارای حکم قطعی از هیأت‌های رسیدگی املاک واگذاری به نام جنگل باشند وجوه زیر پرداخت می‌شود:
الف- مورد جنگل‌های شمال که از حوزه آستارا شروع و به حوزه گلیداغی ختم می‌شود برای هر هکتار پانصد ریال.
ب- مورد سایر جنگل‌ها و بیشه‌های کشور برای هر هکتار یک صد ریال.
ج- به اشخاصی که جنگل در محدوده اسناد مالکیت آنها یا در محدوده املاکی که به موجب احکام قضایی یا هیأت‌های رسیدگی املاک واگذاری به آنها تعلق گرفته قرارداد برای هر هکتار یک صد ریال.



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

ماده چهارم

در مورد **مراعات مشجر و غیر مشجر** به نحو زیر رفتار می‌شود:

۱- به اشخاصی که **مراعات مشجر** در محدوده اسناد مالکیت آنها قرار گرفته یا به نام **مرتع مشجر** دارای سند مالکیت رسمی جداگانه بوده و یا از مراجع قضایی حکم قطعی دال بر مالکیت آنها صادر شده و یا دارای حکم قطعی از هیأت‌های رسیدگی املاک و اگذاری باشند در مناطق شمال (از حوزه آستارا تا حوزه گلیداغی) برای هر هکتار ۱۰۰ ریال و در سایر مناطق ایران برای هر هکتار ۵۰ ریال پرداخت می‌شود.

۲- در مورد **مراعات غیر مشجر** به نحو زیر رفتار می‌شود:

الف- نسبت به **مراعات غیر مشجر** که به نام **مرتع** دارای اسناد مالکیت هستند چنانچه با توجه به قانون اصلاحات ارضی مصوب سال ۱۳۴۰ مراعات مزبور ضمن املاک زاید بر حد نصاب به دولت انتقال یافته و یا در آتیه انتقال یابد **مرتع** مزبور در اختیار سازمان

اصلاحات ارضی باقی می‌ماند که طبق آیین‌نامه مربوطه آن را **در اختیار کشاورزان یا شرکت‌های تعاونی محلی یا اتحادیه‌های شرکت‌های تعاونی** بگذارد قیمت **مراعات غیر مشجری** که به موجب این بند در آتیه به دولت منتقل می‌شود ده برابر عایدی علف چر یک ساله آن که در تصویب‌نامه شماره ۱۲/۲۴۳۲ مورخ ۱۳/۹/۱۳۳۹ مبلغ آن تعیین شده پرداخت می‌شود.

ب- **مراعات غیر مشجری** که با توجه به قانون اصلاحات ارضی مصوب سال ۱۳۴۰ در سهم اشخاص قرار گرفته و همچنین **مراعات غیر مشجری** که در تاریخ تصویب این قانون یا بعداً به موجب اسناد مالکیت یا آرای قطعی محاکم قضایی یا هیأت‌های رسیدگی به املاک و اگذاری در **محدوده املاک مزروعی** قرار گرفته یا بگیرند مشمول مقررات این قانون نخواهد بود.

تبصره- سازمان جنگلبانی می‌تواند به هر **خانواده جنگل‌نشین** تا چهار سر دام بزرگ یا معادل آن دام کوچک بدون دریافت حق التعلیف با توجه به ظرفیت چرا به مدت و در نقاط و طبق شرایطی که مقتضی بدانند در مراعات اجازه چرا بدهد هر دام بزرگ معادل سه دام کوچک محسوب می‌شود.

ماده پنجم

در مورد منابع طبیعی مندرج در ماده یکم که تا تاریخ تصویب این قانون اسناد مالکیت آنها به نام اشخاص صادر نشده ولی تقاضی ثبت پذیرفته شده و تشریفات ثبتی تا مرحله صدور سند مالکیت طی شده و یا بشود با ارائه گواهی اداره ثبت مربوطه مبنی بر بلامانع بودن صدور سند مالکیت به نام متقاضی طبق ماده سوم این قانون رفتار خواهد شد و گواهی اداره ثبت برای پرداخت وجه به منزله سند مالکیت تلقی می‌گردد. نسبت به منابع طبیعی مذکور در ماده یک که دعاوی آنها در محاکم قضایی یا هیأت‌های رسیدگی به املاک و اگذاری مطرح است پس از صدور رای قطعی محاکم قضایی یا هیأت‌های رسیدگی به املاک و اگذاری نیز طبق این قانون وجه به ذی حق پرداخت خواهد شد.



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

تصویب‌نامه قانون ملی شدن جنگل‌های کشور (مصوب ۱۳۴۱/۱۰/۲۷ هیأت وزیران) بخش نخست

ماده یکم

از تاریخ تصویب این تصویب‌نامه قانونی عرضه و اعیانی کلیه جنگل‌ها و مراتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی کشور جزء اموال عمومی محسوب و متعلق به دولت است ولو اینکه قبل از این تاریخ افراد آن را متصرف شده و سند مالکیت گرفته باشند.

ماده دوم

حفظ و احیا و توسعه منابع فوق و بهره‌برداری از آنها به عهده سازمان جنگلبانی ایران است.
تبصره ۱- سازمان جنگلبانی مجاز است بهره‌برداری از منابع فوق را رأساً عهده‌دار و یا با انعقاد قراردادهای لازم به عهده اشخاص واگذار کند.

تبصره ۲- توده‌های جنگلی محاط در **زمین‌های زراعی** که در اراضی جنگلی جلگه‌ای شمال کشور و در محدوده اسناد مالکیت رسمی اشخاص واقع شده باشند مشمول ماده یک از تصویب‌نامه قانونی نیستند ولی بهره‌برداری از آنها تابع مقررات عمومی قانون جنگل‌ها و مراتع است.

تبصره ۳- عرصه و محوطه تاسیسات و **خانه‌های روستایی** و همچنین **زمین‌های زراعی و باغات** واقعه در محدوده اسناد مالکیت جنگل‌ها و **مراتع** که تا تاریخ تصویب این قانون احداث شده‌اند مشمول ماده یک این قانون نخواهند بود. ادارات ثبت مجازند با تشخیص و گواهی سازمان جنگلبانی ایران اسناد مالکیت عرصه و اعیانی جداگانه برای مالکین آنها صادر نماید.

ماده سوم

به اشخاصی که دارای سند مالکیت به نام جنگل هستند و یا از مراجع قضایی حکم قطعی دال بر مالکیت آنها به نام جنگل صادر شده و یا دارای حکم قطعی از هیأت‌های رسیدگی املاک واگذاری به نام جنگل باشند وجوه زیر پرداخت می‌شود:
الف- مورد جنگل‌های شمال که از حوزه آستارا شروع و به حوزه گلیداغی ختم می‌شود برای هر هکتار پانصد ریال.
ب- مورد سایر جنگل‌ها و بیشه‌های کشور برای هر هکتار یک صد ریال.
ج- به اشخاصی که جنگل در محدوده اسناد مالکیت آنها یا در محدوده املاکی که به موجب احکام قضایی یا هیأت‌های رسیدگی املاک واگذاری به آنها تعلق گرفته قرارداد برای هر هکتار یک صد ریال.



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

ماده چهارم

در مورد **مراعات مشجر و غیر مشجر** به نحو زیر رفتار می‌شود:

۱- به اشخاصی که **مراعات مشجر** در محدوده اسناد مالکیت آنها قرار گرفته یا به نام **مرتع مشجر** دارای سند مالکیت رسمی جداگانه بوده و یا از مراجع قضایی حکم قطعی دال بر مالکیت آنها صادر شده و یا دارای حکم قطعی از هیأت‌های رسیدگی املاک و اگذاری باشند در مناطق شمال (از حوزه آستارا تا حوزه گلیداغی) برای هر هکتار ۱۰۰ ریال و در سایر مناطق ایران برای هر هکتار ۵۰ ریال پرداخت می‌شود.

۲- در مورد **مراعات غیر مشجر** به نحو زیر رفتار می‌شود:

الف- نسبت به **مراعات غیر مشجر** که به نام **مرتع** دارای اسناد مالکیت هستند چنانچه با توجه به قانون اصلاحات ارضی مصوب سال ۱۳۴۰ مراعات مزبور ضمن املاک زاید بر حد نصاب به دولت انتقال یافته و یا در آتیه انتقال یابد **مرتع** مزبور در اختیار سازمان

اصلاحات ارضی باقی می‌ماند که طبق آیین‌نامه مربوطه آن را در **اختیار کشاورزان یا شرکت‌های تعاونی محلی یا اتحادیه‌های شرکت‌های تعاونی** بگذارد قیمت **مراعات غیر مشجری** که به موجب این بند در آتیه به دولت منتقل می‌شود ده برابر عایدی علف چر یک ساله آن که در تصویب‌نامه شماره ۱۲/۲۴۳۲ مورخ ۱۳/۹/۱۳۳۹ مبلغ آن تعیین شده پرداخت می‌شود.

ب- **مراعات غیر مشجری** که با توجه به قانون اصلاحات ارضی مصوب سال ۱۳۴۰ در سهم اشخاص قرار گرفته و همچنین **مراعات غیر مشجری** که در تاریخ تصویب این قانون یا بعداً به موجب اسناد مالکیت یا آرای قطعی محاکم قضایی یا هیأت‌های رسیدگی به املاک و اگذاری در **محدوده املاک مزروعی** قرار گرفته یا بگیرند مشمول مقررات این قانون نخواهد بود.

تبصره- سازمان جنگلبانی می‌تواند به هر **خانواده جنگل‌نشین** تا چهار سر دام بزرگ یا معادل آن دام کوچک بدون دریافت حق التعلیف با توجه به ظرفیت چرا به مدت و در نقاط و طبق شرایطی که مقتضی بدانند در مراعات اجازه چرا بدهد هر دام بزرگ معادل سه دام کوچک محسوب می‌شود.

ماده پنجم

در مورد منابع طبیعی مندرج در ماده یکم که تا تاریخ تصویب این قانون اسناد مالکیت آنها به نام اشخاص صادر نشده ولی تقاضی ثبت پذیرفته شده و تشریفات ثبتی تا مرحله صدور سند مالکیت طی شده و یا بشود با ارائه گواهی اداره ثبت مربوطه مبنی بر بلامانع بودن صدور سند مالکیت به نام متقاضی طبق ماده سوم این قانون رفتار خواهد شد و گواهی اداره ثبت برای پرداخت وجه به منزله سند مالکیت تلقی می‌گردد. نسبت به منابع طبیعی مذکور در ماده یک که دعاوی آنها در محاکم قضایی یا هیأت‌های رسیدگی به املاک و اگذاری مطرح است پس از صدور رای قطعی محاکم قضایی یا هیأت‌های رسیدگی به املاک و اگذاری نیز طبق این قانون وجه به ذی حق پرداخت خواهد شد.





شنبه‌های آموزشی

۱۸ جمادی الاولی ۱۴۴۲

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

تصویب‌نامه قانون ملی شدن جنگل‌های کشور (مصوب ۱۳۴۱/۱۰/۲۷ هیأت‌وزیران) بخش دوم

ماده ششم

کلیه معاملات رهنی با حق استرداد که نسبت به اموال عمومی مذکور در این قانون بین اشخاص واقع شده باشد از تاریخ تصویب این قانون فک شده محسوب است. بستانکاران اسناد مزبور می‌توانند به قائم مقامی بدهکار به سازمان جنگلبانی ایران مراجعه و تا میزان طلب خود از وجوهی که به موجب این قانون قابل پرداخت است و به ترتیبی که مقرر شده دریافت نمایند و در صورتی که وجوه قابل پرداخت به بدهکار طبق مقررات این قانون تکافوی طلب مرتهن را ننماید نسبت به مازاد می‌تواند از سایر دارایی بدهکار استیفای طلب نماید.

ماده هفتم

در مورد جنگل‌ها و مراتع مشمول این قانون که بهره‌برداری از آنها طبق اسناد رسمی یا غیر رسمی به هر عنوان به اشخاصی واگذار شده اسناد مزبور از تاریخ تصویب این قانون ملغی است و بهره‌برداران در صورت تمایل به ادامه بهره‌برداری در جنگل‌ها و مراتع فوق باید به سازمان جنگلبانی مراجعه و ترتیب قرارداد لازم را بدهند.

تبصره- مستثنیات این ماده به قرار ذیل است:

۱- سازمان جنگلبانی می‌تواند نسبت به طرح‌های جنگلداری که در تاریخ تصویب این تصویب‌نامه قانونی از طرف سازمان مزبور دستور اجرا داده شده برای مدت پنج سال از این تاریخ مفاد قراردادهای مجری طرح را با طرف قرارداد از لحاظ بهای درخت که به موجب اسناد رسمی منعقد شده باشد مراعات نماید چنانچه مجری طرح خود مالک تمام یا قسمتی از جنگل باشد نسبت به سهم مالکیت سابق خود باید به سازمان جنگلبانی مراجعه و سازمان مزبور مجاز است بدون رعایت تشریفات آیین‌نامه معاملات دولتی و با توجه به هزینه‌هایی که در مورد اجرای طرح به عمل آمده قرار داد لازم برای دریافت بهره مالکانه با مشارالیه منعقد نماید. مدت این قبیل قراردادها از پنج سال تجاوز نخواهد کرد. در هر حال چنانچه مجریان طرح بخواهند از سال ۱۳۴۲ به بعد از جنگل‌های مورد طرح بهره‌برداری نمایند موظفند بهره مالکانه درختان مورد پروانه‌های قطع را که از سال مزبور به بعد صادر می‌شود به سازمان جنگلبانی بپردازند و چنانچه مجری طرحی به عللی قادر به اجرای طرح نشد و یا اجرای طرح را متوقف ساخت سازمان جنگلبانی مراتب را با تعیین ضرب‌الاجلی به او اخطار می‌کند در خاتمه مدت تعیین شده در صورتی که مجری طرح مواردی را که اخطار شده انجام نداده باشد سازمان جنگلبانی مختار خواهد بود اجرای طرح را رسماً عهده‌دار و یا از طریق مزایده به اشخاص دیگر واگذار کند و مجری قبلی مستحق دریافت وجهی بابت هزینه‌های انجام شده نخواهد بود.

۲- اشخاصی که به استناد ماده ۲۴ قانون جنگل‌ها و مراتع کشور تا تاریخ ۸/۶/۱۳۴۱ پروانه بهره‌برداری از جنگل تحصیل نموده و همچنین اشخاصی که به استناد تصویب‌نامه شماره ۴۲۷۳۸-۱۳۴۱/۹/۱۸ در مورد تهیه ذغال پروانه رسمی اخذ نموده‌اند در صورتی که خود مالک جنگل بوده و بهره‌برداری نموده‌اند بهره‌برداری آنها تا خاتمه مدت پروانه مجاناً مجاز

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

۱۸ جمادی الاولی ۱۴۴۲

و چنانچه از مالک جنگل به موجب سند رسمی تحصیل مجوز بهره‌برداری نموده باشند معاملات آنها تا خاتمه مدت پروانه نافذ و بهره مالکانه به مالک قبلی پرداخت می‌شود.

ماده هشتم

از تاریخ تصویب این قانون سازمان جنگلبانی مجاز است برای **مصارف روستایی** جنگل‌نشینان و **دهکده‌های مجاور جنگل** با توجه به میزان واقعی احتیاج آنها بدون دریافت بهره مالکانه اجازه بهره‌برداری صادر نماید.

ماده نهم

اشخاصی که در اثر اجرای این قانون مشمول دریافت وجهی می‌باشند باید حداکثر ظرف مدت یک سال از تاریخ انتشار آگهی سازمان جنگلبانی به سازمان مزبور مراجعه و یا تسلیم عین اسناد مالکیت و نقشه ثبتی گواهی شده که مساحت مورد تقاضا را دقیقاً مشخص نماید وجوه مذکوره در این قانون را مطالبه کنند پس از انقضای مدت مزبور نمی‌توان به تقاضای واصله ترتیب اثر داد و وجوه مرقوم قابل مطالبه نمی‌باشد. نسبت به مشمولین ماده پنجم از تاریخ صدور گواهی ثبت محل یا حکم قطعی تا مدت یک سال تقاضای وجه قابل پذیرش خواهد بود.

ماده دهم

وجوه مذکور در این قانون در ظرف مدت ده سال به اقساط متساوی سالانه به اشخاص ذیحق پرداخت می‌شود.

ماده یازدهم

دولت مکلف است تا ده سال هر سال مبلغ پنجاه میلیون ریال به منظور پرداخت وجوه مذکور در این قانون در اختیار سازمان جنگلبانی بگذارد.

ماده دوازدهم

وزارت کشاورزی مکلف است آیین‌نامه اجرای این قانون را تنظیم و پس از تصویب هیأت وزیران به موقع اجرا بگذارد.

ماده سیزدهم

وزارتخانه‌های کشاورزی - دارایی مامور اجرای این تصویب‌نامه قانونی می‌باشند.



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (بخش نخست)

ماده ۱- دولت مکلف است در راستای تحقق سند چشم‌انداز بیست ساله کشور، سیاست‌های کلی نظام و قانون سیاست‌های اجرایی اصل (۴۴) قانون اساسی و به موجب این قانون، زمینه‌ها، برنامه‌ها، تسهیلات و امکانات ارتقاء بهره‌وری و اصلاح الگوهای تولید و مصرف در **بخش کشاورزی و منابع طبیعی** را فراهم و به مرحله اجراء درآورد.

ماده ۲- به منظور:

الف - ارائه مشاوره فنی، اجرایی، ترویجی و مدیریتی برای بهبود شرایط و افزایش کمی و کیفی محصولات، اصلاح و بهبود شیوه‌های مصرف عوامل تولید و نهاده‌ها در **محصولات و تولیدات کشاورزی و منابع طبیعی**؛

ب - انجام فعالیت‌های مهندسی و تأمین زمینه‌های افزایش ارزش افزوده و ارتقاء بهره‌وری **بخش کشاورزی و منابع طبیعی**؛

ج - تشخیص و درمان آفات و بیماری‌های گیاهی و دامی

سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران موظفند حسب مورد و متناسب با استعدادها و شرایط **بخش کشاورزی و منابع طبیعی** هر منطقه و در قالب سیاست‌ها و ضوابط حاکمیتی اعلامی از سوی وزارت جهاد کشاورزی و سازمان‌های حاکمیتی تابعه آن، مجوز تأسیس درمانگاه‌ها (کلینیک‌ها)، مجتمع‌های درمانی (پلی کلینیک‌ها)، آزمایشگاه‌ها، داروخانه‌ها، بیمارستانه‌ای دامی، مراکز تلقیح مصنوعی و مایه کوبی و شرکت‌های مهندسی و خدمات مشاوره فنی - اجرایی - مدیریتی - مالی و بیمه - اقتصادی - بازرگانی و **کشاورزی** را صادر و نظارت نمایند.

نظارت بر انطباق عملکرد مراکز فوق‌الذکر بر سیاست‌های حاکمیتی اعلامی، بر عهده وزارت جهاد کشاورزی و سازمان‌ها و مؤسسات حاکمیتی تحت پوشش این وزارتخانه (حسب مورد) می‌باشد.

تبصره ۱- مراکز مذکور در این ماده به صورت غیردولتی اداره شده و براساس قوانین مربوطه در مراجع ذی صلاح قانونی ثبت و تحت نظارت سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران ارائه خدمت می‌نمایند.

تشکیل‌های صنفی و اتحادیه‌های مرتبط با این مراکز به صورت منطقه‌ای و یا کشوری، قابل تأسیس و ثبت در مراجع ذی صلاح خواهد بود.

تبصره ۲- تعداد نیروی انسانی متخصص مراکز موضوع این ماده متناسب با مناطق مختلف کشور و نوع فعالیت و سطح بندی خدمات، براساس دستورالعملی خواهد بود که حداکثر سه ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی و سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون‌های کشاورزی اتاق‌های بازرگانی، صنایع و معادن و تعاون تهیه و توسط وزیر جهاد کشاورزی تأیید و ابلاغ می‌شود.

در صورتی که فعالیت این مراکز در زمینه تحقیقات دانش بنیان با فن آوری بالا باشد، به کارگیری حداقل یک نفر دکترای متخصص در رشته ذی ربط الزامی است.

تبصره ۳- مراکز موضوع این ماده، خدمات مورد نیاز تولیدکنندگان و **بهره‌برداران بخش کشاورزی** را بر اساس تعرفه‌های اعلامی از سوی وزارت جهاد کشاورزی به انجام می‌رساند.

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

تعرفه‌های ارائه خدمات مزبور، در سه ماهه اول هر سال با پیشنهاد مشترک سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی، نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران نماینده اتحادیه کشوری مراکز موضوع این ماده (حسب مورد) و نماینده تشکّل هر یک از زیربخش‌های کشاورزی و منابع طبیعی (حسب مورد) به تأیید وزیر جهاد کشاورزی رسیده و ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۴- مراکز موضوع این ماده موظف به رعایت سیاست‌های حاکمیتی و برنامه‌های ابلاغی از سوی وزارت جهاد کشاورزی و دستورالعمل‌های ابلاغی از سوی سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران می‌باشند. در غیر این صورت، وزارت جهاد کشاورزی موظف است در رابطه با ادامه فعالیت آنان اقدامات قانونی لازم را به عمل آورد.

تبصره ۵- با کارشناسان و متخصصان و کارکنان شاغل رسمی در دستگاه‌های دولتی مرتبط که با اجراء این قانون وظایف آنان واگذار می‌شود، مطابق با ماده (۲۱) قانون مدیریت خدمات کشوری عمل خواهد شد.

تبصره ۶- در انعقاد قرارداد و ارجاع کارهای دولتی به مراکز موضوع این ماده، رتبه بندی سازمان‌های نظام مهندسی و دامپزشکی ملاک عمل می‌باشد. آیین نامه اجرایی نحوه رتبه بندی این مراکز، حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی و با هماهنگی سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون‌های کشاورزی اتاق‌های بازرگانی، صنایع و معادن و تعاون، به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۷- کارکنان مراکز موضوع این قانون در صورت استقرار مراکز در روستاها و شهرهای زیر بیست هزار نفر جمعیت، مشمول قانون صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر می‌باشند.



نکاتی در خصوص اهمیت منابع طبیعی

- مساحت جنگل‌های جهان حدود ۴ میلیارد هکتار است که ۲۹ درصد سطح خشکی‌ها را می‌پوشانند، اما در کشور ما حدود ۱۴ میلیون هکتاری یعنی ۷/۸ درصد سطح کشور می‌باشد.
- یک هکتار جنگل می‌تواند ۲/۵ تن اکسیژن در سال تولید کند.
- یک درخت تأمین‌کننده اکسیژن یک خانواده چهار نفره است.
- یک هکتار جنگل قادر است ۵۰۰ تا ۲۰۰۰ مترمکعب در سال آب در خود ذخیره کند.
- جنگل‌ها قبل از انسان‌ها و بیا بان‌ها بعد از انسان به وجود آمده‌اند.
- حداقل ۲۵ درصد از مواد مورد نیاز صنعت داروسازی مستقیماً از درختان و گیاهان جنگلی و مرتعی بدست می‌آید.
- برای تشکیل یک سانتی متر خاک، ۲۰۰ تا ۳۰۰ سال زمان لازم است.
- مراتع با وضعیت پوشش گیاهی خوب قدرت تخریب سیلاب‌ها را تا ۳۵ برابر کاهش می‌دهد.
- مراتع و جنگل‌ها سدهای طبیعی هستند که با حفظ آن‌ها می‌توان از خشک شدن قنات و چشمه‌ها جلوگیری شود.



- دیم‌کاری در مناطق با بارندگی کمتر از ۲۵۰ میلی‌متر یعنی از دست دادن آب و خاک
- شخم در خلاف جهت شیب، باعث نفوذ آب در خاک و کاهش فرسایش می‌شود.
- حیات وحش وابسته به جنگل و مرتع هستند با حفظ جنگل و مرتع حیات وحش را حفظ کنیم.
- متوسط بارندگی در کشور ما یک سوم دنیاست پس در مصرف آب صرفه جویی کنیم و عامل استحصال آب یعنی جنگل و مرتع را حفظ نمائیم.
- حدود ۳۰۰ روز آفتابی در کشور داریم. این نعمت الهی را با استفاده از انرژی خورشیدی نظیر آبگرمکن خورشیدی، پزنده خورشیدی، روشنایی خورشیدی جلوگیری از بوته‌کنی پاس بداریم.
- ۹۵ درصد غذای انسان از زمین تأمین می‌شود. پس با حفظ جنگل و مرتع که محافظ زمین می‌باشند این نعمت الهی را قدر بدانیم.

- جنگل‌ها و مراتع می‌توانند آب را در زمین نفوذ داده و بعد به صورت چشمه و قنات این آب‌ها را به صورت دائم در اختیار ما قرار دهند. به این ترتیب هم آب مورد نیاز کشاورزی و آشامیدنی را تأمین می‌کنند و هم از بروز سیل و شسته شدن خاک و همچنین از خطرهای جانی و مالی سنگین جلوگیری می‌کنند.
- هر هکتار جنگل تا ۶۸ تن گرد و غبار را در خود رسوب می‌دهد.
- بقایای گیاهی کف جنگل و مراتع همچون ابری، آب حاصل از بارندگی را در خود جذب نموده و به آهستگی در خاک نفوذ می‌دهند و بدین وسیله خطر شستشوی خاک از بین رفته و خاک حفظ می‌شود.
- در خاک جنگل یک لیتر آب برای نفوذ به هفت دقیقه زمان نیاز دارد در حالیکه در وضعیت فاقد جنگل ۴/۵ ساعت طول می‌کشد و این عامل بیشترین تأثیر را در کاهش سیل در اراضی فاقد جنگل می‌شود.
- کسانیکه به منظور تفریح، شکار و غیره وارد جنگل می‌شوند چنانچه برای گرم کردن غذا آتش روشن می‌کنند قبل از ترک آن محل باید آتش را کاملاً خاموش کنند. هرگونه شیشه و بطری آب را در جنگل رها نکنند زیرا ممکن است با تابش نور خورشید این شیشه‌ها مانند عدسی یا ذره بین، برگ‌های خشک را بسوزاند و آتش سوزی در جنگل به وجود آورد.



- خاک‌هایی که بر اثر تخریب جنگل‌ها و مراتع شسته می‌شوند در پشت سدها نه تنها ذخیره آب سدها را کم می‌کند بلکه هزینه‌های زیادی را باید مصرف کرد تا خاک‌های شسته شده داخل سدها را تخلیه کنیم.
- نابودی جنگل و مرتع یکی از عوامل مهم گرم شدن زمین است چون جنگل و مرتع دی اکسید کربن را جذب می‌نماید و اگر این گاز در هوا زیاد شود گرما را به تله می‌اندازد و هوای اطراف زمین را گرم می‌نماید در این صورت ابرها خنک نشده و بارش کمتری خواهیم داشت.
- وجود دام زیاد باعث کوبیده شدن خاک جنگل و مرتع می‌شود و از نفوذ آب در خاک جلوگیری می‌کند در نتیجه آبهای سطحی زیاد و خاک‌ها شسته می‌شوند که سرانجام آن نابودی جنگل‌ها و مراتع خواهد بود.

آیین نامه اجرایی ماده ۲ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور

ماده ۱ - تشخیص منابع ملی شده و مستثنیات ماده (۲) قانون ملی شدن جنگل‌ها بر اساس تعریف مصرح در فصل اول قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع به عهده وزارت جهاد سازندگی است که از طریق سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور اقدام می‌نماید.

ماده ۲ - در برگ تشخیص، خصوصیات منابع ملی از حیث وضع طبیعی و تعریف قانونی همچنین مشخصات ثبتی، نسق زراعی، محل وقوع، حدود و مساحت منطقه مورد بازدید و مستثنیات موضوع ماده (۲) قانون ملی شدن جنگل‌ها با استعلام از مراجع ذی‌ربط ذکر می‌شود و هر گاه در مرز منطقه مورد بازدید کوه یارودخانه یا بزرگراه یا جاده عمومی وجود داشته باشد شرح داده می‌شود تا محل منابع و مستثنیات آن از هر حیث مشخص باشد. ادارات ثبت اسناد و کشاورزی و سایر مراجع موظفند اطلاعات لازم را در اختیار مأمورین سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور قرار دهند.

ماده ۳ - مأمور بازدیدکننده منطقه باید از منطقه مورد بازدید نقشه تهیه نماید و در صورت عدم امکان، کروکی تهیه نموده و تحقیقات لازم را به وسایل مقتضی نسبت به وضعیت منطقه مورد بازدید و مستثنیات قانونی آن بنماید و اگر احراز کند که مستثنیات بعد از تصویب قانون ملی شدن جنگل‌ها احداث شده تاریخ احداث و دلایل آن را در برگ بازدید بنویسد و با اظهار نظر به واحدی که او را مأمور رسیدگی نموده تسلیم کند.

تبصره ۱ - آگهی موضوع ماده (۲) قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی، علاوه بر روزنامه کثیرالانتشار و روزنامه محلی باید جداگانه تکثیر شود و به وسیله مأموران انتظامی برای اطلاع اهالی در معابر و اماکن عمومی محل وقوع رقبه‌الصاق گردد. در آگهی باید محل قبول اعتراضات و نتیجه عدم اعتراض قید شود. مأموران انتظامی موظفند ظرف یک هفته آگهی را الصاق کرده و مراتب را به صورت کتبی به مرجع ارسال کننده آگهی اعلام کنند.

تبصره ۲ - در آگهی باید نام و موقعیت رقبه و در صورت داشتن مشخصات ثبتی شماره پلاک‌های اصلی و فرعی بخش ثبتی، حدود و مساحت کل محدوده مورد تشخیص یا تعیین مساحت مستثنیات و منابع ملی قید شود.

تبصره ۳ - نسبت به هر منطقه نزدیکترین محلی که روزنامه در آنجا منتشر می‌شود روزنامه محلی محسوب می‌شود.





ماده ۴ - چنانچه ظرف شش ماه از تاریخ اخطار به وسیله انتشار آگهی یا الصاق آن در معابر عمومی اعتراض نرسیده باشد مرجع ذیربط در سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور موظف است مراتب را به اداره ثبت اسناد و املاک محل اعلام نماید تا مطابق ماده (۲) قانون ملی شدن جنگل‌ها بر اساس مقررات مربوط و ماده (۵۶) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور انجام شده باشد حسب مورد به ترتیب زیر رفتار می‌گردد:

الف - در صورتی که به اجرای مقررات ماده (۵۶) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع اعتراض شده باشد و موضوع در کمیسیون مقرر در ماده (۵۶) مورد رسیدگی واقع نشده باشند، اعتراضات رسیده برای رسیدگی به هیأت مقرر در ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده (۵۶) قانون جنگل‌ها و مراتع ارجاع می‌شود.

ب - چنانچه به اجرای مقررات ماده (۵۶) اعتراض نشده باشد پس از انقضای مهلت مقرر در ماده (۵۶) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع حسب تقاضای سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور ادارات ثبت موظف به صدور سند مالکیت به نام دولت جمهوری اسلامی خواهند بود.

ماده ۹ - پس از صدور رأی هیأت ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده (۵۶) قانون جنگل‌ها و مراتع چنانچه در محدوده منابع ملی شده تصرفات غیر مجاز وجود داشته باشد با اعلام واحد ذی‌ربط در سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور قوای انتظامی به استناد تبصره (۴) قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده (۵۶) قانون جنگل‌ها و مراتع مکلف به خلع ید از تصرفات مذکور خواهند بود.

تبصره - در مورد خلع ید از تصرفات غیر مجاز در منابع ملی قطعیت یافته قبل از تاریخ ۱۳۶۵، ۱۲، ۱۶ از طریق مراجع قضایی اقدام می‌شود.

ماده ۱۰ - در اجرای این آیین‌نامه وزارت دادگستری، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، وزارت کشاورزی و سایر مراجع ذی‌ربط مکلف به انجام همکاری‌های لازم با وزارت جهاد سازندگی (سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور) می‌باشند.

ماده ۱۱ - سازمان برنامه و بودجه مکلف است بنابر پیشنهاد وزارت جهاد سازندگی هزینه‌های اجرایی این ماده قانون را اعم از خرید ماشین‌آلات، تجهیزات و امکانات و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز، هر ساله تأمین و در بودجه عمومی کشور منظور نماید.

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (بخش سوم)

ماده ۸- به منظور حفاظت از منابع ملی شده و اراضی دولتی واقع در **حريم شهرها، شهرک‌ها و شهرهای جدید** (از مبدأ شروع حريم) و جلوگیری از تجاوز به این عرصه‌ها و **توسعه فضای سبز** اعم از زراعت چوب، جنگل کاری آبخیزداری، **پارک‌های جنگلی**، درختکاری مثمر و غیرمثمر و همچنین بهره‌برداری‌های همگن دیگر نظیر **فعالیت‌های طبیعت گردی**، توسعه کشت گیاهان دارویی و صنعتی و پروژه‌های شیلاتی، دولت مکلف است با حفظ مالکیت دولت، حق بهره‌برداری و یا حق انتفاع از عرصه‌های مستعد مذکور را در قالب طرح‌های مصوب در اختیار متقاضیان واجد شرایط قرار دهد.

تبصره ۱- وجه قابل پرداخت بابت حق بهره‌برداری و یا حق انتفاع این گونه اراضی برای سال اول به صورت مزایده تعیین و برای سال‌های بعد براساس نرخ تورم سالانه اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعدیل و تعیین می‌گردد. وجه حق بهره‌برداری و یا حق انتفاع سالانه مذکور باید توسط مجریان طرح حداکثر تا پایان هر سال مالی به حساب مربوط در خزانه واریز گردد.

تبصره ۲- هرگونه واگذاری جزئی و یا کلی و یا تغییر کاربری غیرمجاز و یا تغییر طرح مصوب (کلی و یا جزئی) و یا عدم پرداخت به موقع وجه حق بهره‌برداری و یا حق انتفاع سالانه از سوی مجری طرح، موجب فسخ یک طرفه قرارداد بهره‌برداری طرح از سوی وزارت جهاد کشاورزی می‌شود.

تبصره ۳- مدت زمان اجرای این گونه طرح‌ها پانزده سال تعیین می‌گردد و مفاد آن در پایان سال پانزدهم قابل تجدیدنظر می‌باشد. همچنین در صورتی که مجری طرح، مطابق مفاد این ماده و سایر قوانین مرتبط نسبت به اجراء تعهدات خود اقدام نموده باشد، وزارت جهاد کشاورزی مجاز است عرصه طرح مذکور را با شرایط تجدیدنظر شده، همچنان در اختیار مجری مذکور قرار دهد.

تبصره ۴- حجم فعالیت و میزان کل (مساحت) اراضی مورد اجراء در خصوص فعالیت‌های موضوع این ماده در سطح کشور برای هر سال در بودجه‌های سنواتی تعیین می‌گردد.





ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

تبصره ۵ - لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹/۱/۲۶ و آیین نامه اجرایی آن مصوب ۱۳۵۹/۲/۳۱ و مواد (۳) و (۳۱) قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور مصوب سال ۱۳۴۶ و اصلاحات بعدی آن و ماده (۷۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۸ از حکم این ماده مستثنی بوده همچنین (در صورت ضرورت)، طرح‌های موضوع ماده (۳) قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور مصوب سال ۱۳۴۶ و اصلاحات بعدی آن که تا قبل از تصویب این قانون واگذار شده و به مرحله بهره برداری رسیده و مشمول مصادیق مذکور در این ماده می باشد، قابل انطباق با مفاد این ماده خواهد بود.

تبصره ۶ - آیین نامه اجرایی این ماده به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۹ - وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری سازمان ثبت اسناد و املاک کشور در اجراء قوانین و مقررات مربوط، با تهیه حدنگاری (کاداستر) و نقشه‌های مورد نیاز، نسبت به تثبیت مالکیت دولت بر منابع ملی و اراضی موات و دولتی و با رعایت **حریم روستاها** و همراه با رفع تداخلات ناشی از اجراء مقررات موازی اقدام و حداکثر تا پایان برنامه پنجساله پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، سند مالکیت عرصه‌ها را به نمایندگی از سوی دولت اخذ و ضمن اعمال مدیریت کارآمد، نسبت به حفاظت و بهره برداری از عرصه و اعیانی منابع ملی و اراضی یاد شده بدون پرداخت هزینه‌های دادرسی در دعوی مربوطه اقدام نماید.

تبصره ۱ - اشخاص ذی نفع که قبلاً به اعتراض آنان در مراجع ذی صلاح اداری و قضایی رسیدگی نشده باشد می توانند ظرف مدت یک سال پس از لازم الاجراء شدن این قانون نسبت به اجراء مقررات اعتراض و آن را در دبیرخانه هیأت موضوع ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده (۵۶) قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۶۷/۶/۲۹ شهرستان مربوطه ثبت نمایند و پس از انقضای مهلت مذکور در این ماده، چنانچه ذی نفع، حکم قانونی مبنی بر احراز مالکیت قطعی و نهایی خود (در شعب رسیدگی ویژه ای که بدین منظور در مرکز از سوی رئیس قوه قضاییه تعیین و ایجاد می شود) دریافت نموده باشد، دولت مکلف است در صورت امکان عین زمین را به وی تحویل داده و یا اگر امکان پذیر نباشد و در صورت رضایت مالک، عوض زمین و یا قیمت کارشناسی آن را پرداخت نماید.

تبصره ۲ - با تصویب این قانون، انتقال قطعی مالکیت دولت در واگذاری اراضی ملی، دولتی و موات به متقاضیانی که از تاریخ ابلاغ این قانون به بعد شروع به تشکیل پرونده درخواست اراضی می نمایند ممنوع بوده و قوانین مغایر لغو می گردد لکن صدور سند مالکیت اعیانی احداثی پیش بینی شده در طرح مصوب و پس از اجراء کامل طرح و تأیید هیأت نظارت مندرج در قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور مصوب ۱۳۸۶/۴/۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، بلامانع بوده و بهره برداری از اراضی مذکور به صورت اجاره، حق بهره برداری و یا حق انتفاع و در قالب طرح مصوب، مجاز می باشد.



قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (بخش چهارم)

ماده ۱۰- بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری مکلفند در اعطاء تسهیلات بانکی به **طرح‌های کشاورزی و منابع طبیعی اسناد مشاعی مالکین و نسق‌های زراعی زارعین** و اشخاص را به نسبت سهم مشاع از قیمت روز کل مشاع ارزیابی و قراردادهای اجاره و یا بهره برداری و یا حق انتفاع از اراضی ملی و دولتی و سند مالکیت اعیانی احداثی را به عنوان وثیقه و تضمین برای اعطاء تسهیلات بپذیرند. دفاتر اسناد رسمی موظفند بنا به درخواست بانک‌ها و مؤسسات مذکور نسبت به تنظیم سند رهن بر این اساس اقدام نمایند. دولت مکلف است از طریق تشویق بیمه سرمایه گذاری و سایر ابزارهای بیمه‌ای، تحقق این امر را تضمین نماید.

ماده ۱۱- دولت مکلف است با اتخاذ تمهیدات لازم برای **شناسایی و کنترل کانون‌های بحرانی فرسایش آبی، بادی و مقابله با پدیده بیابانزایی و جلوگیری از هجوم شن‌های روان و گرد و غبار با منشأ داخلی و خارجی** به گونه‌ای عمل نماید که تا پایان برنامه پنجساله پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، میزان متوسط **کاهش سالانه فرسایش خاک کشور** یک تن در هکتار و در اراضی به حداقل سه تن در هکتار برسد.

ماده ۱۲- به منظور **ارتقاء بهره‌وری در حفاظت بهینه و نیز احیاء جنگل‌ها، بیشه‌های طبیعی و مراتع کشور** :

الف - دولت مکلف است سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و اقدامات لازم را جهت کنترل و کاهش عوامل تخریب از طریق به کارگیری بخش‌های غیردولتی و با ساز و کارهای افزایش پوشش حفاظتی و حمایتی به گونه‌ای ساماندهی نماید که تا پایان برنامه پنجساله پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، **پوشش حفاظتی و حمایتی جنگل‌ها و مراتع کشور** به سطح صد و سی و پنج میلیون هکتار برسد.

ب - دولت مکلف است در اجراء طرح‌های عمومی، عمرانی و توسعه‌ای خود و نیز اکتشاف و بهره‌برداری از معادن، خسارات وارده به جنگل‌ها و عرصه و اعیانی منابع طبیعی را در محاسبات اقتصادی و برآورد هزینه‌های امکان‌سنجی اجراء طرح منظور و پس از درج در بودجه‌های سنواتی، در قالب موافقتنامه‌های مبادله شده با وزارت جهاد کشاورزی برای حفاظت، احیاء و بازسازی عرصه‌ها اختصاص دهد. وزارت جهاد کشاورزی مکلف است هزینه‌های احیاء و بازسازی و جبران خسارات وارده را حداکثر ظرف سه ماه پس از استعلام دستگاه اجرایی مربوط، تعیین و اعلام نماید.

نحوه محاسبه خسارات وارده بر مبنای آیین‌نامه‌ای خواهد بود که حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی، معاونت نظارت و راهبردی رئیس‌جمهور و سازمان حفاظت محیط زیست، تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۳- درآمدهای حاصل از خسارات موضوع ماده (۱۲) این قانون، کلیه وجوه دریافتی بابت قراردادهای اجاره، حق بهره‌برداری و حق انتفاع اراضی ملی و دولتی از جمله وجوه دریافتی موضوع ماده (۸) این قانون، بهره‌مالکانه **طرح‌های جنگلداری، منابع طبیعی و پروانه چرا**، سه درصد (۳٪) حقوق دولتی ناشی از بهره‌برداری از معادن، کلیه جرائم و درآمد حاصل از فروش محصولات جنگلی و مرتعی کشف شده و بازداشتی، به حسابی متمرکز در خزانه داری کل واریز و معادل صددرصد (۱۰۰٪) وجوه واریزی در قالب بودجه سالیانه جهت انجام عملیات آبخیزداری و آبخوانداری، حفاظت، احیاء و توسعه منابع طبیعی کشور به وزارت جهاد کشاورزی اختصاص می‌یابد.

ماده ۱۴- به منظور حفظ و توسعه پایدار زیست محیطی (اکولوژیکی) عرصه های طبیعی و ایجاد تعادل جمعیت دام موجود

در مراتع کشور، دولت مکلف است با انجام مطالعه، ارتقاء علمی و تقویت تسهیلات، به گونه ای اقدام نماید که با استفاده از نیروی انسانی متخصص، توان و سرمایه های بخش های غیردولتی، ظرف ده سال :

الف - شاخص رشد کیفیت و کمیت علوفه و سایر تولیدات مراتع، ضریب تنوع گیاهی، تثبیت خاک و ترسیب کربن و سایر معیارهای زیست محیطی (اکولوژیکی) سرزمین، به طور متوسط سالانه تا دو درصد (۲٪) افزایش یابد .

ب - با انجام اقداماتی نظیر **اصلاح نژاد، بهبود مدیریت و اصلاح الگوهای پرورش دام،** ضمن کاهش جمعیت دامی و بسته به مرتع (بز، گوسفند و گاو بومی) به میزان سه میلیون واحد دامی در سال تا حد تعادل، جمعیت دام جایگزین (گاو آمیخته و گاو اصیل، گاو میش و گوسفندپرواری صنعتی و نیمه صنعتی) تا سه و یک دهم (۳/۱) میلیون واحد دامی در سال افزایش یابد .

ج - میزان خوراک تولیدی از منابع زراعی شامل انواع بقولات (لگوم ها)، علوفه های سیلویی، جو و ذرت به میزان سه و یک دهم (۳/۱) میلیون تن افزایش و **برداشت علوفه مجاز از مراتع کشور** به میزان نیم (۰/۵) میلیون تن در سال افزایش یابد .

ماده ۱۵- دولت مکلف است ضمن **اعمال ممنوعیت بهره برداری مازاد بر توان زادآوری طبیعی، احیایی و زیست محیطی (اکولوژیک) جنگل های کشور،** ترتیبات و تمهیدات لازم را جهت **اصلاح الگوی مصرف چوب های جنگلی اعم از صنعتی و غیرصنعتی، جایگزینی سوخت فسیلی و انرژی های تجدیدپذیر به جای سوخت های هیزمی، خروج دام از جنگل و ساماندهی جنگل نشینان** به عمل آورده و با استفاده از توان و سرمایه های بخش های غیردولتی نسبت به **احیاء و توسعه درختکاری مثمر و غیرمثمر و بوستان های جنگلی و زراعت چوب** اقدام نماید به گونه ای که ظرف ده سال، ضریب حفاظتی جنگل ها و مراتع، از چهل درصد (۴۰٪) به نود درصد (۹۰٪) و سرانه جنگل از هفده صدم (۰/۱۷) هکتار به بیست و پنج صدم (۰/۲۵) هکتار برسد .



قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (بخش پنجم)

ماده ۱۵- دولت مکلف است ضمن اعمال ممنوعیت بهره‌برداری مازاد بر توان زادآوری طبیعی، احیایی و زیست محیطی (اکولوژیک) جنگل‌های کشور، ترتیبات و تمهیدات لازم را جهت **اصلاح الگوی مصرف چوب‌های جنگلی** اعم از صنعتی و غیرصنعتی، جایگزینی سوخت فسیلی و انرژی‌های تجدیدپذیر به جای سوخت‌های هیزمی، **خروج دام از جنگل و ساماندهی جنگل‌نشینان** به عمل آورده و با استفاده از توان و سرمایه‌های بخش‌های غیردولتی نسبت به **احیاء و توسعه درختکاری متمرکز و غیرمتمرکز و بوستان‌های جنگلی و زراعت چوب** اقدام نماید به گونه‌ای که ظرف ده سال، ضریب حفاظتی جنگل‌ها و مراتع، از چهل درصد (۴۰٪) به نود درصد (۹۰٪) و سرانه جنگل از هفده صدم (۰/۱۷) هکتار به بیست و پنج صدم (۰/۲۵) هکتار برسد.

ماده ۱۶- از تاریخ تصویب این قانون، وزارت بازرگانی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی قبل از واردات کالاها و یا **محصولات بخش کشاورزی** (اعم از خام و یا فراوری شده) و یا مواد اولیه غذایی مورد نیاز صنایع غذایی و تبدیلی موظفند از وزارت جهاد کشاورزی مجوز لازم را اخذ نمایند. همچنین دولت مکلف است به منظور حمایت از تولیدات داخلی، برای واردات کلیه کالاها و محصولات بخش کشاورزی تعرفه مؤثر وضع نماید به گونه‌ای که نرخ مبادله همواره به نفع تولیدکننده داخلی باشد.

تبصره ۱- واردات **نهاده‌های تولید بخش کشاورزی** (از قبیل بذر، نهال، کود و سم) با هماهنگی و اخذ مجوز وزارت جهاد کشاورزی از اعمال تعرفه مؤثر مستثنی می‌باشد.

تبصره ۲- مسئولیت انتخاب ابزار تعرفه‌ای، تعیین سهمیه مقداری، زمان ورود و مقدار تعرفه برای **کالاهای کشاورزی** و فراورده‌های غذایی با وزارت جهاد کشاورزی خواهد بود.





ماده ۱۷- وزارت جهاد کشاورزی موظف است علاوه بر منابع پیش‌بینی شده در ماده (۱۲) قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی و در اجرا بند «د» ماده (۱۸) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، چهل و نه درصد (۴۹٪) آورده سهم دولت در تشکیل و افزایش سرمایه **صندوق های غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی**، (بخشی، شهرستانی، استانی، ملی، تخصصی و محصولی) را از محل فروش امکانات قابل واگذاری وزارت جهاد کشاورزی و سازمان های تابعه پس از واریز به حساب خزانه و رعایت مقررات مربوطه از طریق شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی در سراسر کشور تأمین نماید .

تبصره ۱- **صندوق های موضوع این ماده مجاز به فعالیت مالی، اعتباری و بازرگانی در بخش کشاورزی و منابع طبیعی و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی** از جمله فعالیت های موضوع ماده (۶) این قانون می‌باشند .

تبصره ۲- دولت مکلف است حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) از منابع قابل تخصیص حساب ذخیره ارزی (سهم بخش غیردولتی) را به صورت ارزی جهت **توانمندسازی تشکلهای غیردولتی برای فعالیت های اقتصادی و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی و منابع طبیعی و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی** با هدف تولید برای توسعه صادرات در اختیار **صندوق های حمایت از توسعه بخش کشاورزی** قرار دهد تا با مشارکت مالی تشکلهای تولیدکنندگان و بهره‌برداران در امر سرمایه‌گذاری این بخش اقدام نمایند .

بازپرداخت اصل و سود این تسهیلات به صورت ارزی به حساب ذخیره ارزی واریز می‌گردد. پنجاه درصد (۵۰٪) سود حاصله ناشی از این فعالیت ها پس از واریز به حساب ذخیره ارزی و با رعایت مقررات مربوط، به عنوان سهم دولت (موضوع این ماده) در تجهیز منابع و افزایش سرمایه صندوق های مذکور، از طریق **شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی** به حساب این صندوق ها واریز می‌گردد .

تبصره ۳- صندوق های موضوع این ماده می‌توانند ضمن رعایت ضوابط و دستورالعمل بانک مرکزی، با انتشار اوراق مشارکت (با تضمین اصل و سود توسط دولت و با رعایت حکم بند «ح» ماده (۱۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و



فرهنگی جمهوری اسلامی ایران) منابع لازم برای اعطاء تسهیلات مورد نیاز بخش کشاورزی و منابع طبیعی و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی را فراهم نمایند .

تبصره ۴- وزارت جهاد کشاورزی و سایر دستگاه های اجرایی مجازند **منابع مالی بخش کشاورزی و منابع طبیعی و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی**، اعم از یارانه، اعتبارات کمک های بلاعوض، کمک های فنی و اعتباری و وجوه اداره شده را با عاملیت **صندوق های حمایت از توسعه بخش کشاورزی** و مشارکت مالی بهره برداران این بخش، به مرحله اجراء درآورند .

تبصره ۵- در اجراء بند «ج» ماده (۱۸) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، **صندوق های حمایت از توسعه بخش کشاورزی مجازند در راستای قانون بیمه محصولات کشاورزی مصوب ۱۳۶۲/۳/۱ و اصلاحیه های بعدی آن، به عنوان دستگاه بیمه گر عمل نمایند.** در این صورت، دولت با عقد قرارداد با این صندوق ها سهم خود را اعم از یارانه حق بیمه و مابه التفاوت خسارت به حساب صندوق های مذکور واریز می نماید. نظارت بر عملکرد بیمه ای این صندوقها با وزارت جهاد کشاورزی می باشد .

تبصره ۶- صندوق های موضوع این ماده برای تأمین و تجهیز منابع مالی، با رعایت قانون بانکداری اسلامی و ماده (۱۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مجاز به دریافت تسهیلات و یا مشارکت با بانک های خارجی، از جمله بانک توسعه اسلامی می باشند.

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (بخش ششم)

ماده ۱۸- به منظور ارتقاء منزلت اجتماعی، دانش و توانمندی‌های **فعالان بخش کشاورزی و منابع طبیعی و عشایری** و پوشش مناسب برنامه‌های ترویجی و گسترش برنامه‌های توسعه انتقال تجارب و یافته‌های تحقیقاتی در این بخش، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف است علاوه بر برنامه‌های رادیو و تلویزیونی گروه جهاد در کلیه شبکه‌های سراسری داخلی رادیو تلویزیونی و همچنین شبکه‌های استانی متناسب با موضوعات خاص استانی و کشوری با ایجاد گروه «**دانش ترویج و توسعه بخش کشاورزی و منابع طبیعی**» نسبت به تهیه و پخش برنامه‌های ویژه بخش کشاورزی اقدام نماید.

تبصره ۱- سازمان هواشناسی کشور موظف است آخرین اطلاعات پردازش شده و یافته‌ها و پیش‌بینی‌ها و تحلیل‌های هواشناسی مورد نیاز **بخش کشاورزی** را به صورت روزانه - هفتگی - ماهیانه و دوره‌ای در اختیار شبکه‌های رادیو و تلویزیونی سراسری و مراکز استان‌ها قرار دهد.

تبصره ۲- سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف است برنامه موضوع این قانون را به صورت روزانه و ثابت و در زمانی ارائه نماید که بیشترین بیننده و شنونده را داشته باشد و در هر شبکه حداقل یک ساعت در شبانه‌روز و حداقل چهار روز در هفته برنامه اجرا نماید.

تبصره ۳- منابع مالی مورد نیاز ناشی از این قانون هرساله به شرح زیر و بر اساس عقد موافقتنامه با معاونت نظارت و راهبردی رئیس جمهور در اعتبار و ردیف بودجه‌ای سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و وزارت جهاد کشاورزی تأمین و منظور می‌گردد:

الف - پنج درصد (۵٪) از محل درآمدهای حاصل از افزایش تعرفه کلیه کالاهای وارداتی بخش کشاورزی به کشور.

ب - یک درصد (۱٪) از چهار درصد (۴٪) سهم آموزش بخش تعاونی دریافتی توسط وزارت تعاون.

ج - مبالغ دریافتی از محل تبلیغات صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران در حین اجرای این برنامه‌ها.

تبصره ۴- آیین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر ظرف سه ماه به پیشنهاد مشترک سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و وزارت جهاد کشاورزی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۹- به منظور افزایش تولید و ایجاد اشتغال، بانک‌های غیردولتی و مؤسسات مالی و اعتباری خصوصی و همچنین **سندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی** (بخشی - شهرستانی - استانی - ملی - تخصصی و محصولی) مجازند برخی از پروژه‌ها از قبیل **احداث گلخانه‌ها، مجتمع‌های گلخانه‌ای، دامپروری، شیلاتی، تولید قارچ، گیاهان دارویی، صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی** و مراکز تحقیقاتی خصوصی را پس از اخذ مجوزهای لازم از وزارت جهاد کشاورزی و یا سازمان‌های تابعه با استفاده از منابع داخلی خود و همچنین در صورت نیاز، حساب ذخیره ارزی (برای مصارف ارزی بر اساس ارقام مندرج در بودجه‌های سنواتی) اجراء نموده و به یکی از روش‌های «فروش به قیمت تمام شده» و یا «اجاره به شرط تملیک اعیانی» به متقاضیان **با اولویت فارغ‌التحصیلان بیکار بخش کشاورزی** واگذار نمایند.

ماده ۲۰- به دولت اجازه داده می‌شود **در جهت تأمین مالی طرح‌های بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی، صنایع غذایی و توسعه صادرات محصولات بخش کشاورزی** از طرق زیر سرمایه خود را در بانک کشاورزی از هشت هزار میلیارد (۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به سی هزار میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال افزایش دهد:

الف - کلیه وجوه ناشی از بازپرداخت اصل و فرع تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی از محل حساب ذخیره ارزی موضوع ماده (۶۰) قانون برنامه سوم و بند «ه» ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، پس از وصول توسط بانک کشاورزی، به حساب درآمد عمومی کشور نزد خزانه‌داری کل واریز و تا سقف یک هزار میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از همین محل برداشت و به حساب سرمایه دولت در بانک کشاورزی منظور می‌گردد.

ب - کلیه وصولی‌های تسهیلات پرداختی از محل وجوه اداره شده، موضوع تبصره‌ها و کمک‌های فنی و اعتباری اعتبارات عمومی قوانین بودجه سنوات گذشته (فصول کشاورزی و منابع طبیعی) که عاملیت آن بر عهده بانک کشاورزی بوده است، تا سقف یازده هزار میلیارد (۱۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به حساب سرمایه دولت در بانک کشاورزی منظور می‌گردد.

ج - معادل ارزی ده هزار میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل حساب ذخیره ارزی به حساب سرمایه دولت در بانک کشاورزی منظور گردد.

ماده ۲۱ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی غیردولتی موظفند تعداد، رشته و ترکیب جنسیتی دانشجویان رشته‌های تحصیلی دانشگاه‌ها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی مرتبط با کشاورزی، منابع طبیعی و دامپزشکی خود را قبل از اعلام و پذیرش، براساس نیازسنجی و مدیریت منابع انسانی که توسط وزارت جهاد کشاورزی انجام می‌شود، ساماندهی نمایند.

ماده ۲۲ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است حداکثر ظرف دو سال پس از تصویب این قانون نسبت به :

الف - ایجاد پایگاه اطلاعاتی تولیدکنندگان بخش کشاورزی و تشویق آنان به ثبت اطلاعات فعالیت‌های تولیدی خویش در آن.

ب - ایجاد پایگاه اطلاعات جامع کشاورزی بر پایه فناوری اطلاعات . (IT)

ج - شبکه مدیریت دانش و اطلاعات کشاورزی و روستایی برای ارائه خدمات علمی، آموزشی، فنی، ترویجی و سایر اطلاعات مورد نیاز؛ اقدام نموده و در دسترس عموم قرار دهد .



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (بخش هفتم)

ماده ۲۳- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه آزاد اسلامی و سایر مراکز آموزشی که مبادرت به **آموزش رشته‌های مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی** می‌نمایند، موظفند از طریق مراجع ذی ربط قانونی و با کاهش دروس غیرتخصصی دانشجویان مقاطع کاردانی و کارشناسی به میزان یک ترم درسی، درس عملی کارورزی متناسب با واحدهای کسر شده و حداکثر به مدت شش ماه در یکی از مزارع دولتی، خصوصی و یا عرصه‌های منابع طبیعی و آبخیزداری را زیر نظر اساتید مربوط با هماهنگی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی و منابع طبیعی کشور و یا مؤسسات استانی، جایگزین نمایند. صدور گواهی پایان تحصیلات مقطع تحصیلی برای این دانشجویان منوط به تأیید دوره عملی کارورزی توسط این مؤسسات می‌باشد.

ماده ۲۴- وزارت نفت مکلف است همه ساله مبالغ ریالی صرفه جویی سوخت ناشی از **برقی کردن چاه‌های آب کشاورزی** را به حسابی که در خزانه داری کل افتتاح می‌گردد، واریز نماید تا جهت برقی کردن چاه‌های کشاورزی اختصاص یابد و به مصرف برسد. وزارت نیرو و شرکت‌های توزیع برق استانی موظفند با درخواست جهاد کشاورزی شهرستان‌ها، برق چاه‌ها را تأمین نمایند.

ماده ۲۵- وزارت جهاد کشاورزی موظف است حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون و با همکاری وزارت نیرو نسبت به **تعیین شاخص‌های بهره‌وری آب کشاورزی** اقدام نموده و به تصویب هیأت وزیران رسانده و در پایان هر سال گزارش اقدامات اجرایی درخصوص این شاخص‌ها و نتایج حاصله را به **کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی** گزارش نماید.

تبصره - در اجراء این ماده، دولت موظف است آن دسته از شاخص‌هایی را که برای اجرایی شدن مستلزم ارائه پیشنهادهایی است که نیازمند تأمین اعتبار می‌باشد، این موارد را در بودجه‌های سالانه درج و ارائه نماید.

ماده ۲۶- در راستای **افزایش بهره‌وری با رویکرد تقاضا محور آب کشاورزی و رعایت الگوی بهینه کشت**، وزارت نیرو موظف است حداکثر یک سال پس از تصویب این قانون اقدامات لازم را برای تحویل حجمی آب به بهره‌برداران با اولویت **تشکل‌های قانونی بخش کشاورزی**، براساس سند ملی آب، ظرفیت تحمل مجاز حوضه‌های آبریز و با در نظر گرفتن شرایط اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و فنی با اولویت‌های تعریف شده برای **تخصیص آب کشاورزی** به عمل آورد.

ماده ۲۷- دولت مکلف است به گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید که تا سال ۱۴۰۴ هجری شمسی و با استفاده بهینه از منابع مندرج در فصل تأمین آب بودجه‌های سنواتی، حداقل پانزده درصد (۱۵٪) متوسط بلندمدت نزولات آسمانی سالانه کشور (هفت و نیم درصد (۷/۵٪) از محل کنترل آب‌های سطحی و هفت و نیم درصد (۷/۵٪) از طریق آبخیزداری و آبخوانداری) به حجم آب استحصالی کشور اضافه گردد و صددرصد (۱۰۰٪) ترازنامه (بیان) منفی آب‌های زیرزمینی دشت‌های کشور (با اولویت دشت‌های ممنوعه آبی) جبران گردد.

ماده ۲۸- به منظور **استفاده بهینه و افزایش بهره‌وری ماشین‌های کشاورزی**، دولت موظف است براساس وضعیت نظام بهره‌برداری از عوامل تولید، **الگوی صحیح بهره‌برداری از ماشین** را طراحی و نسبت به **تأمین ترکیب مناسب ماشین‌های کشاورزی مورد نیاز** بخش از طریق بخش‌های غیردولتی اقدام نماید.

تبصره ۱- نیروی انتظامی مکلف به **شماره گذاری و ارائه شناسنامه مالکیت کلیه ماشین آلات خودکششی کشاورزی** موجود و جدیدالورود به بخش کشاورزی می‌باشد.

تبصره ۲- دولت موظف است تعرفه واردات ماشین آلات کشاورزی و مجموعه ادوات مرتبط را به گونه‌ای تعیین نماید که ضمن حمایت از تولیدات داخلی، امکان ارتقاء کیفیت و رقابت محصولات داخلی با نمونه‌های مشابه خارجی فراهم شود.

ماده ۲۹- به منظور **کنترل کیفی، بازرسی و صدور گواهی کیفیت محصولات کشاورزی**، دولت مکلف است ضمن **تعریف استانداردها و معیارهای فرایند تولید، فراوری، نگهداری و بازررسانی و کاهش ضایعات محصولات کشاورزی**، با استفاده از امکانات بخش‌های غیردولتی اقدامات لازم را به عمل آورد. آیین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۳۰- به منظور **افزایش کیفیت تولیدات دام** (موضوع ماده «۲۱» قانون نظام جامع دامپروری) و کنترل بهداشت تغذیه و جلوگیری از بروز برخی بیماری‌ها و کاهش ضایعات، وزارت جهاد کشاورزی موظف است ضمن **تدوین استانداردهای تولید خوراک دام** و نظارت بر اجراء آن، نسبت به تولیدکنندگان بخش کشاورزی که از خوراک آماده و استاندارد کارخانه‌های تولید خوراک دام استفاده می‌نمایند، با استفاده از یارانه‌ها و یا سایر مشوق‌های در اختیار، حمایت‌های لازم را به عمل آورد. همچنین محصولات تولیدی کلیه کارخانه‌های خوراک دام مشمول استاندارد اجباری می‌باشد.



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (بخش هشتم و پایانی)

ماده ۳۱- از تاریخ تصویب این قانون، دولت موظف است حمایت‌های قانونی خود از بهره‌برداران و تولیدکنندگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی را با اولویت تولید محصولات زیر تنظیم و اقدام نماید:

الف - محصولات راهبردی: محصولاتی که مستقیماً در امنیت غذایی نقش دارد و به این واسطه ضرورتاً باید در داخل کشور تولید شود.

ب - محصولات ویژه: محصولاتی که بیشترین ارزش تولید را به ازاء نهاده‌های مصرف شده ایجاد می‌نماید و یا حلقه‌های بزرگتری در زنجیره ارزش ایجاد و می‌تواند محور رشد بخش کشاورزی باشد و یا با توجه به مزیت‌های صادراتی، حداقل ده درصد (۱۰٪) سهم بازار دنیا را در اختیار خود دارد.

پ - محصولات خاص منطقه‌ای: محصولاتی که تولید آنها در کشور ممکن است همراه با مزیت نباشد ولی به واسطه شرایط خاص منطقه‌ای، تولید آنها اجتناب‌ناپذیر است و باید در جهت ایجاد مزیت برای آن محصولات اقدام نمود. ترکیب نوع محصولات در طبقه بندی فوق‌الذکر طی برنامه‌های پنج ساله توسعه کشور توسط وزارت جهاد کشاورزی تعیین و ابلاغ می‌گردد.

ماده ۳۲- در اجراء ماده (۳۱) این قانون، وزارت جهاد کشاورزی مکلف است در قالب بودجه‌های سنواتی و یارانه‌های مصوب در اختیار، به گونه‌ای برنامه‌ریزی کند که:

الف - از طریق پرداخت مستقیم به تولیدکنندگان با بهره‌وری بالا و دارای روند افزایشی در بهبود شاخص بهره‌وری، رعایت موارد زیست محیطی در تولید و همچنین تولید با کیفیت منطبق بر برنامه‌های الگوی کشت، پاداش بهره‌وری پرداخت نماید.

ب - در جهت رونق بازار بیمه و توسعه بیمه‌اتکایی کشاورزی و افزایش نقش بخش غیردولتی در صنعت بیمه، نسبت به پرداخت یارانه حق بیمه به بیمه‌گران غیردولتی، که در راستای اجراء الگوهای بیمه‌ای مورد تأیید این وزارتخانه عمل می‌کنند، اقدام نماید.

ج - به منظور کاهش آثار زیانبار مخاطرات و بیماری‌های مشترک انسان و دام و تثبیت نوسانات درآمد تولیدکنندگان محصولات دامی و سایر محصولات هدف گذاری شده، نسبت به برقراری بیمه‌های تمام خطر اجباری اقدام نماید. محصولات هدف گذاری شده، توسط وزارت جهاد کشاورزی انتخاب و اعلام می‌گردد.



د - به منظور توسعه صادرات و استفاده از مزیت های نسبی بخش کشاورزی، نسبت به پرداخت یارانه صادرات برای محصولات صادراتی منطبق بر استانداردهای بازارهای هدف بخش کشاورزی اعم از کمک های بازاریابی، جایزه صادراتی، اعتبارات صادراتی، تضمین مخاطرات ناشی از صادرات، یارانه کمک های غذایی به کشورهای هدف، اقدام نماید .

آیین نامه اجرایی این ماده حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون، به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی به تصویب هیأت وزیران می رسد .

ماده ۳۳- از تاریخ تصویب این قانون، علاوه بر اجراء قانون خرید تضمینی محصولات کشاورزی، در قالب بودجه های سنواتی و اعتبار مصوب، **سیاست قیمت تضمینی نیز برقرار می شود . تولیدکنندگان محصولات کشاورزی می توانند محصولات خود را در بازار بورس تخصصی کالای کشاورزی عرضه نمایند.** در صورت کاهش قیمت بورس نسبت به قیمت تضمینی اعلام شده از سوی دولت، مابه التفاوت آن توسط دولت به تولیدکنندگان پرداخت می گردد . وزارت جهاد کشاورزی مکلف است هر ساله متناسب با شرایط تولید و بازار، محصولات تحت سیاست خرید و قیمت تضمینی را انتخاب و اعلام نماید . آیین نامه اجرایی این ماده حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی به تصویب هیأت وزیران می رسد .

ماده ۳۴- دولت موظف است به منظور تنظیم روابط، تعیین راهبردها و شیوه های عملی و راه های کمی و کیفی تحقق سیاست های سند چشم انداز بیست ساله کشور در بخش کشاورزی، منابع طبیعی و محیط زیست، «سند ملی توسعه بخش کشاورزی»، «سند ملی توسعه منابع آب»، «سند ملی حفاظت محیط زیست و توسعه پایدار» در افق چشم انداز ۱۴۰۴ هجری شمسی با برش های سه برنامه پنج ساله را حداکثر ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون تدوین و به تأیید مجلس شورای اسلامی برساند .

ماده ۳۵- دولت موظف است هر سال و حداکثر تا پایان آذر ماه سال بعد، نتایج حاصل از اجراء این قانون و همچنین میزان بهبود عملکرد کمی و کیفی بخش کشاورزی و منابع طبیعی فصل زراعی سال قبل، میزان بهبود شاخص بهره وری (کل - انرژی - منابع انسانی - ماشین آلات - سرمایه و منابع پایه آب و خاک)، میزان سرمایه گذاری در این بخش و ضرایب خودکفایی و امنیت غذایی را تهیه و به کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی گزارش نماید .





ویژه روز درختکاری

نکاتی پیرامون نقش درختان و محیط زیست

- ❖ درختان، آلاینده‌های موجود در هوا را تصفیه می‌کنند و موجب کاهش ابتلا به بیماری آسم و سایر مشکلات تنفسی می‌شوند.
- ❖ درختان با جذب صداها، آلودگی صوتی را کاهش می‌دهند. یک کمربند سبز با ارتفاع ۳۰ متر و ۱۵ متر عرض می‌تواند به میزان ۶ تا ۱۰ دسی بل، سر و صدای بزرگراه را کاهش دهد. کاشت تعداد کافی درختان بزرگ و ایجاد خاکریز می‌تواند باعث کاهش سر و صدا تا ۵۰ درصد شود.
- ❖ جنگل‌های شهری می‌توانند سالانه ۲ تا ۷ درصد روان آب‌های ناشی از بارندگی را کاهش دهند و یک درخت بالغ قادر است حدود ۱۸۹ تا ۳۷۸ لیتر آب طی طوفان‌های بزرگ همراه با بارش را ذخیره کند.
- ❖ درختان با جذب گازهای دی اکسید کربن، دی اکسید گوگرد، اکسیدهای نیتروژن و سایر آلاینده‌ها موجب پاکسازی هوا می‌شوند. همچنین درختان با سایه اندازی روی خودروها و توقفگاه‌ها موجب کاهش انتشار گاز ازن از وسایل نقلیه می‌گردند.
- ❖ درختان بالغ هر ساله حدود ۵۴ تا ۱۰۸ کیلوگرم ذرات آلاینده هوا را جذب می‌کنند. یک درخت بزرگ ۶۰ تا ۷۰ برابر بیشتر از یک درخت کوچک توانایی پالایش هوا را دارد.
- ❖ درختان و سایر گیاهان با جذب، تبدیل و محدود سازی آلاینده‌ها، به اصلاح خاک در محل‌های دفن زباله و سایر مناطق آلوده کمک می‌کنند.
- ❖ درختان آب باران را مهار و به درون خاک هدایت می‌کنند، جایی که باکتری‌ها و سایر ریز جانداران، موجب تصفیه ناخالصی‌ها می‌شوند که این خود باعث کاهش روان آب‌های شهری، رسوب، آلاینده‌ها و مواد آلی وارد شده به رودخانه‌ها و نهرها می‌شود.
- ❖ سایه درختان موجب کاهش فرسودگی و ترک خوردگی سنگفرش و آسفالت خیابان‌ها می‌شود و به این وسیله باعث کاهش هزینه‌های تعمیر آنها می‌گردد.
- ❖ درختان شهری ۴ برابر بیشتر از درختان جنگلی باعث ترسیب کربن می‌شوند. زیرا ساختار بازتر محیط زیست شهری امکان جذب نور بیشتر و رشد سریع تری را برای گیاه فراهم می‌کند.
- ❖ درختان و پوشش گیاهی با فراهم آوردن سایه و از طریق فرآیند تبخیر- تعریق، موجب کاهش دمای سطح و هوا می‌شوند. سطوح سایه دار ممکن است ۱۱ تا ۲۵ درجه سانتیگراد خنک‌تر از سطوح بدون سایه باشد. فرآیند تبخیر- تعریق، می‌تواند در تابستان به کاهش ۱ تا ۵ درجه سانتیگراد دمای هوا کمک کند.
- ❖ کاشت درخت یکی از مقرون بصره‌ترین روش‌های کاهش جزایر حرارتی شهری است. در مناطق مختلف شهری که دارای میزان پوشش گیاهان متفاوتی است، اختلاف دمای حدود ۲ تا ۴ درجه سانتیگرادی مشاهده می‌شود.



نکاتی پیرامون درختان و محیط اجتماعی

- ❖ درختان ایمنی رانندگی را بهبود می بخشد. نتایج مطالعات نشان می دهد در محورهای شریانی شهری و بزرگراهها پس از بهبود وضعیت فضای سبز، تصادفات به میزان ۴۶ درصد کاهش پیدا کرده است. مواجهه و تماشای چشم انداز طبیعی پیرامون جاده موجب کاهش تنش در رانندگان می شود.
- ❖ وجود درخت در خیابان موجب کاهش ۷ درصدی در سرعت وسایل نقلیه موتوری می شود.
- ❖ مطالعات نشان می دهد که خیابان ها و کوچه های درختکاری شده ، قادر به کاهش شدن تصادفات هستند.
- ❖ مطالعات نشان می دهد که وجود درختان و پوشش گیاهی باعث افزایش بیش از ۳۷ درصدی در ارزش املاک مسکونی شده است.
- ❖ اثر خنک کنندگی خالص یک درخت سالم معادل ۱۰ دستگاه تهویه برای یک اتاق است که ۲۰ ساعت کار کند.
- ❖ درختان همیشه سبز به عنوان بادشکن عمل می کنند و باعث ایجاد صرفه جویی در هزینه های گرمایشی از ۱۰ تا ۵۰ درصدی می شوند.
- ❖ درختان می توانند ۳۰ درصد هزینه های سرمایش را کاهش دهند. سایه اندازی درخت روی یک دستگاه تهویه هوا می تواند راندمان آن را ۱۰ درصد افزایش دهد.
- ❖ طبق یافته های پژوهشی در بین ساکنین مجتمع های مسکونی دارای درخت و چشم انداز طبیعی، ۲۵ درصد کمتر از منازل دیگر پرخاشگری و خشونت وجود دارد.
- ❖ در مناطق دارای اقلیم سرد، افزایش ۳۰ درصدی پوشش درختی می تواند موجب کاهش ۱۰ درصدی مبلغ قبوض مربوط به سیستم های گرمایشی در مناطق شهری و کاهش ۲۰ درصد در مناطق روستایی شود.
- ❖ وجود درختان در اطراف خانه ها می تواند مصرف برق در تابستان را ۱۸۵ کیلو وات ساعت یا ۵/۲ درصد کاهش دهد.
- ❖ در تحقیقی مشخص شد در مجتمع های مسکونی با فضای سبز زیاد و متوسط، به ترتیب ۵۲ درصد و ۴۲ درصد جرائم کمتری نسبت به مجتمع های مسکونی بدون درخت وجود دارد.
- ❖ پژوهش ها نشان داده است وجود درختان موجب ایجاد جوامع منسجم تری می شود. گزارش شده است مجموعه های مسکونی که دارای درخت هستند، مردم روابط بهتری با همسایگان خود دارند و احساس همدلی و همگرایی بیشتری با هم نشان می دهند. آنها جایی را که زندگی می کنند بیشتر دوست دارند و نسبت به ساکنان مناطقی که درختان کمی در اطرافشان دارند احساس امنیت بیشتری می کنند.
- ❖ جنگل های شهری به ایجاد و تقویت زیستگاههای حیوانات و گیاهان کمک می کند و می توانند به عنوان منابعی برای گونه های در معرض خطر باشند. حیات وحش جنگل های شهری موجب افزایش لذت و بهره مندی شهروندان می شود و می تواند به عنوان شاخصی برای سلامتی محیط زیست محلی محسوب شود. افزایش سطح تاج پوشش گیاهی موجب کاهش غلظت گاز ازن در شهرها می شود.

ویژه درختکاری

درخت و درخت کاری از منظر اسلام

آحاد مردم نسبت به حفظ زمین بویژه از طریق کاشت نهال و حفظ درختان موظف اند زیرا درختان در سالم سازی و پاکیزگی هوا تأثیر عمیق و ویژه دارند. اهتمام اسلام به درختکاری و افشاندن دانه یا کاشتن شاخه‌ی ثمربخش، کاملاً در متون دینی مشاهده می شود؛ به گونه ای که گاهی کاشتن درخت، در ردیف بهترین و مقدس ترین کارهای خیر قرار می گیرد، چنان که رسول اکرم(ص) "درختکاری" را در کنار تعلیم دانش، ساختن مسجد، به ارث گذاشتن قرآن یا کتاب علمی سودمند و... قرار داده است(کنز العمال، ج ۱۵، ص ۹۵۳-۹۵۴)، که اهتمام آن حضرت به درختکاری را می رساند. در اسلام، هم درباره ی نگهداری درخت و آبیاری آن دستور رسیده و هم از قطع آن نهی شده است. (مفاتیح الحیات ص ۷۰۹) پیامبر گرامی (ص) فرمود: هرکس درخت طلح - موز - و سدر را سیراب کند، گویا انسان مؤمن تشنه را سیراب کرده است. (تفسیر العیاشی ج ۲ ص ۸۶)

درباره قطع درخت نیز آن بزرگوار می فرماید: هرکس - بی جهت - درخت سدری را قطع کند خدا سرش را در آتش فرو می برد. (بحار الانوار ج ۶۳ ص ۱۱۳). از امیرالمؤمنین(ع) نقل است: بریدن درخت خرما روا نیست. (الکافی ج ۵ ص ۲۶۴) ضمن آنکه حفظ درخت برای مناطق کم درخت و بیابانی را سودمندتر معرفی کرده و فرمودند: قطع درخت سدر در مناطق بیابانی روا نیست، چرا که درخت، در آن مناطق کم است. (الکافی ج ۵ ص ۲۵۴).

حضرت امام صادق (ع) فرمود: درخت ها - از جمله - ثمر دهنده ها را قطع نکنید که - اگرچنین کنید - خدا سخت بر شما عذاب فرو می ریزد. (وسائل الشیعه ج ۱۹ ص ۳۹). از امام رضا (ع) نقل است: قطع درخت - در صورت اضطرار - با تبدیل و جایگزینی، مانعی ندارد و فرمودند: امام کاظم (ع) درخت سدری را قطع کرد و درخت انگوری را بجای آن کاشت. (الکافی ج ۵ ص ۲۶۳-۲۶۴).

اهمیت درخت کاری:

چنان است که رسول خدا(ص) درباره آن فرمود: اگر نهالی در دست یکی از شماست و درآستانه ی برپایی قیامت، به اندازه کاشتن آن فرصت دارد، آن را بکار. (مستدرک الوسائل ج ۱۳ ص ۴۶۰). امام صادق(ع) می فرماید: امیرمؤمنان با خود بارهای هسته خرما را حمل می کرد. پرسیدند: ای ابوالحسن! چه چیزی همراه داری؟ فرمود: اگر خدا بخواهد درخت خرماست، پس آنها را کاشت و هسته ای را فرو نگذاشت. (الکافی ج ۵ ص ۷۵) رسول خدا (ص) می فرماید: بهترین و با برکت ترین چیز درخت خرماست، هر کس آن را فروخت پولش همچون خاکستری بر باد رود، مگر اینکه چیزی، جایگزین آن کند. (الکافی ج ۵ ص ۲۶۱).

پاداش معنوی درختکاری:

در فرهنگ اسلامی کسی که خدمت کند؛ اگرچه خدمت وی بسیار ناچیز باشد، پاداش معنوی عظیمی خواهد داشت. پیامبر اکرم (ص) در این باره می فرماید: "هر مسلمانی که درختی بکارد یا کشاورزی کند، در برابر هر مقداری از آن که انسان، پرنده و یا حیوانی بهره مند گردد، خداوند پاداشی مثل پاداش صدقه به وی خواهد داد". (مستدرک الوسائل ج ۱۳ ص ۴۶۰).

امام صادق (ع) فرمود: مؤمن پس از مرگش از شش خصلت سود می برد؛ فرزند صالحی که برایش آموزش بطلبد، قرآنی که خوانده، چاه آبی که حفر کرده و نهال و بذری که کاشته است و... (بحار الانوار ج ۱۰۳ ص ۶۴).

نگاه قدسی قرآن به گیاهان:

امام صادق(ع) می فرماید: هرگاه خواستی نهالی بکاری یا در زمین بذر بپاشی بگو: "وَمَثَلُ كَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ تُؤْتِي أَكْلَهَا كُلُّ حِينٍ يَأْتِي رُبُّهَا" - ابراهیم ۲۴/ - (الکافی جلد ۵ ص ۲۶۳). هرگاه خواستی بذر بپاشی بگو: "اللَّهُمَّ فَقَدْ بَذَرْتُ، وَ أَنْتَ الزَّارِعُ، فَاجْعَلْهُ حَبًّا مُتَرَاكِمًا". (الکافی جلد ۵ ص ۲۶۳).

تأثیر گیاهان و فضای سبز بر نشاط و شادابی انسان:

بر طبق روایتی از امام موسی بن جعفر(ع): نگاه به گیاهان خرم و سرسبز چشم را جلا و بر روشنایی آن می افزاید. (بحارالانوار ج ۱۰ ص ۲۹۱) رسول خدا(ص) می فرماید: نگاه کردن به سبزه دیده را روشنی بخشیده. (الجامع الصغیر ج ۱ ص ۵۳۷) و باعث نشاط و فرح (صحیفه الرضا ص ۷۲). و بفرمایش حضرت امیرمؤمنان (ع) مایه شادابی، نشاط و حیات است. (عیون اخبار الرضا ج ۲ ص ۴۰).

پیامبر(ص) نسبت به بوی خوش گل اظهار علاقه می کرد و می فرمود: یکی از چیزهایی که از دنیای شما محبوب من است بوی خوش است. (کتاب الخصال ۱۶۵)؛ همچنین برای ترغیب به بوی خوش و تشویق به ایجاد فضای عطرآگین می فرمود: اگر خدا به بهشتیان اذن تجارت می داد، به تجارت پارچه و عطر می پرداختند. (کنز العمال ج ۴ ص ۳۱) - کنایه از اهتمام به حفظ محیط سالم و هوای پاک و معطر - . امام صادق(ع) می فرماید: نگاه کردن به جنگل و سبزه چهره را نورانی و درخشان می کند. (کتاب الخصال ص ۲۳۷). از اینرو پیامبراکرم(ص) نگاه به گیاهان سبز و خرم و آب را بسیار دوست میداشت. (الفوائد المجموعه ص ۲۴۱).

امام علی (ع) زمین بوسیله باغ های زیبا همگان را به سرور و شادی دعوت می کند با لباس نازک گلبرگ ها که برخود پوشید هریبنده ای را به وجد می آورد (نهج البلاغه - خطبه ۹۱) لذا غنچه ها، شکوفه ها، درختان، جنگل ها و مراتع از جمله شاهکارهای زیبای طبیعت محسوب شده که تأمل در این نعمتها در روح انسان سه اثر بزرگ دارد:

- اندوه را می زداید. به انسان آرامش می بخشد و وی را شاد و خوشحال می کند.
- تماشای جمال دل آرای طبیعت و زیبایی های شگفت آور آن، می تواند انسان را به نظاره ی زیبایی های غیر محسوس رهنمون شود.
- خداوند روح انسان را به گونه ای آفرید که بدون ارتباط با زیبایی ها به خمودی می گراید و راکد و خنثی می شود. (تفسیر نهج البلاغه علامه محمد تقی جعفری، ج ۱۶)

گیاهان آیت هستی و قدرت خداوند:

درختان، گیاهان و سبزه زاران نیز همانند آب ها، آیت هستی و نشانگر قدرت خداوند متعال هستند. اگر آدمیان از سر بصیرت به آنها بنگرند و در آنها بیندیشند زمینه اعتقاد به خداوند در آنها فراهم و تقویت می شود؛ از اینرو خداوند در آیات متعدد قرآن، آدمیان را به تفکر درباره گیاهان و چگونگی فراز آمدن آنها از دل خاک و ... فراخوانده است. (سوره انعام/آیه ۹۵ تا ۹۹ سوره حجر/آیه ۱۹ سوره واقعه /آیه ۶۵)

هر ورقش دفتری است معرفت کردگار

برگ درختان سبز در نظر هوشیار





شنبه‌های آموزشی

۳۰ اسفند ۱۳۹۹

20 March 2021

۶ شعبان ۱۴۴۲

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

آموزه‌های منابع طبیعی پایدار

شماره ۳۲

آیین‌نامه اجرایی ماده (۳۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۱: در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف - قیمت تضمینی: قیمت تعیین شده از سوی هیات وزیران برای تضمین حداقل دریافتی تولیدکننده حقیقی یا حقوقی براساس هزینه تولید محصولات کشاورزی.

ب - بورس کالا: بازار بورس تخصصی کالای کشاورزی در شرکت بورس کالای ایران.

ماده ۲: وزارت جهاد کشاورزی مکلف است حداکثر تا پانزدهم شهریور ماه هر سال متناسب با شرایط تولید، نوع محصول و وضعیت بازار، قیمت تضمینی سال آینده محصولات کشاورزی و دامی که قابل معامله در بورس کالا می‌باشد را برای تصویب به هیات وزیران پیشنهاد نماید.

تبصره ۱: وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری بورس کالا تا پایان اردیبهشت ماه هر سال نسبت به تهیه فهرست محصولات کشاورزی قابل معامله در بورس کالا اقدام نماید.

تبصره ۲: مرجع تعیین کیفیت و درجه‌بندی محصولات موضوع این آیین‌نامه، بورس کالا با همکاری وزارت جهاد کشاورزی می‌باشد.

تبصره ۳: اعمال سیاست خرید تضمینی برای آن دسته از کالاهای کشاورزی که مشمول فهرست کالاهای قیمت تضمینی می‌شوند، ممنوع است.

تبصره ۴: آن دسته از کالاهای مشمول خرید قیمت تضمینی که توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت مشمول خرید تضمینی می‌شود، از شمول این تصویب‌نامه خارج است.

ماده ۳: معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور مکلف است بنا به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی، میزان مابه‌التفاوت قیمت تضمینی با قیمت تابلوی بورس به تفکیک محصولات منتخب را در بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

ماده ۴: عرضه محصولات کشاورزی در بورس کالا منوط به ارایه تاییدیه سازمان جهاد کشاورزی استان برای تولیدکنندگان حقیقی کشاورزی و مصوبه مجمع عمومی مربوط به تفکیک نوع محصول و نیز مجوز وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جهاد کشاورزی استان) برای تشکیل‌های بخش کشاورزی است.

ماده ۵: وزارت جهاد کشاورزی موظف است پس از دریافت فهرست قطعی معاملات از بورس کالا ظرف دو هفته نسبت به پرداخت مابه‌التفاوت قیمت تابلو بورس و قیمت تضمینی اعلام‌شده از سوی هیات وزیران اقدام نماید.



شنبه‌های آموزشی

۷ فروردین ۱۴۰۰

27 March 2021

۱۳ شعبان ۱۴۴۲

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

آیین نامه اجرایی بند (ب) ماده (۱۲) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۱ - اصطلاحات زیر در این آیین نامه در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف- قانون: قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹

ب- منابع طبیعی: عرصه و اعیانی جنگلها، مراتع، بی‌شبه‌های طبیعی، اراضی جنگلی، چمن‌زارها، بوته‌زارها، نیزارها، اراضی مستحدث، اراضی ساحلی، آبراهه‌ها، اراضی موات، اراضی دولتی، کویرها، شنزارها، اراضی بیابانی و سایر منابعی که توسط وزارت جهاد کشاورزی ایجاد شده یا خواهد شد مانند جنگلهای دست کاشت، جنگلها و مراتعی که در اجرای وظایف سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور برای احیاء و اصلاح و تبدیل منابع ایجاد می‌شود، پارک‌های آبخیز، حوزه‌های آبخیز، پارک‌های جنگلی، نهالستان‌ها و ایستگاه تولید بذر و نهال که جملگی جزء اموال عمومی (انفال) محسوب می‌شوند.

ج- تخریب: هرگونه دخالت در عرصه و اعیانی منابع طبیعی بطور مستقیم و غیرمستقیم که باعث بروز خسارت و یا سبب برهم خوردن تعادل و تغییر در اجزای زیست بوم شود.

د- احیا و بازسازی منابع طبیعی: اقداماتی که در قالب طرحها و پروژه‌های مرتبط، برای بازگرداندن شرایط قبل از تخریب (شرایط اولیه) انجام می‌شود.

ماده ۲ - دستگاههای مجری مکلفند نقشه پروژه‌های اجرایی مصوب خود را به منظور برآورد خسارات احتمالی در اختیار وزارت جهاد کشاورزی قرار دهند. وزارت جهاد کشاورزی ظرف سه ماه پس از دریافت نقشه‌های یاد شده، هزینه‌های احیاء و بازسازی و میزان خسارت وارده را تعیین و به دستگاه مجری اعلام می‌نماید.

ماده ۳ - محاسبه خسارت‌های وارده به عرصه‌های موضوع بند (ب) ماده (۱) بر مبنای آخرین فهرست بهای واحد پایه آبخیزداری و منابع طبیعی ابلاغی معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور، با توجه به شاخصهای زیر و در قالب جداول پیوست که به مهر "دفتر هیئت دولت" تأیید شده است، انجام می‌شود.

۱- تعداد کل نهال‌ها، بوته‌ها، درختان و درختچه‌ها به صورت طبیعی و دست کاشت

۲- مساحت پوششهای علفی و یا چمنزارها (متر مربع)

۳- حجم خاک جا به جا شده به متر مکعب

۴- هزینه کاشت، نگهداری و مراقبت معادل سن نهال، بوته‌ها، درختان و درختچه‌ها به صورت طبیعی و دست کاشت

۵- ضریب ارزش جنگل و عرصه و اعیانی منابع طبیعی.

ماده ۴ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است همه ساله میزان خسارات موضوع این تصویب نامه را با هماهنگی دستگاههای اجرایی مربوط جهت درج در لایحه بودجه سنواتی به معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور پیشنهاد نماید. معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور ردیف متمرکزی را برای این منظور در لایحه بودجه سالانه پیش بینی و در چارچوب موافقتنامه با وزارت جهاد کشاورزی برای مصارف تعیین شده در ماده (۱۳) قانون اختصاص می‌دهد.

تبصره - وزارت جهاد کشاورزی مکلف است اعتبارات ناشی از اخذ خسارات اجرای طرحهای عمومی، عمرانی و توسعه ای در مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست را صرفاً در چارچوب عملیات موضوع ماده (۱۳) قانون و با نظر سازمان حفاظت محیط زیست در مناطق یاد شده هزینه نماید.



شنبه‌های آموزشی

۷ فروردین ۱۴۰۰

27 March 2021

۱۳ شعبان ۱۴۴۲

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

آیین نامه اجرایی بند (ب) ماده (۱۲) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۱ - اصطلاحات زیر در این آیین نامه در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف- قانون: قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹

ب- منابع طبیعی: عرصه و اعیانی جنگلها، مراتع، بی‌شبه‌های طبیعی، اراضی جنگلی، چمن‌زارها، بوته‌زارها، نیزارها، اراضی مستحدث، اراضی ساحلی، آبراهه‌ها، اراضی موات، اراضی دولتی، کویرها، شنزارها، اراضی بیابانی و سایر منابعی که توسط وزارت جهاد کشاورزی ایجاد شده یا خواهد شد مانند جنگلهای دست‌کاشت، جنگلها و مراتعی که در اجرای وظایف سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور برای احیاء و اصلاح و تبدیل منابع ایجاد می‌شود، پارک‌های آبخیز، حوزه‌های آبخیز، پارک‌های جنگلی، نهالستان‌ها و ایستگاه تولید بذر و نهال که جملگی جزء اموال عمومی (انفال) محسوب می‌شوند.

ج- تخریب: هرگونه دخالت در عرصه و اعیانی منابع طبیعی بطور مستقیم و غیرمستقیم که باعث بروز خسارت و یا سبب برهم خوردن تعادل و تغییر در اجزای زیست‌بوم شود.

د- احیا و بازسازی منابع طبیعی: اقداماتی که در قالب طرحها و پروژه‌های مرتبط، برای بازگرداندن شرایط قبل از تخریب (شرایط اولیه) انجام می‌شود.

ماده ۲ - دستگاههای مجری مکلفند نقشه پروژه‌های اجرایی مصوب خود را به منظور برآورد خسارات احتمالی در اختیار وزارت جهاد کشاورزی قرار دهند. وزارت جهاد کشاورزی ظرف سه ماه پس از دریافت نقشه‌های یاد شده، هزینه‌های احیاء و بازسازی و میزان خسارت وارده را تعیین و به دستگاه مجری اعلام می‌نماید.

ماده ۳ - محاسبه خسارت‌های وارده به عرصه‌های موضوع بند (ب) ماده (۱) بر مبنای آخرین فهرست بهای واحد پایه آبخیزداری و منابع طبیعی ابلاغی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور، با توجه به شاخصهای زیر و در قالب جداول پیوست که به مهر "دفتر هیئت دولت" تأیید شده است، انجام می‌شود.

۱- تعداد کل نهال‌ها، بوته‌ها، درختان و درختچه‌ها به صورت طبیعی و دست‌کاشت

۲- مساحت پوششهای علفی و یا چمنزارها (متر مربع)

۳- حجم خاک جا به جا شده به متر مکعب

۴- هزینه کاشت، نگهداری و مراقبت معادل سن نهال، بوته‌ها، درختان و درختچه‌ها به صورت طبیعی و دست‌کاشت

۵- ضریب ارزش جنگل و عرصه و اعیانی منابع طبیعی.

ماده ۴ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است همه ساله میزان خسارات موضوع این تصویب‌نامه را با هماهنگی دستگاههای اجرایی مربوط جهت درج در لایحه بودجه سنواتی به معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور پیشنهاد نماید. معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور ردیف متمرکزی را برای این منظور در لایحه بودجه سالانه پیش‌بینی و در چارچوب موافقت‌نامه با وزارت جهاد کشاورزی برای مصارف تعیین شده در ماده (۱۳) قانون اختصاص می‌دهد.

تبصره - وزارت جهاد کشاورزی مکلف است اعتبارات ناشی از اخذ خسارات اجرای طرحهای عمومی، عمرانی و توسعه‌ای در مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست را صرفاً در چارچوب عملیات موضوع ماده (۱۳) قانون و با نظر سازمان حفاظت محیط زیست در مناطق یاد شده هزینه نماید.



شنبه‌های آموزشی

۱۴ فروردین ۱۴۰۰

3 April 2021

۲۰ شعبان ۱۴۴۲

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

آیین نامه اجرایی ماده (۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۱- در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند :

الف- قانون: قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی .

ب- سازمان نظام مهندسی: سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی جمهوری اسلامی ایران .

پ- سازمان نظام دامپزشکی: سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران .

ت - بهره‌بردار: شخص حقیقی یا حقوقی دارای پروانه یا مجوز یا هرگونه مدرک قانونی برای فعالیت تولیدی در یکی از بخش‌های کشاورزی و منابع طبیعی .

ث - دانش‌آموختگان: دانش‌آموختگان رشته‌های تخصصی کشاورزی، منابع طبیعی، دامپزشکی و محیط زیست که دانشنامه آنها مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بوده و صلاحیت حرفه‌ای آنها به تأیید سازمان‌های نظام مهندسی و نظام دامپزشکی رسیده باشد .

ماده ۲- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است حمایت‌های قانونی، اعطای تسهیلات و مشوق‌های مورد نظر قانون و سهم برخورداری هر یک از زیربخش‌های کشاورزی و منابع طبیعی از آنها را سالانه تا پایان مرداد ماه تعیین و علاوه بر ارسال به مراجع ذیربط، اعلام عمومی نماید .

ماده ۳- بهره‌برداران برای استفاده از تسهیلات ماده (۳) (قانون با رعایت مفاد مواد (۳۱) و (۳۲) قانون، به ترتیب زیر در اولویت قرار می‌گیرند :

الف- بهره‌بردارانی که در مجموعه خود از دانش‌آموختگان به صورت تمام وقت استفاده می‌کنند .

ب- بهره‌بردارانی که کل فرایند فعالیت خود را تحت نظارت مراکز موضوع ماده (۲) قانون انجام می‌دهند .

پ- بهره‌بردارانی که بخشی از فرایند فعالیت خود را تحت نظارت مراکز موضوع ماده (۲) قانون انجام می‌دهند .

ماده ۴ - برخورداری از حمایت‌های موضوع این آیین نامه منوط به وجود مدارک مثبت مبنی بر استفاده مستمر از دانش‌آموختگان و یا قرارداد منعقد با دانش‌آموختگان و یا مراکز موضوع ماده (۲) قانون می‌باشد .

تبصره ۱ - سازمان‌های نظام مهندسی و نظام دامپزشکی موظفند به منظور نظارت، پایش و تأیید صلاحیت برخورداری بهره‌برداران از حمایت‌های موضوع این آیین نامه، نسبت به ایجاد و راه اندازی یک سامانه نرم افزاری برخط برای ثبت مستندات این ماده اقدام نمایند .

تبصره ۲ - سازمان‌های نظام دامپزشکی و نظام مهندسی موظفند ظرف یک ماه نسبت به بررسی و ارزیابی مستندات ثبت شده در سامانه فوق اقدام و در صورت تأیید، نسبت به اعلام احراز صلاحیت بهره‌برداران به مراجع اعطاکنده حمایت‌های موضوع این آیین نامه اقدام نمایند .

ماده ۵ - وزارت جهاد کشاورزی مکلف است گزارش عملکرد اجرای این آیین نامه و کلیه فعالیت‌های انجام گرفته در زمینه اعطای حمایت‌های قانونی، تسهیلات و مشوق‌ها را پس از اخذ گزارش از مراجع اعطاکنده حمایت‌ها و سازمان‌های نظام دامپزشکی و نظام مهندسی به صورت سالیانه تهیه و به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور ارائه کند .



شنبه‌های آموزشی

۱۴ فروردین ۱۴۰۰

3 April 2021

۲۰ شعبان ۱۴۴۲

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

آیین نامه اجرایی ماده (۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۱- در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند :

الف- قانون: قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی .

ب- سازمان نظام مهندسی: سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی جمهوری اسلامی ایران .

پ- سازمان نظام دامپزشکی: سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران .

ت - بهره‌بردار: شخص حقیقی یا حقوقی دارای پروانه یا مجوز یا هرگونه مدرک قانونی برای فعالیت تولیدی در یکی از بخش‌های کشاورزی و منابع طبیعی .

ث - دانش‌آموختگان: دانش‌آموختگان رشته‌های تخصصی کشاورزی، منابع طبیعی، دامپزشکی و محیط زیست که دانشنامه آنها مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بوده و صلاحیت حرفه‌ای آنها به تأیید سازمان‌های نظام مهندسی و نظام دامپزشکی رسیده باشد .

ماده ۲- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است حمایت‌های قانونی، اعطای تسهیلات و مشوق‌های مورد نظر قانون و سهم برخورداری هر یک از زیربخش‌های کشاورزی و منابع طبیعی از آنها را سالانه تا پایان مرداد ماه تعیین و علاوه بر ارسال به مراجع ذیربط، اعلام عمومی نماید .

ماده ۳- بهره‌برداران برای استفاده از تسهیلات ماده (۳) (قانون با رعایت مفاد مواد (۳۱) و (۳۲) قانون، به ترتیب زیر در اولویت قرار می‌گیرند :

الف- بهره‌بردارانی که در مجموعه خود از دانش‌آموختگان به صورت تمام وقت استفاده می‌کنند .

ب- بهره‌بردارانی که کل فرایند فعالیت خود را تحت نظارت مراکز موضوع ماده (۲) قانون انجام می‌دهند .

پ- بهره‌بردارانی که بخشی از فرایند فعالیت خود را تحت نظارت مراکز موضوع ماده (۲) قانون انجام می‌دهند .

ماده ۴ - برخورداری از حمایت‌های موضوع این آیین نامه منوط به وجود مدارک مثبت مبنی بر استفاده مستمر از دانش‌آموختگان و یا قرارداد منعقد با دانش‌آموختگان و یا مراکز موضوع ماده (۲) قانون می‌باشد .

تبصره ۱ - سازمان‌های نظام مهندسی و نظام دامپزشکی موظفند به منظور نظارت، پایش و تأیید صلاحیت برخورداری بهره‌برداران از حمایت‌های موضوع این آیین نامه، نسبت به ایجاد و راه اندازی یک سامانه نرم افزاری برخط برای ثبت مستندات این ماده اقدام نمایند .

تبصره ۲ - سازمان‌های نظام دامپزشکی و نظام مهندسی موظفند ظرف یک ماه نسبت به بررسی و ارزیابی مستندات ثبت شده در سامانه فوق اقدام و در صورت تأیید، نسبت به اعلام احراز صلاحیت بهره‌برداران به مراجع اعطاکنده حمایت‌های موضوع این آیین نامه اقدام نمایند .

ماده ۵ - وزارت جهاد کشاورزی مکلف است گزارش عملکرد اجرای این آیین نامه و کلیه فعالیت‌های انجام گرفته در زمینه اعطای حمایت‌های قانونی، تسهیلات و مشوق‌ها را پس از اخذ گزارش از مراجع اعطاکنده حمایت‌ها و سازمان‌های نظام دامپزشکی و نظام مهندسی به صورت سالیانه تهیه و به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور ارائه کند .



شنبه‌های آموزشی

۲۱ فروردین ۱۴۰۰

10 April 2021

۲۷ شعبان ۱۴۴۲

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

آیین نامه اجرایی ماده (۱۸) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۱- در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند.

الف- مخاطب: فعالان بخش کشاورزی و منابع طبیعی و عشایری.

ب- بخش کشاورزی و منابع طبیعی: حوزه‌های مختلف مرتبط با امور آب و خاک، جنگل، مرتع، بیابان، آبخیزداری، زراعت، باغبانی، امور دام، دامپزشکی، حفظ نباتات، گیاه پزشکی، شیلات، عشایر، تعاون ورستایی و صنایع بخش کشاورزی، ترویج، آموزش و تحقیقات بخش کشاورزی و منابع طبیعی و سایر حوزه‌های مرتبط.

ج- برنامه: برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی مرتبط با این آیین نامه.

د- وزارت: وزارت جهاد کشاورزی.

ه- سازمان: سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران.

و- گروه: گروه دانش ترویج و توسعه بخش کشاورزی و منابع طبیعی.

ز- کارگروه: کارگروه سیاستگذاری و تعیین محتوا به ریاست معاون ریزی و نظارت سازمان و عضویت معاونین سیاسی و امور استانهای سازمان و سه نفر از معاونین وزارت به انتخاب وزیر جهاد کشاورزی، معاون آب و آبیاری وزارت نیرو، معاون ذیربط سازمان حفاظت محیط زیست و رئیس سازمان هواشناسی کشور به منظور سیاستگذاری و تعیین اولویتهای و ارزیابی فعالیتهای انجام شده و نظارت کلان بر حسن اجرای امور.

ماده ۲- سازمان علاوه بر برنامه‌های رادیو و تلویزیونی گروه جهاد با تشکیل گروه نسبت به طراحی، برنامه ریزی، تولید و پخش برنامه‌های متناسب با مأموریت‌های هر شبکه اقدام نماید به نحوی که هر یک از شبکه‌های ملی و استانی رادیو و تلویزیون، حداقل (۴) روز در هفته و حداقل (۶۰) دقیقه در هر شبانه روز، با ویژگی‌های زیر تولید و پخش نمایند:

الف- متناسب با ویژگی‌های هر شبکه رادیویی و تلویزیونی، موضوعات و مخاطبین مورد نظر، تقویم زراعی و فعالیت‌های جاری بخش کشاورزی و منابع طبیعی در ساختارهای مختلف از قبیل نمایشی، مستند، گزارش، مسابقه، ترکیبی و خبر تولید و در زمان مناسب از نظر پرمخاطب بودن همان شبکه پخش گردد.

ب- با نظر کارگروه در قالب اخبار، مباحث آموزشی- ترویجی ارایه روش‌های علمی در راستای افزایش بهره‌وری تولید، انتقال یافته‌های تحقیقاتی، معرفی الگوهای موفق، تبیین قوانین و مقررات بخش‌های کشاورزی و منابع طبیعی و عشایری، ارتقای پنداره شغلی و اجتماعی کشاورزان، دامداران، مرتعداران، جنگل‌نشینان، عشایر و خانواده‌های روستایی، رفع موانع تولید و کسب و کار به منظور ارتقای منزلت اجتماعی، دانش و توانمندی‌های فعالان بخش کشاورزی و منابع طبیعی و عشایری و همچنین تقویت انگیزه تعاونی‌های تولید، توزیع و حذف واسطه‌ها و تحول در زیر ساخت‌ها و بسترهای فعالیت در اختیار مخاطبان قرار گیرد.

تبصره: در مواقع اضطراری و وقوع بحران در بخش کشاورزی و منابع طبیعی و نیاز به اطلاع رسانی سریع بر اساس اعلام سازمان مدیریت بحران کشور حداقل بیست درصد از حجم برنامه‌های مقرر در توافق نامه فی مابین وزارت و سازمان، به برنامه‌های ویژه بحران اختصاص می‌یابد تا متناسب با گستردگی بحران در سطوح ملی و استانی برنامه‌سازی و اطلاع رسانی شود.

ماده ۳- اعتبارات مورد نیاز برای اجرای این آیین نامه از محل منابع پیش بینی شده در تبصره (۳) ماده (۱۸) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی و بر مبنای موافقتنامه متبادله بین سازمان و وزارت با معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور تامین می‌شود.

ماده ۴- گزارش ارزیابی عملکرد اجرای این آیین نامه هر سال به صورت مشترک توسط وزارت و سازمان به هیئت وزیران ارایه می‌شود.



شنبه‌های آموزشی

۲۸ فروردین ۱۴۰۰

17 April 2021

۴ رمضان ۱۴۴۲

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

آموزه‌های منابع طبیعی پایدار

شماره ۳۶

آیین نامه اجرایی نحوه رتبه بندی مراکز موضوع تبصره (۶) ماده (۲)

قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۱- اصطلاحات زیر در این آیین نامه در معانی مشروح مربوط به کار می روند :

الف - سازمان: سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی یا سازمان نظام دامپزشکی (حسب مورد).

ب - مراکز: درمانگاه ها (کلینیک ها)، مجتمع های درمانی (پلی کلینیک ها)، آزمایشگاه ها، داروخانه ها، بیمارستان های دامی، مراکز تلقیح مصنوعی و مایه کوبی و شرکت های مهندسی و خدمات مشاوره فنی - اجرایی - مدیریتی - مالی و بیمه - اقتصادی - بازرگانی و کشاورزی.

پ - هیئت عالی: هیئت عالی رتبه بندی.

ت - رتبه: شاخص توان فنی و اجرایی هر یک از مراکز. ث - تعداد کار مجاز: حداکثر تعداد کاری که می توان به صورت همزمان به دارنده رتبه از هر تخصص ارجاع نمود .

ماده ۲- به منظور رتبه بندی مراکز، در هر استان کمیته رتبه بندی با ترکیب زیر تشکیل می گردد و تصمیمات آن با اکثریت سه رأی لازم الاجرا است:

۱- رئیس سازمان مربوط استان (رئیس) ۲- معاون ذی ربط سازمان مربوط استان (دبیر) ۳- یک نفر کارشناس خبره در رشته های مربوط به انتخاب استاندار ۴- یک نفر کارشناس خبره در رشته های مربوط به انتخاب رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان. ۵ - یک نفر کارشناس خبره در رشته های مربوط به انتخاب شورای سازمان نظام استان.

ماده ۳- وظایف کمیته رتبه بندی استان به شرح زیر است:

۱- بررسی درخواست متقاضیان و رتبه بندی آنها با رعایت مفاد این آیین نامه و شیوه نامه های مصوب هیئت عالی ۲- ارائه پیشنهادات اصلاحی در رابطه با رتبه بندی مراکز به هیئت عالی ۳- به هنگام رسانی مستمر و ارائه فهرست موارد زیر برای اطلاع عموم:

الف - خدمات مربوط به هر یک از تخصصها. ب - نام و مشخصات هر یک از مراکز ذیصلاح به تفکیک حوزه فعالیت. پ - تخصص، رتبه و تعداد کار مجاز برای هر مرکز

ماده ۴- هیئت عالی با ترکیب زیر تشکیل می شود و تصمیمات آن با حداقل چهار رأی موافق لازم الاجرا می باشد:

۱- وزیر جهاد کشاورزی یا یکی از معاونین ایشان به انتخاب وزیر (رئیس). ۲- رئیس سازمان مربوط. ۳- معاون ذی ربط رئیس سازمان مرکزی نظام مربوط (دبیر). ۴- معاون ذی ربط معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور. ۵ - دو نفر کارشناس صاحب نظر با حداقل (۱۰) سال سابقه پژوهشی، مطالعاتی یا اجرایی مربوط به انتخاب وزیر جهاد کشاورزی.

ماده ۵ - وظایف هیئت عالی به شرح زیر است:



شنبه‌های آموزشی

۲۸ فروردین ۱۴۰۰

17 April 2021

۴ رمضان ۱۴۴۲

۱- بررسی و تأیید رتبه بندی مراکز برای کسب دو رده نهایی پس از تصویب کمیته رتبه بندی استان. ۲- بررسی و تصویب شیوه نامه های رتبه بندی به تفکیک نوع مراکز. ۳- بررسی و تدوین ضوابط در خصوص نحوه نظارت و ارزیابی فعالیتهای اعضای رتبه بندی شده سازمان. ۴- بررسی و تدوین ضوابط نحوه جلوگیری از مداخله اشخاص فاقد صلاحیت در امور فنی فعالیتهای بخش کشاورزی. ۵- نظارت بر کمیته رتبه بندی استان. تبصره - شیوه نامه های رتبه بندی مربوط ظرف سه ماه، پس از ابلاغ این آیین نامه، توسط سازمان مرکزی ذی ربط تدوین و با تصویب هیئت عالی ابلاغ می گردد.

ماده ۶- سازمان استان موظف است عملکرد مراکز رتبه بندی شده را به صورت دوره ای (حداقل هر دو سال یکبار) مورد ارزیابی قرار داده و نتیجه آن را به کمیته رتبه بندی استان منعکس نماید تا در تمدید مجوزهای ارایه خدمات مربوط ملاک عمل قرار دهد.

ماده ۷- دستگاه های اجرایی موظفند قبل از انعقاد قرارداد و ارجاع کار به مراکز، سقف مجاز و ظرفیتهای خالی را از سازمان ذی ربط استان استعلام نموده و ضمن اقدام براساس آن، نتیجه را به سازمان اعلام نمایند.

ماده ۸- مراکز رتبه بندی شده قبل از ابلاغ این آیین نامه مکلفند ظرف یک سال از تاریخ ابلاغ این آیین نامه نسبت به تطبیق وضعیت خود اقدام نمایند.

ماده ۹- مقررات این آیین نامه شامل انجام پروژه های دولتی مربوط توسط مراکز در داخل و خارج از کشور می باشد .

ماده ۲- به منظور :

الف - ارائه مشاوره فنی، اجرایی، ترویجی و مدیریتی برای بهبود شرایط و افزایش کمی و کیفی محصولات، اصلاح و بهبود شیوه های مصرف عوامل تولید و نهاده ها در محصولات و تولیدات کشاورزی و منابع طبیعی؛

ب - انجام فعالیت های مهندسی و تأمین زمینه های افزایش ارزش افزوده و ارتقاء بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی؛

ج - تشخیص و درمان آفات و بیماری های گیاهی و دامی

سازمان های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران موظفند حسب مورد و متناسب با استعدادها و شرایط بخش کشاورزی و منابع طبیعی هر منطقه و در قالب سیاست ها و ضوابط حاکمیتی اعلامی از سوی وزارت جهاد کشاورزی و سازمان های حاکمیتی تابعه آن، مجوز تأسیس درمانگاه ها (کلینیک ها)، مجتمع های درمانی (پلی کلینیک ها)، آزمایشگاه ها، داروخانه ها، بیمارستانهای دامی، مراکز تلقیح مصنوعی و مایه کوبی و شرکت های مهندسی و خدمات مشاوره فنی - اجرایی - مدیریتی - مالی و بیمه - اقتصادی - بازرگانی و کشاورزی را صادر و نظارت نمایند .

نظارت بر انطباق عملکرد مراکز فوق الذکر بر سیاست های حاکمیتی اعلامی، بر عهده وزارت جهاد کشاورزی و سازمان ها و مؤسسات حاکمیتی تحت پوشش این وزارتخانه (حسب مورد) می باشد .

تبصره ۶ - در انعقاد قرارداد و ارجاع کارهای دولتی به مراکز موضوع این ماده، رتبه بندی سازمان های نظام مهندسی و دامپزشکی ملاک عمل می باشد. آیین نامه اجرایی نحوه رتبه بندی این مراکز، حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی و با هماهنگی سازمان های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون های کشاورزی اتاق های بازرگانی، صنایع و معادن و تعاون، به تصویب هیأت وزیران می رسد .



شنبه‌های آموزشی

۴ اردیبهشت ۱۴۰۰

24 April 2021

۱۱ رمضان ۱۴۴۲

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

آیین نامه اجرایی ماده (۸) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (بخش اول)

ماده ۱- در این آیین نامه اصطلاحات زیر دارای معانی مشروح زیر است :

الف - قانون: قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹-

ب - حریم شهرها، شهرک‌ها و شهرهای جدید: مطابق تعاریف مندرج در قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها - مصوب ۱۳۸۴-

پ - بهره‌برداری همگن: فعالیت‌هایی نظیر طبیعت گردی، توسعه کشت گیاهان صنعتی و دارویی و پروژه‌های شیلاتی و فضای سبز اعم از زراعت چوب، جنگل کاری، آبخیزداری، پارک‌های جنگلی، درخت کاری مثمر و غیرمثمر .

ت - قرارداد بهره‌برداری: قرارداد فی مابین وزارت جهاد کشاورزی و اشخاص حقیقی و حقوقی (مجری) که در اجرای ماده (۸) قانون و این آیین نامه منعقد می‌شود .

ث - وجه قابل پرداخت بابت حق بهره‌برداری یا حق انتفاع: وجوهی که براساس مزایده با قیمت پایه توسط کارشناس رسمی دادگستری، متناسب با نوع طرح، برای سال اول تعیین می‌گردد و برای سال‌های بعد براساس نرخ تورم سالانه اعلام شده از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعدیل و تعیین می‌گردد .

ج - عرصه‌های مستعد: عرصه‌هایی از منابع ملی شده و اراضی دولتی واقع در حریم شهرها، شهرک‌ها و شهرهای جدید از مبدا شروع حریم که برای اجرای طرح‌های موضوع ماده (۸) قانون قابلیت داشته و مطابق ماده (۵) این آیین نامه، استعدادیابی، مکان‌یابی و کاربری آنها پس از تهیه نقشه تصویب می‌گردد .

ماده ۲- مصادیق طرح‌های موضوع ماده (۸) قانون و نحوه تصویب و اجرای طرح‌ها با رعایت سایر قوانین و مقررات مربوط به ترتیب زیر خواهد بود :

الف - طرح‌های مدیریت منابع طبیعی و آبخیزداری شامل زراعت چوب، درختکاری مثمر و غیرمثمر، گیاهان صنعتی و دارویی در طرح‌های مدیریت منابع طبیعی، جنگل کاری، آبخیزداری، پارک‌های جنگلی و فعالیت‌های طبیعت گردی از طریق وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) .

ب - طرح‌های کشاورزی نظیر پروژه‌های کاشت گیاهان دارویی و صنعتی و طرح‌های درختکاری مثمر و متناسب با موضوع ماده (۸) قانون از طریق وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور اراضی کشور) .

تبصره - هرگونه واگذاری موضوع این آیین نامه صرفاً در قالب حق بهره‌برداری و حق انتفاع (حق استفاده) و زمان بندی متناسب با نوع بهره‌برداری خواهد بود و انتقال مالکیت در این اراضی مطلقاً ممنوع می‌باشد.



شنبه‌های آموزشی

۴ اردیبهشت ۱۴۰۰

24 April 2021

۱۱ رمضان ۱۴۴۲

ماده ۳- وزارت جهاد کشاورزی مجاز است حق بهره برداری و یا حق انتفاع از عرصه های مستعد موضوع این آیین نامه واقع در حریم شهرها که به موجب اسناد مالکیت صادره، نمایندگی آن به نام وزارت مذکور و سازمان های تابعه می باشد را برای طرح های موضوع ماده (۸) قانون با رعایت مفاد این آیین نامه واگذار نماید .

تبصره - آن دسته از عرصه های مستعد موضوع ماده (۵) این آیین نامه واقع در حریم شهرها که اسناد مالکیت آنها به نام وزارت راه و شهرسازی صادر شده باشد، با درخواست وزارت جهاد کشاورزی و موافقت وزارت راه و شهرسازی برای اجرای طرح های موضوع این آیین نامه به وزارت جهاد کشاورزی واگذار می شود .

ماده ۴- عرصه جنگل ها و بیشه های طبیعی، نهالستان های عمومی، پارک های جنگلی و جنگل های دست کاشت، ایستگاه های تحقیقاتی و تولید بذر و نهال و اعیانی های متناسب و موجود در عرصه های مستعد مذکور که قبلاً اسناد مالکیت آنها به نام دولت با نمایندگی وزارت جهاد کشاورزی یا سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور صادر گردیده است، مادامی که برای کاربری های فوق مورد استفاده قرار می گیرد، نمایندگی آن با کلیه وظایف و اختیارات به عهده وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) می باشد .

ماده ۵- بررسی، مطالعه، مکان یابی و استعدادیابی عرصه های مستعد برای طرح های موضوع ماده (۸) قانون در هر استان توسط کارگروهی با مسؤولیت معاون هماهنگی عمرانی استاندار و دبیری رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان و با عضویت مدیران کل راه و شهرسازی، آب منطقه ای، حفاظت محیط زیست، منابع طبیعی و آبخیزداری و مدیر امور اراضی صورت می پذیرد. وزارت جهاد کشاورزی عرصه های پیشنهادی کارگروه را برای سیر مراحل قانونی تصویب به دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران ارسال می نماید .

تبصره ۱- دبیرخانه کارگروه در سازمان جهاد کشاورزی استان مستقر خواهد بود .

تبصره ۲- پس از ابلاغ کاربری های مصوب توسط شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، مدیریت امور اراضی و اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان حسب مورد موظفند نسبت به محاسبه قیمت پایه با استفاده از نظر کارشناس رسمی دادگستری برای مزایده و انعقاد قرارداد بهره برداری اقدام نماید .

ماده ۸ - به منظور حفاظت از منابع ملی شده و اراضی دولتی واقع در حریم شهرها، شهرک ها و شهرهای جدید (از مبدأ شروع حریم) و جلوگیری از تجاوز به این عرصه ها و توسعه فضای سبز اعم از زراعت چوب، جنگل کاری آبخیزداری، پارک های جنگلی، درختکاری متمر و غیرمتمر و همچنین بهره برداری های همگن دیگر نظیر فعالیت های طبیعت گردی، توسعه کشت گیاهان دارویی و صنعتی و پروژه های شیلاتی، دولت مکلف است با حفظ مالکیت دولت، حق بهره برداری و یا حق انتفاع از عرصه های مستعد مذکور را در قالب طرح های مصوب در اختیار متقاضیان واجد شرایط قرار دهد .



شنبه‌های آموزشی

۴ اردیبهشت ۱۴۰۰

24 April 2021

۱۱ رمضان ۱۴۴۲

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

آموزه‌های منابع طبیعی پایدار

شماره ۳۷

آیین نامه اجرایی ماده (۸) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (بخش اول)

ماده ۱- در این آیین نامه اصطلاحات زیر دارای معانی مشروح زیر است :

الف - قانون: قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹-

ب - حریم شهرها، شهرک‌ها و شهرهای جدید: مطابق تعاریف مندرج در قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها - مصوب ۱۳۸۴-

پ - بهره‌برداری همگن: فعالیت‌هایی نظیر طبیعت گردی، توسعه کشت گیاهان صنعتی و دارویی و پروژه‌های شیلاتی و فضای سبز اعم از زراعت چوب، جنگل کاری، آبخیزداری، پارک‌های جنگلی، درخت کاری مثمر و غیرمثمر .

ت - قرارداد بهره‌برداری: قرارداد فی مابین وزارت جهاد کشاورزی و اشخاص حقیقی و حقوقی (مجری) که در اجرای ماده (۸) قانون و این آیین نامه منعقد می‌شود .

ث - وجه قابل پرداخت بابت حق بهره‌برداری یا حق انتفاع: وجوهی که براساس مزایده با قیمت پایه توسط کارشناس رسمی دادگستری، متناسب با نوع طرح، برای سال اول تعیین می‌گردد و برای سال‌های بعد براساس نرخ تورم سالانه اعلام شده از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعدیل و تعیین می‌گردد .

ج - عرصه‌های مستعد: عرصه‌هایی از منابع ملی شده و اراضی دولتی واقع در حریم شهرها، شهرک‌ها و شهرهای جدید از مبدا شروع حریم که برای اجرای طرح‌های موضوع ماده (۸) قانون قابلیت داشته و مطابق ماده (۵) این آیین نامه، استعدادیابی، مکان‌یابی و کاربری آنها پس از تهیه نقشه تصویب می‌گردد .

ماده ۲- مصادیق طرح‌های موضوع ماده (۸) قانون و نحوه تصویب و اجرای طرح‌ها با رعایت سایر قوانین و مقررات مربوط به ترتیب زیر خواهد بود :

الف - طرح‌های مدیریت منابع طبیعی و آبخیزداری شامل زراعت چوب، درختکاری مثمر و غیرمثمر، گیاهان صنعتی و دارویی در طرح‌های مدیریت منابع طبیعی، جنگل کاری، آبخیزداری، پارک‌های جنگلی و فعالیت‌های طبیعت گردی از طریق وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) .

ب - طرح‌های کشاورزی نظیر پروژه‌های کاشت گیاهان دارویی و صنعتی و طرح‌های درختکاری مثمر و متناسب با موضوع ماده (۸) قانون از طریق وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور اراضی کشور) .

تبصره - هرگونه واگذاری موضوع این آیین نامه صرفاً در قالب حق بهره‌برداری و حق انتفاع (حق استفاده) و زمان بندی متناسب با نوع بهره‌برداری خواهد بود و انتقال مالکیت در این اراضی مطلقاً ممنوع می‌باشد.



شنبه‌های آموزشی

۴ اردیبهشت ۱۴۰۰

24 April 2021

۱۱ رمضان ۱۴۴۲

ماده ۳- وزارت جهاد کشاورزی مجاز است حق بهره برداری و یا حق انتفاع از عرصه های مستعد موضوع این آیین نامه واقع در حریم شهرها که به موجب اسناد مالکیت صادره، نمایندگی آن به نام وزارت مذکور و سازمان های تابعه می باشد را برای طرح های موضوع ماده (۸) قانون با رعایت مفاد این آیین نامه واگذار نماید .

تبصره - آن دسته از عرصه های مستعد موضوع ماده (۵) این آیین نامه واقع در حریم شهرها که اسناد مالکیت آنها به نام وزارت راه و شهرسازی صادر شده باشد، با درخواست وزارت جهاد کشاورزی و موافقت وزارت راه و شهرسازی برای اجرای طرح های موضوع این آیین نامه به وزارت جهاد کشاورزی واگذار می شود .

ماده ۴- عرصه جنگل ها و بیشه های طبیعی، نهالستان های عمومی، پارک های جنگلی و جنگل های دست کاشت، ایستگاه های تحقیقاتی و تولید بذر و نهال و اعیانی های متناسب و موجود در عرصه های مستعد مذکور که قبلاً اسناد مالکیت آنها به نام دولت با نمایندگی وزارت جهاد کشاورزی یا سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور صادر گردیده است، مادامی که برای کاربری های فوق مورد استفاده قرار می گیرد، نمایندگی آن با کلیه وظایف و اختیارات به عهده وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) می باشد .

ماده ۵- بررسی، مطالعه، مکان یابی و استعدادیابی عرصه های مستعد برای طرح های موضوع ماده (۸) قانون در هر استان توسط کارگروهی با مسؤولیت معاون هماهنگی عمرانی استاندار و دبیری رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان و با عضویت مدیران کل راه و شهرسازی، آب منطقه ای، حفاظت محیط زیست، منابع طبیعی و آبخیزداری و مدیر امور اراضی صورت می پذیرد. وزارت جهاد کشاورزی عرصه های پیشنهادی کارگروه را برای سیر مراحل قانونی تصویب به دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران ارسال می نماید .

تبصره ۱- دبیرخانه کارگروه در سازمان جهاد کشاورزی استان مستقر خواهد بود .

تبصره ۲- پس از ابلاغ کاربری های مصوب توسط شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، مدیریت امور اراضی و اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان حسب مورد موظفند نسبت به محاسبه قیمت پایه با استفاده از نظر کارشناس رسمی دادگستری برای مزایده و انعقاد قرارداد بهره برداری اقدام نماید .

ماده ۸ - به منظور حفاظت از منابع ملی شده و اراضی دولتی واقع در حریم شهرها، شهرک ها و شهرهای جدید (از مبدأ شروع حریم) و جلوگیری از تجاوز به این عرصه ها و توسعه فضای سبز اعم از زراعت چوب، جنگل کاری آبخیزداری، پارک های جنگلی، درختکاری متمر و غیرمتمر و همچنین بهره برداری های همگن دیگر نظیر فعالیت های طبیعت گردی، توسعه کشت گیاهان دارویی و صنعتی و پروژه های شیلاتی، دولت مکلف است با حفظ مالکیت دولت، حق بهره برداری و یا حق انتفاع از عرصه های مستعد مذکور را در قالب طرح های مصوب در اختیار متقاضیان واجد شرایط قرار دهد .



شنبه‌های آموزشی

۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۰

1 May 2021

۱۸ رمضان ۱۴۴۲

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

آیین نامه اجرایی ماده (۸) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (بخش دوم)

ماده ۶- هرگونه واگذاری جزئی و یا کلی و یا تغییر کاربری غیرمجاز و یا تغییر در مفاد مندرج در طرح‌های مصوب موضوع ماده (۲) این آیین نامه (کلی و یا جزئی) ممنوع بوده و وزارت جهاد کشاورزی موظف است علاوه بر فسخ یک طرفه قرارداد بهره‌برداری، نسبت به اخذ خسارات وارد شده اقدام نماید.

ماده ۷- در صورت عدم پرداخت به موقع وجه حق بهره‌برداری و یا حق انتفاع سالانه از سوی مجری طرح، وزارت جهاد کشاورزی موظف است ضمن ابلاغ اخطار به مجری، در صورت امتناع مجدد وی در پایان مهلت مقرر در اخطار (حداکثر دو ماه پس از ابلاغ اخطار) نسبت به فسخ یک طرفه قرارداد بهره‌برداری اقدام نماید.

ماده ۸- وزارت جهاد کشاورزی (حسب مورد سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و سازمان امور اراضی کشور) موظف است در آگهی مزایده موضوع تبصره (۱) قانون، محل اجرای طرح، مساحت، مدت و نوع طرح، شرایط متقاضیان و همچنین قیمت پایه و شرایط پرداخت را اعلام نماید.

تبصره - برندگان مزایده موظفند موافقت‌های لازم را حسب مورد از دستگاه‌های اجرایی ذی ربط اخذ نمایند.

ماده ۹- پس از اتمام مدت قرارداد بهره‌برداری، در صورت عدم تمدید قرارداد، کلیه اعیان و مستحقات متعلق به دولت بوده و مجری مکلف است عرصه و اعیان و مستحقات مربوط را با رعایت قوانین و مقررات مربوط و براساس قرارداد به وزارت جهاد کشاورزی مسترد کند.

ماده ۱۰- در صورتی که قبل از انقضای مدت طرح، اراضی موضوع قرارداد برای اجرای طرح‌های توسعه شهری مورد نیاز باشد، وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با اعلام قبلی (حداقل یک سال) ضمن خاتمه قرارداد، نسبت به استرداد اراضی از بهره‌برداران و تحویل آن به دستگاه اجرایی متقاضی اقدام کند.

تبصره - حقوق ناشی از سرمایه‌گذاری برای اجرای مدت باقیمانده طرح مطابق نظر کارشناس رسمی دادگستری از طریق دستگاه درخواست‌کننده طرف قرارداد پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۱- در صورتی که مجریان نسبت به اجرای موضوع قرارداد براساس برنامه زمان‌بندی مصوب اقدام نکنند، وزارت جهاد کشاورزی موظف است پس از یک بار اخطار، ضمن فسخ قرارداد بهره‌برداری اراضی موضوع قرارداد را استرداد نماید.

ماده ۱۲- در صورت خاتمه قرارداد بهره‌برداری، به دلیل عدم اجرای طرح، مراتب به دفتر اسناد رسمی جهت ابطال قرارداد بهره‌برداری و مجری ابلاغ و مجری مکلف است ضمن تحویل عرصه‌های واگذاری و اعیانی نسبت به پرداخت خسارت احتمالی وارده به دولت در نتیجه عدم اجرای طرح طبق مفاد قرارداد بهره‌برداری و براساس نظریه کارشناس رسمی دادگستری اقدام کند.



شنبه‌های آموزشی

۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۰

1 May 2021

۱۸ رمضان ۱۴۴۲

ماده ۱۳- نظارت بر اجرای طرح های موضوع ماده (۲) براساس طرح مصوب به عهده کارگروه موضوع ماده (۵) این آیین نامه می باشد .

ماده ۱۴- در مورد منابع طبیعی و سایر اراضی واقع در کاربری های سبز کمربند سبز شهرها، طبق بند (ج) ماده (۱۴۷) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۹ - اقدام خواهد شد .

ماده ۱۵- شیوه نامه های اجرایی و نمونه قراردادهای بهره برداری این آیین نامه توسط نمایندگان وزارتخانه های جهاد کشاورزی و راه و شهرسازی و معاونت حقوقی رئیس جمهور، تدوین و توسط وزیر جهاد کشاورزی ابلاغ می شود .

ماده ۸- به منظور حفاظت از منابع ملی شده و اراضی دولتی واقع در حریم شهرها، شهرک ها و شهرهای جدید (از مبدأ شروع حریم) و جلوگیری از تجاوز به این عرصه ها و توسعه فضای سبز اعم از زراعت چوب، جنگل کاری آبخیزداری، پارک های جنگلی، درختکاری متمر و غیرمتمر و همچنین بهره برداری های همگن دیگر نظیر فعالیت های طبیعت گردی، توسعه کشت گیاهان دارویی و صنعتی و پروژه های شیلاتی، دولت مکلف است با حفظ مالکیت دولت، حق بهره برداری و یا حق انتفاع از عرصه های مستعد مذکور را در قالب طرح های مصوب در اختیار متقاضیان واجد شرایط قرار دهد .

کاربرد بندهای مشبک سرشاخه گیر در مدیریت سیل



بندهای مشبک سرشاخه گیر یکی از موثرترین سازه‌های مدیریت سیلاب در حوزه‌های آبخیز جنگلی شمال کشور است، که با کارکرد مناسب، نقش مطلوبی در فیلتر کردن سیلاب، کنترل مواد محموله و بار جامد همراه سیل به ویژه گندها و پایه‌های ریشه کن شده، سرشاخه درختان جنگلی و نیز ترسیب آبرفت‌ها و بار بستر مسیل‌ها دارد.

سازه‌های مشبک سرشاخه گیر با جلوگیری از انسداد معابر سیلاب و حفظ ظرفیت آبگذری پل‌ها، کانال‌ها و مسیل‌ها، عامل مهمی در کاهش خسارات سیل در پایین دست، به ویژه مسیرهای عبوری سیلاب از کانون‌های جمعیتی شهری و روستایی به شمار می‌رود،



حوزه‌های منتخب برای احداث بندهای مشبک سرشاخه گیر، از جمله مناطقی است که در سیل‌های سال‌های گذشته دچار خسارت شده و در پی بررسی و آسیب شناسی در اولویت برنامه مدیریت سیلاب در قالب طرح آبخیزداری و آبخوانداری قرار گرفته و عملیات اجرایی ساخت بندهای مشبک سرشاخه گیر در آنها انجام پذیرفته است.



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

پارک آبخیز، مدیریت منابع طبیعی و سایر رویکردها

پارک آبخیز در حقیقت نوعی پارک یا بوستان محسوب می‌شود که با بهره‌گیری از ظرفیت‌های حوزه‌های آبخیز (اعم از ویژگی‌های ژئو مورفولوژیکی، اقلیمی، زیستی، هیدرولوژیکی و غیره) طراحی می‌گردند. استفاده از مناظر طبیعی و چشم‌اندازهای آبی، همچنین نمایش عملکرد اقدامات سنتی، بومی و مدرن آبخیزداری و آبخوانداری برای تولید و مدیریت منابع آب و حفاظت خاک و منابع طبیعی، بعنوان عناصر ویژه در احداث و چیدمان فضای پارک آبخیز به کار می‌روند.



ویژگی‌های بارز اینگونه تفرجگاه‌ها، بهره‌گیری از اجرای انواع اقدامات آبخیزداری و آبخوانداری متناسب با توان و استعدادها، بالقوه شرایط طبیعی بیوم موجود (جنگلی، مرتعی، بیابانی، کوهستانی، عرصه‌های آبی و ساحلی) در جای جای کشور، با هدف مدیریت جامع و همه‌سوی می‌باشد.

اثرات اجرای این طرح را به ترتیب ذیل می‌توان خلاصه نمود:

ترویج اقدامات و اثرات عملیاتی آبخیزداری و ایخوانداری.

- تقلیل اثرات فعالیت های انسانی بر منابع طبیعی، یا فرهنگ سازی حفاظت محیط طبیعی.

- صیانت از اراضی ملی در محدوده شهرها.

- جلوگیری از بلایای طبیعی (نظیر سیل، فرسایش و...)

- کارآفرینی و بهبود شرایط اقتصادی.

- احیاء فضای سبز مشرف به شهرها.

- افزایش تعداد گردشگران و مشتاقان طبیعت.



هدف اصلی از اجرای پارک آبخیز حفظ منابع طبیعی، تقلیل اثرات منفی فعالیت های انسانی بر منابع طبیعی، در کنار تسهیلات آموزشی برای آشنایی با اقدامات سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور، همراه با استفاده های تفرجگاهی و جذب گردشگران به منظور ارتقاء دانش منابع طبیعی برشمرد.



شنبه‌های آموزشی

۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۰

15 May 2021

۳ سوال توجیهی و تحلیل دامنه کاربرد پارک آبخیز، بسیاری از رویکردهای مهم سازمان ها و ارگان هایی نظیر ستاد ملی مدیریت بحران وزارت کشور، سازمان حفاظت از محیط زیست، وزارت نیرو و ادارات آب منطقه ای، شهرداری ها و دهیاری ها، وزارت صمت، وزارت گردشگری و میراث فرهنگی، وزارت جهاد کشاورزی را می توان اشاره نمود.

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

سامانه‌های پخش سیلاب

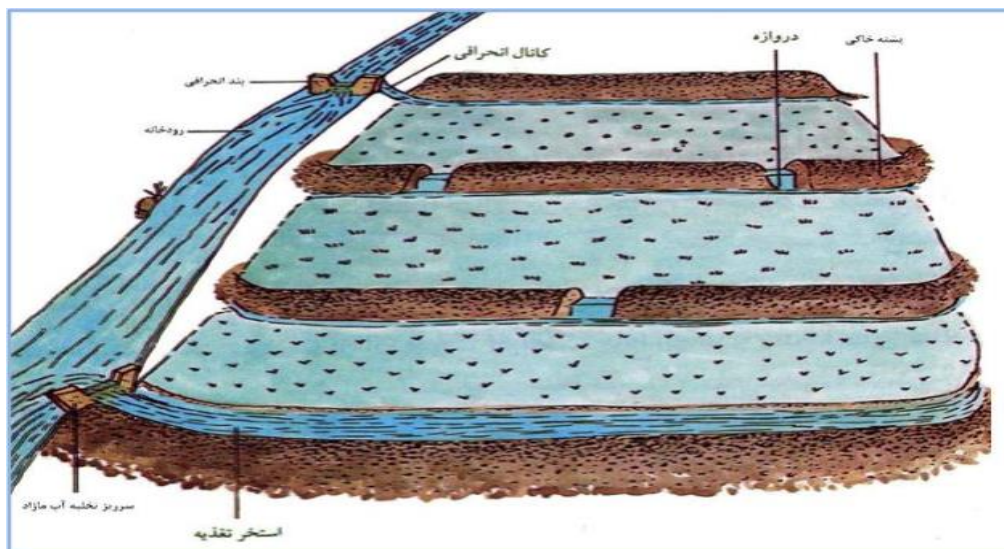
هدف اصلی از اجرای سامانه‌های پخش سیلاب، مهار سیلاب و پخش آن بوسیله مجموعه عملیات خاکی و مکانیکی در سطح زمین است، به نحوی که بتواند در افزایش نفوذ رواناب در بطن خاک و در نهایت تغذیه آبخوان‌ها، افزایش آب سبز و گسترش پوشش گیاهی و سایر موارد موثر واقع شود و مانع هرز رفتن بیهوده منابع آب گردد.



سیلابی که کارمایه ویرانگر و مواد معلق ارزنده خود را، در ابتدای عرصه پخش شده سیلاب از دست داده است، از مسیر بستر عرصه‌های میانی و پایینی پخش سیلاب به آب‌زیرزمینی می‌پیوندد.

اهداف احداث سامانه های پخش سیلاب

- مقابله با کم آبی و راهکاری برای اتصال دوره های ترسالی به دوره های خشکسالی و جبران کمبود آب.
- کنترل و مهار سریع و کم هزینه سیل در مناطق پائین دست که موجب خسارت و تلفات می گردند.
- تغذیه سفره های آب زیر زمینی در زمین های کم بازده.
- ایجاد زیست بومهای جدید و زمینهای کشاورزی تولیدی.
- کنترل بیابانها و کاهش اثرات بیابانزائی نظیر شنهای روان و ریزگردها.
- مرطوب سازی خاک، احیای پوشش گیاهی و تثبیت کانون های بحرانی گرد و غبار.
- تبدیل اراضی غیر قابل استفاده در آبرفت های درشت دانه و مخروط های افکنه به مراتع مشجر و انبوه.
- شورزدایی اراضی.
- تثبیت کانونهای گرد و غبار.
- جلوگیری از گسترش بیابان ها و اراضی بایر و بیابانی پایین دست و تبدیل آن ها به اراضی با بازده مناسب.
- فراهم نمودن بستری مناسب برای اشتغال در عرصه های جنگلی، مرتعی و کشاورزی ایجاد شده.
- افزایش تولید با فعال شدن اراضی جدید زراعی، جنگلی و مرتعی در قالب پروژه های اقتصادی.
- بهینه سازی محیط زیست با کاهش عرصه های بایر و بیابانی و ایجاد تفرجگاه.



کنترل سیلاب



هنگام بارش باران و برف، مقداری از آب جذب خاک و گیاهان می‌شود، درصدی تبخیر می‌شود و باقیمانده نیز جاری شده که رواناب نامیده می‌شود. سیلاب زمانی روی می‌دهد که خاک و گیاهان نتوانند بارش را جذب نموده و در نتیجه کانال طبیعی رودخانه کشتش گذر دهی رواناب ایجاد شده را نداشته باشد. بطور متوسط تقریباً ۳۰ درصد بارش به رواناب تبدیل می‌شود که این میزان با ذوب برف هم افزایش می‌یابد. سیلاب‌هایی که بصورت متفاوت روی می‌دهند و منطقه‌ای به نام سیلابدشت را بوجود می‌آورند.

سیلاب‌های رودخانه اغلب ناشی بارش‌های شدید می‌باشد، تلفات جانی این تند سیلاب‌ها که در حوزه‌های کوچک بوقوع می‌پیوندند عموماً بیشتر از تلفات جانی سیلاب رودخانه‌های بزرگ می‌باشند.

روشهای اصلی پیشگیری و مهار سیل شامل:

توسعه فعالیت‌های آبخیزداری و آبخوانداری در سطح حوزه‌های آبخیز از طریق احداث سیل بندها،

مخازن، کانالهای سیلاب و احیاء پوشش گیاهی می‌باشند.

سازه‌های کنترل جریان مانند سدها، سیل بندها، کانال‌های سیل بنحوی طراحی می‌شوند تا سیلاب با دوره بازگشت معین، حفاظت از مناطق را به انجام برسانند. این سطح ایمنی بر اساس ملاحظات اقتصادی، تمایلات جوامع مربوطه، اثرات زیست محیطی و عوامل دیگر تعیین می‌شود. مهندسین می‌توانند سازه‌ها را بنحوی طراحی کنند که سطح ایمنی بالا را تضمین کند، لذا در حوزه‌های آبخیز مشرف به شهرها و مراکز جمعیتی لازم است تا برای برآورد ریسک، سود هزینه سازه‌ها، پادسیل سازی شهری، بیمه سیلاب و سایر موارد برای دوره ۳۰ ساله، دوره بازگشت سیلاب را حداقل ۵۰۰ ساله در نظر می‌گیرند.





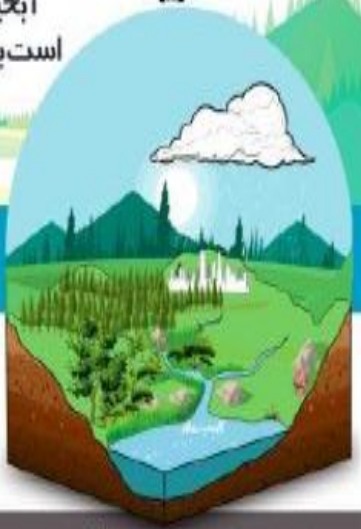
وضعیت آبخیزداری در ایران

آبخیزداری مدیریت منابع زیست محیطی یک آبخیز است به نحوی که به بهترین وجه بهره‌برداری مداوم از این منابع را بر آورده نماید.



تعریف حوزه آبخیز

آبخیز پهنه‌ای است که تمام رواناب ناشی از بارش وارده بر آن را یک رودخانه، آب‌رو، دریاچه و یا یک آب‌انباشت دریافت می‌نماید.



اقدامات مکانیکی	بند خاکی، بندهای رسوبگیر ملالی، گابیونی و خشتک چین
اقدامات بیولوژیکی	نهال کاری، بذر کاری، بذر پاشی، کبک کاری
اقدامات بیومکانیکی	سکو بندی، تراس بندی، بانک بندی همراه با تقویت پوشش گیاهی
اقدامات مدیریتی	حفاظت و فرق آبیاری، مراقبت و نگهداری

انواع اقدامات آبخیزداری

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

نقش آبخیزداری و آبخوانداری در مدیریت سیل



اقدامات آبخیزداری و آبخوانداری تاثیر گذارترین کار در پیشگیری و مهار سیل در حوزه های آبخیز کشور می باشد و عملکرد قابل توجه و مناسبی در حد اعتبارات تخصیص یافته و نیز مقیاس کاری خود داشته است. لذا ضروری است با هم افزایی سایر ارگانها و بخشهای مرتبط در امر سیلاب، توان این عملکرد بنحو قابل توجهی افزایش یافته و خسارات سیل کاهش یابد. اقدامات آبخیزداری و آبخوانداری بطور کلی واجد دو ویژگی عمده در مواجهه با جریان روان آب می باشد:

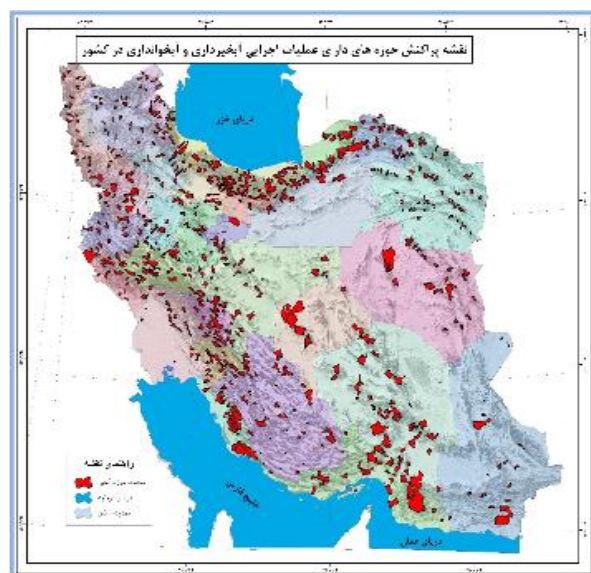
الف) افزایش زمان تمرکز و ایجاد تاخیر در جریان

ب) افزایش نفوذ و تعدیل جریان

روشهای اصلی مهار سیلاب از زمانهای دور شامل احداث سیل بندها، مخازن، کانالهای سیلاب و احیا پوشش گیاهی می باشند.

ارزیابی اقدامات آبخیزداری و آبخوانداری:

- ۱- حجم آب ذخیره شده سالیانه بطور متوسط ۵۳۰ متر مکعب در هر هکتار در عملیات آبخیزداری در مناطق کوهستانی
- ۲- نفوذ سالیانه بطور متوسط ۱۰۰۰ متر مکعب آب در هر هکتار در عملیات آبخوانداری
- ۳- ارزیابی سیل های گذشته نشان می دهد در مناطقی که فعالیت های آبخیزداری و آبخوانداری بطور کامل انجام گرفته است در ۳۳٪ موارد مانع از شکل گیری سیلاب و در ۶۷٪ الباقی باعث کاهش چشمگیر سیلاب (کاهش دبی اوجف کاهش حجم سیلاب و تاخیر در زمان تمرکز سیلاب) گردیده است.





شنبه‌های آموزشی

۲۹ خرداد ۱۴۰۰

19 June 2021

۸ ذی القعدة ۱۴۴۲

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

آموزه‌های منابع طبیعی پایدار

شماره ۴۴

احیاء و توسعه گیاهان دارویی

سرزمین ایران دارای ۱۱ اقلیم از ۱۳ اقلیم شناخته شده جهانی است. تعداد گونه های گیاهی ایران در حدود ۸۴۲۳ گونه است که بیش از ۲۳۰۰ گونه از این گیاهان دارای خواص دارویی هستند، ۱۷۲۸ گونه از این گیاهان به عنوان گیاهان بومی ایران می باشند که منحصرًا در مراتع ایران رویش کرده و به عنوان یک ظرفیت انحصاری در کشور محسوب می شوند. هدف اصلی احیاء و توسعه گیاهان دارویی، حفاظت، احیاء، توسعه و بهره برداری پایدار از آنها در مراتع و حفاظت از گونه های نادر و در حال انقراض می باشد. مراتع ایران یکی از غنی ترین پتانسیل های کشور برای حفاظت، اصلاح، احیاء و توسعه گیاهان دارویی و به تبع آن بهره برداری و فرآوری این گونه های ارزشمند دارویی است. در سال های اخیر با افزایش رویکرد مردمی به سمت استفاده از گیاهان دارویی و تجلی آن در زندگی روزمره مردم برآیند استقبال از توسعه و احیاء سطوح این گونه های ارزشمند به مراتب سیر صعودی داشته و آینده روشن تری را رقم خواهد زد.

اهمیت توسعه ی گیاهان دارویی و صنعتی در مراتع کشور

- ❖ به فعل درآوردن استعدادهای بالقوه موجود در رویشگاه های واجد محصولات با ارزش با هدف توسعه و ایجاد فرصت های شغلی.
- ❖ توسعه ذخیره گاه گونه های مرتعی، جنگلی و بیابانی دارای ارزش ژنتیکی، زیست محیطی و اقتصادی و تامین و حفظ آب و خاک کشور.
- ❖ حفظ ذخایر ژنتیکی و توسعه فرآورده های دارویی غیرچوبی و غیرعلوفه ای جنگلی و مرتعی.
- ❖ فراهم آوردن تعادل بین عرضه و تقاضای محصولات دارویی و صنعتی.
- ❖ فراهم آوردن مواد خام برای توسعه صنایع جنبی و فرآوری محصولات دارویی و ...
- ❖ تقویت مبانی اقتصادی زندگی روستائیان (مجریان و صاحبان عرف و بهره برداران) ساکن در مناطق طرح های مرتعداری، جنگلداری.
- ❖ تحقق اهداف بخش مرتع در برنامه ششم توسعه.



شنبه‌های آموزشی

۲۹ خرداد ۱۴۰۰

19 June 2021

اهداف کوتاه مدت جهت حفاظت، احیاء و توسعه گیاهان دارویی

۱- شناسایی رویشگاه‌ها و مناطق مستعد توسعه گیاهان دارویی و اولویت بندی مناطق برداشت و توسعه و بررسی و تحلیل شرایط اکولوژیکی منطقه.

۲- تدوین برنامه‌های جامع مدیریتی در بخش‌های فنی، حفاظتی و بیولوژیکی رویشگاه بر اساس توان اکولوژیک مناطق، استفاده از نظرات دانشگاهیان و مراکز تحقیقاتی.

۳- تعیین بهره برداران ذیحق عرصه های مستعد برداشت گیاهان دارویی شامل مرتعداران، صاحب حقوقی و عرفی، استفاده از مشارکت جوامع محلی، سازمان‌های مردم نهاد و دانش بومی و همچنین تشکلهای مرتبط در راستای پیشبرد برنامه‌های اجرائی،

۴- شناسایی عوامل تهدید و تخریب اکوسیستم ها و نوع اثر گذاری هر یک از این عوامل و برنامه ریزی جهت حفاظت، احیاء و توسعه ذخائر ژنتیکی

اهداف بلند مدت جهت حفاظت، احیاء و توسعه گیاهان دارویی

❖ کاهش بهره برداری از مراتع و ترویج فعالیت ها و استفاده چند منظوره از مراتع

❖ رسیدن به اهداف و سیاست های سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور در راستای حفاظت، احیاء، توسعه و بهره برداری پایدار

❖ افزایش بانک ژن محصولات مرتعی و جنگلی به منظور توسعه گونه های نادر و در حال انقراض

❖ افزایش توان اقتصادی بهره برداران در عرصه های ملی در جهت توسعه پایدار با تولید و بهره برداری پایدار

پیشگیری و اطفاء حریق

مهمترین اهداف پیشگیری از حریق در جنگل‌ها و مراتع عبارتند از:

- ❖ کاهش وقوع دفعات حریق
- ❖ کاهش سطح حریق
- ❖ تأخیر در سرعت گسترش حریق
- ❖ پائین بودن هزینه های عملیات پیشگیری نسبت به مجموع هزینه های اطفاء حریق و میزان خسارات وارده و هزینه های بازسازی و احیاء

اقدامات مورد نیاز پیشگیری که می بایست به صورت مستمر پیگیری شود:

- ۱- شناسایی مناطق بحرانی حریق شامل تهیه نقشه منطقه و تعیین پارامترهای مؤثر (زمان وزش بادهای موسمی گرم، مناطق صعب‌العبور، منابع آب طبیعی و مصنوعی، راههای ارتباطی و...)
- ۲- برگزاری کلاسهای ترویجی جهت دامداران، کشاورزان، بهره‌برداران و مجریان طرحهای منابع طبیعی.
- ۳- استفاده از پتانسیل بسیج دانش آموزی در ایام تعطیلات و فراغت از تحصیل
- ۴- نصب تابلوهای هشدار دهنده در مناطق و معابر پرتردد و نیز عرصه‌های بحرانی و تفرجگاهی.
- ۵- صدور اطلاعیه های هشدار دهنده و آگاه کننده و بروشورهای تبلیغاتی پیش از آغاز فصل بحران.
- ۶- برگزاری مصاحبه های مطبوعاتی و رادیو و تلویزیونی و پخش از شبکه‌های استانی صدا و سیما و جراید محلی
- ۷- پیش‌بینی و طراحی آتش‌بر و جاده‌های دسترسی با هماهنگی دفاتر فنی جنگلداری، جنگلکاری، امور منابع جنگلی و امور مراتع.
- ۸- پاک‌سازی عرصه‌های بحرانی از تنه‌های افتاده، درختان سرپای خشک، توخالی و آفت‌زده در عرصه‌های جنگلی بعنوان کانون بحرانی.
- ۹- آماده به کار نگهداشتن ادوات و تجهیزات اطفاء حریق و چک کردن سلامت دستگاهها در مقاطع مختلف.
- ۱۰- پیش‌بینی پایگاههای عملیاتی متعدد در مناطق بحرانی و تدارک نصب دکل های دیده‌بانی با دوربین در مناطق حساس و بحرانی.
- ۱۱- برنامه ریزی و تهیه طرح جهت نصب سامانه مانیتورینگ سنسورها و حسگرهای پایشی حرارت، دود هواشناسی و...



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

ذخیره گاه‌های جنگلی (Forest Reserve)

ذخیره‌گاه‌های جنگلی به جهت اهمیت حفظ تنوع بیولوژیکی (تنوع گیاهی و جانوری) در جهت برقراری تعادل و پایداری اکوسیستم‌ها و بیوسفر و انقراض تعداد زیادی از گونه‌های مهم گیاهی و جانوری بر اثر دخالت‌های غیر معمول انسان مورد توجه سازمان‌های بین‌المللی واقع شده‌اند. ذخیره‌گاه‌های جنگلی الگوهای کوچک شده ذخیره‌گاه‌های بیوسفر (Biosphere Reserve) هستند که در آن گونه‌های منحصر به فرد و کمیاب و یا گونه‌های رو به انقراض به صورت طبیعی روییده‌اند. ذخیره‌گاه‌های جنگلی در ابعاد کمی کوچکتر تابع رویشگاه‌های گونه‌های بومی که از نظر ژنتیکی در مقایسه با رویشگاه‌های دیگر همان گونه دارای برتری می‌باشند انتخاب می‌گردد با توجه به اینکه حفظ این گونه‌های ارزش در محیط‌های طبیعی تنها در سایه حفاظت جدی و مدیریت علمی اکوسیستم امکان‌پذیر است می‌توان گفت که مطلوب‌ترین روش جهت حفظ گونه‌های نادر و در حال انقراض و در معرض تهدید با صفات ژنتیکی برتر، حفاظت آنها در رویشگاه‌های اصلی و طبیعی تحت عنوان حفاظت در نقطه منشاء می‌باشد.

از آنجائیکه ذخیره‌گاه جنگلی عرصه‌ای جنگلی است که به دلایل اکولوژیک و یا دخالت‌های انسانی دچار آسیب شده و با خطر انقراض یک یا چند گونه جنگلی روبه‌رو است. با توجه به این که چنین پدیده‌ای نابودی تنوع زیستی را در زیست‌کره به دنبال خواهد داشت لازم است با هدف جلوگیری از چنین اتفاقی، برنامه‌ای را برای حفاظت از این مناطق و به منظور استمرار زادآوری اجرا کرد. بدین منظور قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخائر جنگلی کشور تهیه و تدوین گردیده است.



قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخائر جنگلی کشور

قانون مذکور مشتمل بر سه ماده و هفت تبصره در جلسه روز یکشنبه پنجم مهر ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و یک مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۱/۷/۱۲ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

طبق ماده (۱) این قانون از تاریخ تصویب این قانون گونه‌های درختانی از قبیل شمشاد، زربین، سرخدار، سروخمره‌ای، سفیدپلت، حرا و چنل، ارس، فندق، زیتون طبیعی، بنه (پسته وحشی)، گون، ششم، گردو (جنگلی) و بادام وحشی (بادامک) در سراسر کشور جزء ذخائر جنگلی محسوب و قطع آنها ممنوع می‌باشد.

بر طبق ماده (۲) رویشگاه‌های ذخائر جنگلی مذکور در این قانون بشرح زیر طبقه بندی می گردد:

- الف : رویشگاه گونه های جنگلی در حال انقراض

- ب : رویشگاه گونه های جنگلی نادر

- ج : رویشگاه گونه های جنگلی مورد تهدید

- د: رویشگاه دیگر گونه های جنگلی بومی که در مقایسه نسبی ارزش ژنتیکی برتر دارند.

طبق ماده (۳) سازمان جنگلها و مراتع کشور موظف است مناطق استقرار ذخائر مذکور در ماده فوق را مشخص و برای حفظ مدیریت آن از طریق آگهی اعلام قرق نماید.

توضیح ۱ : رویشگاه گونه (هسته مرکزی Core Zone) بعلاوه بخش حاشیه ای (Buffer Zone) که حداقل ۵ برابر هسته مرکزی می باشد با عنوان ذخیره گاه تحت مدیریت درمی آید.





شنبه‌های آموزشی

۱۹ تیر ۱۴۰۰

10 July 2021

۲۹ ذی القعدة

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

پارک‌ها و تفرجگاههای جنگلی

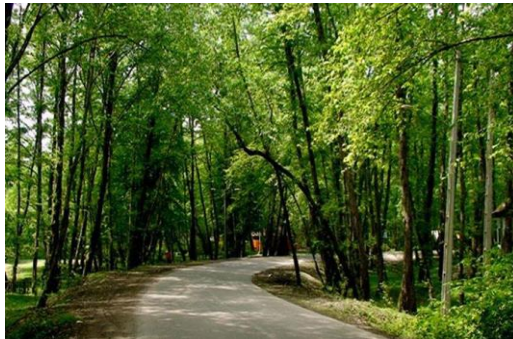
نگهداری از فرآیندهای اکولوژیکی و سیستم‌های حیات بخش، حفظ حوضه‌های آبخیز، حفاظت از تنوع ژنتیکی، نگهداری از زیستگاه‌های حیات وحش و رویشگاه‌های گیاهی، حفظ تنوع زیستی و میراث‌های طبیعی، آموزش، پژوهش، توریسم و تفرج از عادی‌ترین فوایدی است که پارک‌های جنگلی در صورت مدیریت مطلوب به جامعه عرضه می‌کنند. به همین دلیل برای آموزش و تنویر افکار عمومی برای حفظ و نگهداری پارک‌ها و تفرجگاههای جنگلی باید کارهای جدی و مستمر زیادی صورت گیرد.

تقسیم‌بندی پارکهای و تفرجگاههای جنگلی تحت مدیریت سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور:

- ۱- استراحتگاه‌های بین‌راهی (Rest area)
- ۲- تفرجگاه‌ها (Outdoor recreation area)
- ۳- پارک جنگلی طبیعی (Natural forest park)
- ۴- پارک طبیعت (Nature park)
- ۵- پارک جنگلی دست‌کاشت (Artificial forest park)
- ۶- پارک کویری (Desert park)
- ۷- بوستان‌های روستائی (Rural park)

امکانات و تجهیزات مورد نیاز پارک‌ها و تفرجگاههای جنگلی:

- رستوران
- فروشگاه
- واحدهای پیک‌نیک
- زمین‌بازی کودکان
- سرویس بهداشتی
- امکانات کمپینگ
- مسیر دوچرخه‌سواری و ...



زون بندی پارکها و تفرجگاههای جنگلی:

طرح ریزی همه جانبه و دراز مدت پارکها و تفرجگاههای جنگلی بدون استفاده از طرح زون بندی نمی تواند تحقق یابد. در داخل یک پارک و تفرجگاه جنگلی زون بندی به عوامل بسیاری از جمله اندازه پارک، میزان دورافتادگی آن، کیفیت منابع فیزیکی، مجاورت آن با نواحی پرجمعیت، درجه آسیب پذیری و ... بستگی دارد. بصورت کلی زون بندی یک پارک یا تفرجگاه جنگلی عبارت است از:

زون ۱: زون استفاده متمرکز

زون ۲: زون استفاده معمولی

زون ۳: زون استفاده گسترده

زون ۴: زون طبیعی منحصر بفرد

زون ۵: زون حفاظتی

زون ۶: زون احیاء و بازسازی

زون ۷: زون فرهنگی و تاریخی

زون ۸: زون ذخیره گاهی



شنبه‌های آموزشی

۱۶ تیر ۱۴۰۰

17 July 2021

۶ ذی الحجه ۱۴۴۲

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

احاله مدیریت پارک‌های جنگلی

به منظور واگذاری وظایف تصدی گری به بخش غیر دولتی در راستای سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی، همچنین اجرای ماده یک قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی و در راستای اصل ۱۲۳ قانون اساسی و اجرای ماده ۳ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع موارد زیر در زمینه مدیریت پارک‌های جنگلی در سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور مد نظر میباشند:

- ۱- مدیریت بهینه و پایدار پارک‌ها با مشارکت مردم و بخش غیردولتی به منظور دستیابی به بهره‌وری مطلوب در حفاظت طبیعت و تنوع زیستی، احداث، تجهیز، نگهداری، توسعه، احیا و بهره‌برداری پارک‌ها
- ۲- بسط و توسعه فرهنگ منابع طبیعی و حفاظت و حمایت از پارک‌ها
- ۳- بهره‌گیری آموزشی و تحقیقی از پارک‌ها
- ۴- توسعه گردشگری و استفاده تفرجی عموم مردم از طبیعت



بمنظور تحقق موارد فوق الزاماتی بشرح زیر وجود دارد:

- ❖ حفظ و تداوم مالکیت دولت بر پارک‌ها به عنوان یک اصل غیرقابل تغییر
- ❖ تلاش در جهت اقتصادی کردن پارک‌ها و برقراری فضای رقابتی و فرصت برابر
- ❖ توجه جدی به پارک‌ها به عنوان بخشی از زنجیره احداث، تجهیز، نگهداری، توسعه، احیاء، بهره‌برداری و حفظ محیط‌زیست عرصه‌های منابع طبیعی
- ❖ رعایت کامل اصول و روش‌های علمی و کارشناسی در مدیریت پارک‌ها
- ❖ بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های بخش غیردولتی به صورت مرحله‌ای و تدریجی متناسب با ظرفیت‌های آن
- ❖ تلاش در جهت بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های سایر دستگاه‌ها



ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

احاله مدیریت نهالستانهای جنگلی و تولید نهال

هدف:

ساماندهی و مدیریت بهینه بر نهالستانهای جنگلی با استفاده از ظرفیت های بخش غیر دولتی به منظور ارتقاء بهره وری نهالستانها

الزامات:

- ❖ توجه جدی به تولید نهال های جنگلی به عنوان بخشی از زنجیره حفظ ، نگهداری، توسعه و احیای جنگل های کشور
- ❖ حفظ و تداوم مالکیت دولت بر نهالستان ها به عنوان یک اصل غیرقابل تغییر
- ❖ بهره گیری از ظرفیت های بخش غیردولتی به صورت مرحله ای و متناسب با ظرفیت های آن
- ❖ تلاش در جهت اقتصادی کردن تولید نهال توسط بخش غیردولتی
- ❖ رعایت کامل اصول و روش های علمی و کارشناسی در مدیریت و تولید نهال های جنگلی



الزامات قانونی احاله مدیریت نهالستانهای جنگلی و تولید نهال

سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی:

هدف این سیاست‌ها شتاب بخشیدن به رشد اقتصادی، گسترش مالکیت عمومی، ارتقای کارایی و بهره‌وری، افزایش رقابت پذیری، افزایش سهم بخش‌های خصوصی و تعاونی در اقتصاد، کاستن از بار مالی و مدیریتی دولت در تصدی فعالیت‌های اقتصادی و همچنین افزایش سطح عمومی اشتغال با واگذاری تصدی‌ها می‌باشد.

قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی:

ماده ۱: دولت مکلف است در راستای تحقق سند چشم‌انداز بیست ساله کشور، سیاست‌های کلی نظام و قانون سیاست‌های اجرایی اصل (۴۴) قانون اساسی و به موجب این قانون، زمینه‌ها، برنامه‌ها، تسهیلات و امکانات ارتقاء بهره‌وری و اصلاح الگوهای تولید و مصرف در بخش کشاورزی و منابع طبیعی را فراهم و به مرحله اجراء درآورد.

ماده ۳ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع:

در اجرای تبصره یک ماده ۲ قانون ملی شدن جنگل‌ها و قانون الحاق یک تبصره به ماده ۲ قانون حفاظت و بهره‌برداری مصوب ۱۳۸۴ بمنظور حفظ، احیاء و اصلاح، توسعه و بهره‌برداری از منابع طبیعی، دستورالعمل اجرایی ماده ۳ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع برای واگذاری مدیریت و بهره‌وری اجرای طرح‌ها و بهره‌برداری از منابع مذکور ابلاغ گردید.





چنانچه سقوط درخت یا سرشاخه منجر به فوت یا صدمه در پارک جنگلی شود و پارک جنگلی نیز در اختیار شهرداری قرار گیرد، آیا منابع طبیعی دارای مسئولیت کیفری است؟

مطابق ماده ۲ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب سال ۱۳۴۶، جنگل‌ها اعم از اینکه سند مالکیت آنها به نام دولت صادر شده یا اساساً سند مالکیتی به نام دولت صادر نشده باشد، متعلق به دولت است. قوانین بعدی و رأی وحدت رویه شماره ۶۸۱ مورخ ۲۶ مهر سال ۱۳۸۴ نیز دلالت بر بقای مقررات فوق دارد. در تمام جنگل‌ها و مراتع، چنانچه بر اثر سقوط درخت یا شکستن سرشاخه و درخت‌ها و سایر مواردی که مطرح شد، آسیب جسمی یا فوت وارد شود و این آسیب یا فوت ناشی از بی‌احتیاطی، بی‌مبالاتی، ورود به جنگل و مرتع بدون ضرورت یا ورود به مناطق ممنوعه و ... بوده باشد، با عنایت به مقررات موجود از جمله قانون شکار و صید مصوب سال ۱۳۴۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی و آیین‌نامه اجرایی آن و نیز قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب سال ۱۳۵۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی، پذیرش مسئولیت دولت ممکن نیست. همچنین چنانچه ورود خسارت جسمانی و فوت مستند به عمل دولت نبوده یا ناشی از حوادث قهری از جمله سیل، زلزله، باد، باران، صاعقه و امثال آن باشد، شناسایی مسئولیت برای دولت قانونی نخواهد بود.

در سایر موارد، دولت مسئول جبران خسارت زیان‌های وارده خواهد بود. در مورد پارک‌های جنگلی تحت مدیریت شهرداری، چنانچه خسارتی اعم از جانی یا جسمی وارد شود، در مواردی که مسئولیت متوجه شخص نباشد، شهرداری مسئول خواهد بود. همچنین در مواردی که جنگل و مرتع به موجب مقررات قانونی در اختیار اشخاص قرار دارد، دولت مسئولیتی نخواهد داشت و مسئولیت متوجه شخصی است که جنگل و مراتع را در اختیار دارد. زیان‌های وارده در حریم جاده و راه، با ذکر دو مطلب حسب مورد با سازمان منابع طبیعی یا وزارت راه و شهرسازی خواهد بود؛ نخست آن که اگر قوه قاهره به تنهایی موجب ورود زیان اعم از فوت و صدمه جسمی و خسارت باشد، هیچ کس مسئول نخواهد بود؛ دوم اینکه، صدمه وارده هم ناشی از قوه قاهره و هم ناشی از تقصیر دولت باشد که در این صورت دولت مسئول خواهد بود. در تمام موارد عنوان شده

در سوال، تشخیص مسئولیت دولت یا شهرداری با توجه به مراتب فوق بر عهده قاضی رسیدگی کننده خواهد بود. چنانچه آسیب بدنی یا فوت ناشی از بی احتیاطی و بی مبالاتی افراد در ورود به جنگل و مرتع یا ورود به مناطق ممنوعه مانند مناطقی از جنگل که صرفاً برای حیات وحش در نظر گرفته شده و ورود افراد بدون مجوز مجاز نیست، باشد، مسئولیتی متوجه دستگاه اداره کننده محل نیست. در فروض مطروحه چنانچه رابطه علیت بین رفتار شخص حقوقی اداره کننده محل و خسارت وارد شده احراز شود، با توجه به تبصره ماده ۱۴ قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲ دیه و خسارت قابل مطالبه خواهد بود؛ در غیر این صورت پرداخت دیه و خسارت به عهده شخص حقیقی (رییس دستگاه اداره کننده یا عوامل اجرایی مربوطه) که تقصیر متوجه آنان است، خواهد بود و این موضوع که مسئولیت متوجه اداره منابع طبیعی شهرستان یا اداره کل منابع طبیعی استان است، با توجه به اینکه هیچ یک از ادارات یادشده واجد شخصیت حقوقی مستقل از سازمان منابع طبیعی نیستند، فاقد موضوعیت است. ضمناً تبصره ماده ۲۰ قانون فوق‌الذکر در خصوص اشخاص حقوقی دولتی (نظیر منابع طبیعی) و عمومی غیردولتی (نظیر شهرداری) در مواردی که اعمال حاکمیت می‌کنند، لازم‌الرعايه است.

